

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
Making the living Standard of communities in Thai Society.

ภายใต้แผนงานวิจัย

เรื่อง หมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน
ของสังคมไทย

The Communities Preserving Five Precepts: Model and Promote
Processes of Unities Cultural in Thai Society

โดย

ดร.พิชิต ปุริมาต

ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล

นางไพวรรณ ปุริมาต

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระถนิต วฑฒโน

พระมหาวิรัชญ์ วรินโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๙

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610759041

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
Making the living Standard of communities in Thai Society

ภายใต้แผนงานวิจัย

เรื่อง หมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน
ของสังคมไทย

The Communities Preserving Five Precepts: Model and Promote
Processes of Unities Cultural in Thai Society

โดย

ดร.พิชิต ปุริมาตร

ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล

นางไพวรรณ ปุริมาตร

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระถนิต วฑฒโน

พระมหาวีรธิษณ์ วรินโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๙

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610759041

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Making the living Standard of communities in Thai Society.

Under Research plan

The Communities Preserving Five Precepts: Model and Promote
Processes of Unities Cultural in Thai Society

BY

Dr. Pichit Purimart

Dr. Phonsetthi Wuttipanyaisakun

Mrs. Paiwan Purimart

Dr. Phrapalad Somchai Payogo

Phra Thanat Vaddhano

Phramaha Weeratis Warinto

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2559

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610759041

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
ผู้วิจัย:	ดร.พิชิต ปุริมาตฺร, ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล, นางไพวรรณ ปุริมาตฺร, พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร., พระถนิต วฑฒโน และ พระมหาวีรวิชญ์ วรินโท
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ:	๒๕๕๙
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ๒) เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และ ๓) เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มจากประชากร จำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๒๔ รูป/คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่ได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้าๆ เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

๒) วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่า

ความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ที่องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศิลข้อที่ ๑ กับ ศิลข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมการมีศิลปะและไม่มีศิลปะ มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ศิลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศิลปะข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศิลปะ อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

๓) สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิลปะ ๕ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศิลปะ ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ คือ ๑) ตนเองมีความสุข ๒) สังคมมีความสุข และ ๓) เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

Research Title: Making the living Standard of communities in Thai Society.
Researchers: Dr. Pichit Purimart, Dr. Phonsetthi Wuttipanyaisakun,
 Mrs. Paiwan Purimart, Dr. Phrapalad Somchai Payogo,
 Phra Thanat Vaddhano and Phramaha Weeratis Warinto
Department: Mahachulalongkornrajavidyala University
Fiscal year: 2559/2016
Researcher Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyala University

Abstract

Objectives of this research were to : 1. To study the lifestyle of the community in Thailand under the five precepts 2. Analysis confirmed the main elements for the benchmark five precepts the life of the community in Thailand, according to the precepts and five. 3. to create a standard of life of the communities in Thailand under the five precepts. Methodology The research methodology combined with quantitative research and qualitative research. The quantitative data collection questionnaire among a population of 400 analyzed with descriptive statistics. By percentage, average, standard deviation. And element analysis (Factor Analysis) Research data from the image data 24 / person with a structured interview.

The results showed that

1. Lifestyle community in Thailand under the five precepts as their own culture as a lifestyle change as opposed to a culture outside the village nor the outside following the five precepts because the needs of the community, the village canon. Five factors in particular are essential to life as they can find. The lifestyle of forward knowledge. Members of the community Knowledge outside the community and ancestral knowledge accumulated in the community. Telecommunications Initiative Introduced gradation Modifying the invention in such a home is an important place in the community or modified buildings slowly. Solutions focus on communities experiencing. The need to improve the lives of themselves and their families a better condition than before. Adopting a model in eating, dressing, recreation, etc. affect the life of a community self-reliance. Dependence on the resources available in the community. Dependence on external resources as necessary

2. The analysis confirmed the five main precepts for creating a standard of life of the communities in Thailand under the five precepts. Five principal components analysis confirmed that the model is consistent with the empirical data are considered in good standing. This is based on chi-square is equal to the probability of 3.71 to 0.29 degrees of freedom equal to the weight of three elements: the value is significant at 0.05 level all standards. Weighing the most is the one with the precepts. Precept No. 4 shows the behavior is unethical and is not canon. There are not hurting others. And frankly, followed by the sacrament of the 2nd and the 5th lowest was baptized as a part of society that drinking alcohol. Or drink alcohol if a drunk is not wrong. The alcohol also affects the maintenance of a healthy longevity. The result is low weight, according to a review of the practice.

3. The standard of living of communities in Thailand under the five precepts. The education community as a way of their own culture into the culture outside the village, less than a third following the five precepts. The aims are three reasons: 1. they are happy 2. Economic 3. Social enjoyed stable self-reliant, as detailed below.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับศีล ๕.....	๗
๒.๒ ประเภทและองค์ประกอบของศีล ๕.....	๒๓
๒.๓ นโยบายหมู่บ้านศีล ๕.....	๒๙
๒.๔ หลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนา.....	๓๔
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด.....	๓๕
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	๔๑
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๒
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย.....	๔๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๔๔
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๔๕
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๔๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๔๗
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	๔๙

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๕๐
๔.๑ การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕.....	๕๐
๔.๒ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐาน การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕.....	๗๘
๔.๓ เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕.....	๑๐๒
 บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๑๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๑๒
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๒๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๓๐
 บรรณานุกรม.....	๑๓๑
ภาคผนวก.....	๑๓๔
ภาคผนวก ก บทความวิจัย.....	๑๓๕
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์..	๑๕๑
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ.....	๑๕๒
ภาคผนวก ง แบบสอบถามและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๕๔
ภาคผนวก จ รูปภาพกิจกรรมที่ดำเนินการวิจัย.....	๑๗๐
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	๑๗๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ลักษณะคู่กันของเบญจศีลและเบญจธรรม.....	๓๔
๓.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	๔๕
๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๗๐
๔.๒ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ โดยรวมทั้ง ๕ ด้าน.....	๗๑
๔.๓ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๑.....	๗๒
๔.๔ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๒.....	๗๓
๔.๕ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๓.....	๗๔
๔.๖ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๔.....	๗๕
๔.๗ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๕.....	๗๖

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย.....	๕
๔.๑ องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	๗๘
๔.๒ โมเดลสีลข้อที่ ๑.....	๘๐
๔.๓ โมเดลสีลข้อที่ ๒.....	๘๔
๔.๔ โมเดลสีลข้อที่ ๓.....	๙๓
๔.๕ โมเดลสีลข้อที่ ๔.....	๙๕
๔.๖ โมเดลสีลข้อที่ ๕.....	๙๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความขัดแย้งในสังคมไทยในอดีตมีมาเรื่อย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำที่ ยุติลงด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๔๗๕ หลังจากนั้นก็เกิดความขัดแย้งเชิง อุดมการณ์ระหว่างรัฐไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๔๙๒-๒๕๒๕ ซึ่งสิ้นสุดลง ด้วยนโยบายการให้อภัย ตามคำสั่งที่ ๖๖/๒๕๒๓ ต่อมาก็เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการกับ กระแสเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชน อันก่อให้เกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ และพฤษภา ทมิฬ ๒๕๓๕^๑ ความขัดแย้งที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ ยังไม่ได้มีความรุนแรงเท่าความขัดแย้งทาง การเมืองยืดเยื้อ เรื้อรังในขณะนี้ ที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี ๒๕๔๘ และพัฒนามาเป็นความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มความคิดเห็นทางการเมืองสองกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การ จัดการด้วยสันติวิธี ความขัดแย้งทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน จากปัญหาทางเพศที่ เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่สำคัญ ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ หรือได้รับความ รู้ในการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง

ความขัดแย้ง ความสูญเสียเกิดจากการดื่มสุรา ยอดรวมการเกิดอุบัติเหตุสะสมตลอด ๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๙ มียอดรวม ๒,๗๕๓ ครั้ง ผู้เสียชีวิตรวม ๒๙๒ ราย ผู้บาดเจ็บรวม ๒,๘๕๕ ราย สาเหตุหลักยังเป็นเมาสุรา ร้อยละ ๒๓.๐๘ ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ ๑๕.๙๘ โดยรถจักรยานยนต์ ยังครองอันดับหนึ่งที่เกิด อุบัติเหตุ ร้อยละ ๘๓.๔๑ ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ ๑๕.๙๘ โดยรถจักรยานยนต์ ยังครอง อันดับหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ ๘๓.๔๑ รถปิกอัพ ร้อยละ ๗๒.๔๑ เกิดบนถนนกรมทางหลวง มากที่สุด ร้อยละ ๓๗.๓๕ โดยจังหวัดที่เกิดอุบัติเหตุสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๘ ครั้ง จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ๑๒ ราย จังหวัดที่มี ผู้บาดเจ็บสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๘ คน ส่วนจังหวัดที่ไม่มีผู้เสียชีวิต มี ๗ จังหวัด คือ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดแพร่ จังหวัดระนอง จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสุโขทัย^๒

^๑บรรศักดิ์ อูวรรณโณ, ความขัดแย้งในประเทศไทย : สาเหตุ ผลกระทบ และ ทางแก้, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.oknation.net/blog/nhongkampangdin/2010/03/28/entry-1> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].

^๒ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ, เติลินิวส์ ๗ วันอันตราย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.dailynews.co.th/politics/370786> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].

ผู้ที่ดื่มสุราเรื้อรังจะมีอายุเฉลี่ยสั้นลง ๑๐-๑๔ ปี แต่ถ้าดื่มตามกำหนดอายุเฉลี่ยจะยาวกว่าคนที่ไม่ได้ดื่ม โดยเฉพาะเมื่อเริ่มดื่มเมื่อมีปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหัวใจ บางคนแนะนำให้ดื่มหลังอายุ ๖๐ปี ถ้าได้ดื่มเกินขนาดอาจจะทำให้เสียชีวิต หากคุณดื่มสุราเป็นประจำมากเกินไปอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ การลดความขัดแย้งในสังคมไทย ลดผลกระทบในสังคมไทยที่เกิดจากการดื่มสุรา มีการรณรงค์ดื่มสุราเพื่อให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการ งดเหล้า และประสบการณ์งดเหล้าของคนต้นแบบในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และเปลี่ยนเป็นคนใหม่จากการเลิกเหล้า งดเหล้าครบสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พรรษาสู่ออกพรรษา...ชุมชนคนสู้เหล้า ซึ่งได้ผลในระดับหนึ่ง และแก้ไขปัญหาก็ได้เพียงบางส่วน ทั้งนี้เป็นสุราเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดปกติในสังคมไทย สาเหตุหลักที่ทำให้สังคมไทยผิดปกติไปจากการดำรงชีวิต ความสุข ความมั่นคงในทรัพย์ การพัฒนาสังคม มีสาเหตุมาจากประชาชนในชุมชนละเมียดศีล ๕ ศีล ๕ จึงเป็นตัวแปรต้นเหตุที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่สุขสงบหรือล่มสลายในชุมชน และความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติ การประยุกต์ใช้หลักศีล ๕ ของชุมชนต่างกัน

การดำเนินชีวิตของบุคคล โดยที่ลักษณะของพฤติกรรมต่างๆจะเป็นตัวบ่งบอกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต แต่ละแบบพฤติกรรมในการเข้าสังคม ในการบริโภค ในการหาความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่าง และการแต่งตัว ล้วนเป็นส่วนประกอบของรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกดำเนินเป็น อุปนิสัย เป็นวิถีประจำที่กระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งดำเนินชีวิตไปตามกระแสของกิเลสหรือกระแสระบบทุนนิยมเสรี ที่ส่งเสริมสร้างกระแสบริโภคนิยม กระตุ้นให้เกิดความอยาก ความขัดแย้งและช่วงชิง นำไปสู่การละเมียดศีล ๕ ส่งผลให้สังคมไม่ปกติสุข และเมื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนจะช่วยให้ชุมชนวิเคราะห์ตนเองได้^๓

ศีล ๕ คือการดำเนินชีวิต หลักความประพฤติ ที่ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม จริยะ (หรือ จริยธรรม) อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือ พรหมจรรย์) แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ หรือ การดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ เป็นมนุษย์สมบูรณ์ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะพึงประพฤติและดำเนินไปถึงได้ นำไปสู่กระบวนการพัฒนาคนที่สมบูรณ์ตามมรรคมืองค์ ๘ หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา และการรักษาศีล ๕ หากหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้ทุกคน จะส่งผลให้สังคมเป็นสุข โดยเกณฑ์ความสำเร็จคิดเป็นร้อยละร้อย นำไปสู่ต้นแบบเพื่อประเมินหมู่บ้านการประเมินหมู่บ้านศีล๕ อื่นๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชน

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ และโรงเรียนรักษาศีล ๕ ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จ.สระบุรี โดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ กล่าวว่า ศีล ๕ เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลยังประเทศให้เกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์ เดือดร้อน การดำเนินการหมู่บ้านศีล ๕ นั้น มีการมอบป้ายประกาศอย่างเป็นทางการที่จังหวัดสระบุรีเป็นแห่งแรก และขณะนี้ในหลายจังหวัดเริ่มดำเนินการแล้ว เช่น ลพบุรี สระแก้ว แพร่ นครสวรรค์ ตาก อุทัยธานี อุตรดิตถ์ สุโขทัย ขณะเดียวกันคณะสงฆ์ในแต่ละจังหวัดควรนำไปปฏิบัติด้วย โดยเริ่มจากร้อยละ ๕๐ ของแต่ละหมู่บ้าน เพราะการดำเนินการโครงการนี้หากจังหวัดใดสามารถดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขยังจังหวัดนั้น และสุดท้ายจะทำให้ประเทศชาติสงบสุขด้วย

^๓พุทธทาสภิกขุ, ทาน ศีล ภาวนา, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๓๙), หน้า ๔๑.

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน อย่างน้อยต้องมีศีล ๕ มีธรรมจริยาพร้อม ทั้งกาย ทางวาจา และทางใจ โดยเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้นที่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีศีลธรรม มีตัวชี้วัด คือ เว้นจากปาณาติบาต ละเว้นการฆ่าการสังหาร ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เว้นจากอกุศลนาทาน ละเว้นการลักขโมยเบียดบังแย่งชิงไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เว้นจากการเมสุมิจนจาร ละเว้นการประพฤตินอกในกาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของหวงแหน อันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำวงศ์ตระกูลของเขาให้สับสน และเว้นจากสุราเมรัย ไม่เสพเครื่องต้องของมีนเมาสิ่งเสพติดอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทมัวเมา ก่อความเสียหายผิดพลาดเพราะขาดสติ เช่น ทำให้เกิดอุบัติเหตุ แม้อย่างน้อยก็เป็นผู้คุกคามต่อความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของผู้ร่วมสังคม

ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ เพราะความไม่สงบของบ้านเมืองที่ผ่านมา ทั้งจากปัญหาด้านอาชญากรรม การกระทำผิดกฎหมาย การแตกแยกทางความคิด การทุจริตคอร์รัปชัน ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรม และคุณธรรม การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของชุมชนด้วยใช้ศีลเป็นเกณฑ์ เพื่อให้เกิดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาถึงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ โดยจะศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑.๒.๑ เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑.๒.๒ เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ องค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ มุ่งเน้นการศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ องค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร ได้แก่

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ดังนั้น จึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จำนวน ๒๔๓,๕๘๕ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘^๔
๒. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จำนวน ๔๐๐ คน

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน
๒. ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป
๓. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน
๔. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป
๕. ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๘ รูป/คน
รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลในการศึกษาโดยใช้หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่เป็นต้นแบบและมีกระบวนการในการเสริมสร้างวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันอย่างโดดเด่นเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปดังต่อไปนี้

- ๑) ภาคเหนือ คือ บ้านพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

^๔โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.sila5.com>, สืบค้นวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัด
ขอนแก่น

๓) ภาคกลาง คือ บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัด
ลพบุรี

๔) ภาคใต้ คือ บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัยตลอดปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๑.๔.๖ กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในลักษณะของ
กระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเกณฑ์ หมายถึง การกำหนดแบบแผนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของชุมชน
ตามหลักศีล ๕ จากฐานข้อมูลของหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ

เกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕
ได้แก่ ความสุขของบุคคลและชุมชนที่เกิดจากการรักษาศีล ๕ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนที่
เกิดจากการรักษาศีล ๕ ความสงบของชุมชนที่เกิดจากการรักษาศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชน หมายถึง การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของหมู่บ้านต้นแบบที่มี
ลักษณะการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่หมู่บ้าน
ต้นแบบกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักการของศีล ๕ ภายในชุมชน

ศีล ๕ หมายถึง หลักการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับศีล ที่ชาวพุทธต้องรักษา
ในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชนมีการนำหลักศีล ๕ มาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิต

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

๑.๖.๑ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อสร้างความสุข ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความสงบของสังคมไทย

๑.๖.๒ การปรับใช้เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สำหรับการพัฒนา หมู่บ้านศีล ๕ ของสังคมไทยเชิงบูรณาการ

๑.๖.๓ ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนใน สังคมไทยตามหลักศีล ๕ สามารถนำไปใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับศีล ๕
 - ๒.๑.๑ ความหมายของศีล ๕
 - ๒.๑.๒ ความเป็นมาของการบัญญัติศีล ๕
- ๒.๒ ประเภทและองค์ประกอบของศีล ๕
 - ๒.๒.๑ ประเภทของศีล
 - ๒.๒.๒ องค์ประกอบของศีล ๕
- ๒.๓ นโยบายหมู่บ้านศีล ๕
- ๒.๔ หลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนา
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับศีล ๕

๒.๑.๑ ความหมายของศีล ๕

ความหมายของคำว่า “ศีล” ในพระพุทธศาสนานั้นมีปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสั่งสอน คือ ในพระไตรปิฎก รวมไปถึงคำอธิบายความที่ปรากฏในคัมภีร์พระอรรถกถา ฎีกา ทั้งนักปราชญ์ ทางพระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงความหมายของศีลไว้หลายแห่งด้วยกันดังนี้

ในมหานามสูตรอังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีล โดยเฉพาะศีล ๕ โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อยว่า “มหานามะ เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤตินอกใจเป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล”^๑

ในกฎทนต์สูตร ที่ขนิกาย สีลขันธวรรค พระพุทธเจ้าตรัสศีล โดยทรงเรียกว่า “สิกขาบท” โดยให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย วาจา ว่าการที่บุคคลผู้มีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบททั้งหลาย คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพฤตินอกใจ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการ

^๑อง. อฎฐก.(ไทย) ๒๓/๒๕/๒๖๙.

พูดเท็จ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท นี้เป็นยัญซึ่งใช้ทุนทรัพย์และมีการตระเตรียมน้อยกว่า แต่มีผลานิสงส์มากกว่ายัญสมบัติ ๓ ประการมีองค์ประกอบ ๑๖ กว่

นิตยทานที่ทาสีบกัณมา กว่วิหารทาน และกว่สาธณคณนี้^๒

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคพระพุทโธสาจารย์^๓ ได้อธิบายความหมายของ ศีล ไว้ว่า คำว่า “ศีล” นี้ แปลว่า ปกติ คือทำกายและวาจาให้เป็นปกติให้เรียบร้อย ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด, แปลว่า เย็น คือทำให้เป็นคนเยือกเย็น ทำให้เย็นกาย เย็นใจ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะขาดศีล, แปลว่า เกษม คือปลอดภัย ทำให้เบากายเบาใจ อีกอย่างหนึ่ง คำว่าศีลนี้ มีความหมายเป็น สีสณะ กล่าวคือเป็นมูลราก ส่วนคำว่า “สีสนะ” นี้ ก็คือกิริยาที่รวมเอาไว้อย่างดี หมายถึงความที่กรรมในทวารมีกายกรรมเป็นต้น ไม่กระจัดกระจายโดยความมีระเบียบบันดื้ออย่างหนึ่ง คือความเข้าไปรับไว้ หมายถึงความเป็นที่รองรับโดยความเป็นที่ตั้งอาศัยแห่งกุศลธรรมทั้งหลายหรืออีกนัยหนึ่งว่า

ศีล คือ เจตนา หมายถึง เจตนางดเว้นจากบาปธรรมมีปาณาติบาตเป็นต้น

ศีล คือ เจตสิก (ได้แก่กุศลธรรม คือ ความไม่โลภ ความไม่พยาบาท ความเห็นชอบ) ของบุคคลผู้งดเว้นจากบาปธรรมมีปาณาติบาต เป็นต้น

ศีล คือ การสำรวม หมายถึง ความสำรวมในปาติโมกข์ ความสำรวมอย่างมีสติ สำรวมด้วยความรู้ สำรวมด้วยความอดทน และสำรวมด้วยความเพียรพยายาม

ศีล คือ ความไม่ล่วงละเมิด หมายถึง การไม่ล่วงละเมิดด้วยกาย หรือด้วยวาจาของผู้ที่สมาทานศีลแล้วในคัมภีร์วิมุตติมรรค พระอุปติสสเถระ^๔ กล่าวความหมายของศีลไว้ว่า

ศีล หมายถึง ศีระยะ ความเย็น สันติ ดีเลิศ การกระทำปกติและสภาพปกติตามธรรมชาติของทุกข์และสุข

ศีล หมายถึง ความเย็น มีอธิบายว่า ไม้จันทน์ที่มีความเย็นมากที่สุดช่วยทุเลาความร้อนของพิษไข้ในร่างกายได้ฉับไฉ คือ ศีลก็ฉับนั้น คือ ช่วยทุเลาไข้ใจที่เกิดจากความสะดุ้งกลัวหลังจากศีลขาดและก่อให้เกิดปราโมทย์

ศีล หมายถึง สันติ มีอธิบายว่า ถ้าบุคคลมีศีล เขาจะมีความประพฤติเรียบร้อยไม่สร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้น

ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ, สันสกฤต^๕ ให้ความหมายของศีลไว้ว่า “ศีล คือความปกติของธรรมชาติ ธรรมชาติอันสัตบุรุษพึงทรงไว้ สภาวะความสำรวม”

^๒ ที.สี.(ไทย) ๙/๓๕๒/๑๔๗.

^๓ พระพุทโธสาจารย์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค, แปลโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประยูรวงศ์พรินท์ติ้ง จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐-๑๑.

^๔ พระอุปติสสเถระ, วิมุตติมรรค, แปลโดย คณาจารย์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๙-๑๐.

^๕ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาจันทบุรีนฤนาถ, ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สันสกฤต, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิพร, ๒๕๑๓), หน้า ๘๓๗.

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน^๖ ได้ให้ความหมายของศีลไว้ว่า ศีล คือ ข้อบัญญัติที่กำหนดการปฏิบัติทางกายและวาจา ทางพระพุทธศาสนา เช่น ศีล ๕ ศีล ๘

พุทธทาสภิกขุ^๗ ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า ศีลหมายถึงความเป็นปกติ หรือ ปกติภาวะตามธรรมดา หมายความว่า ทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรจะทำ แต่อยู่ในภาวะปกติ คือ ไม่เดือดร้อนไม่กระวนกระวายไม่ระส่ำระสาย ไม่มีความสกปรกความเศร้าหมองใดๆ เกิดขึ้น โดยเนื้อความ ศีล หมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติกปฏิบัติกัน เพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่กาย ที่วาจา ศีล คือการปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการเป็นอยู่ทางภายนอก ศีลพัฒนาที่กาย ที่วาจา ให้เป็นกาย วาจา ที่น่าดู เมื่อเรามีศีลเป็นพื้นฐานแล้ว เราจึงจะมีจิตที่เป็นสมาธิได้ง่าย ถ้ามีศีลดี สมาธิก็มีง่าย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก^๘ ทรงแสดงทัศนะเรื่องความหมายของศีลไว้ว่า

ศีล แปลตามศัพท์ว่า ปกติ หมายความว่า ความเป็นปกติเรียบร้อย (อย่างหนึ่ง) ความเคยชินลงรูปลงตัวติดอยู่ประจำอยู่ เป็นปกติ(อย่างหนึ่ง) ความเป็นปกติเรียบร้อย หมายถึง ความปกติเรียบร้อยของความประพฤติ เพราะเว้นการที่ควรเว้น ประพฤติการณ์ที่ควรประพฤติ

ศีล ๕ หรือ เบญจศีล คือความประพฤติชอบทางกาย และวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)^๙ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความประพฤติดีทางกาย และวาจา การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย, ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม, การรักษาปกติตามระเบียบวินัย, ปกติมารยาทที่ปราศจากโทษ, ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น, ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ; มักใช้เป็นคำเรียกอย่างง่ายสำหรับคำว่า อธิศีลสิกขา (ข้อ ๑ ไนไตรสิกขา, ข้อ ๒ ในบารมี ๑๐, ข้อ ๒ ในอริยทรัพย์ ๗, ข้อ ๒ ในอริยวัฑฒิ ๕)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)^{๑๐} กล่าวไว้ในหนังสือภูมิธรรมชาวพุทธว่า ศีล ๕ ในบาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่า **สิกขาบท ๕** หมายถึงข้อปฏิบัติในการฝึกตน, ข้อฝึก, ข้อศึกษา บ้างเรียกว่า **ธรรม ๕** เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้ ก็ชื่อว่าเป็นผู้มีศีล คือเป็นเบื้องต้นที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล สมัยต่อมาจึงเกิดมีคำว่า **เบญจศีล** ซึ่งในพระไตรปิฎก เพิ่งพบในคัมภีร์ชั้น อปทาน-พุทธวงศ์ (รวมถึงวินย.; ขุ.ปฏิ.บางแห่ง) ต่อมาในสมัยหลัง มีชื่อเรียกเพิ่มขึ้นว่าเป็น **นิจศีล** หมายถึงศีลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็น

^๖ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชัน จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๙๕๗.

^๗พุทธทาสภิกขุ, ทาน ศีล ภาวนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๓๙), หน้า ๕๖-๕๗.

^๘สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒโน), ความจริงที่ต้องเข้าใจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๖๕.

^๙พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๕.

^{๑๐}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ภูมิธรรมชาวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมมิก จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๒๔-๒๕.

ประจำ บ้าง เรียกว่า **มนุษยธรรม** หมายถึงธรรมของมนุษย์ หรือธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์บ้าง การรักษาศีล ๕ เป็นการเว้นจากการเบียดเบียนกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดี ปราศจากเวรภัยไม่เดือดร้อน รุนวาย สังคมร่มเย็น แต่เหนือการฝึกไม่เบียดเบียนผู้อื่นโดยรักษาศีล ๕ แล้ว ควรฝึกยิ่งขึ้นในด้านชีวิตส่วนตัว ให้อยู่ดีมีสุขได้โดยไม่ต้องพึ่งพาขึ้นต่อวัตถุและการเสพบริโภคมากนักพร้อมทั้งหันไปใช้เวลาแก่การเพื่อแผ่บำเพ็ญประโยชน์พัฒนาด้านจิตใจและปัญญามากขึ้น ด้วยการรักษาศีล ๘ หรืออุโบสถ

กล่าวโดยสรุป ศีล ๕ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ช้องคเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สำรวม อดทนอดกลั้นต่อโลภะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกาย หรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติ เรียบร้อย สงบสุขในสังคม ระวังความเดือดเนื้อร้อนใจทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาสเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม สงบ และเป็นฐานปฏิบัติธรรมในขั้นสูงต่อไป

๒. ศีล ๕ ในกรอบของสิกขาบท

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่าศีล ๕^{๑๑} ได้แก่

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากปาณาติบาต คือ ไม่ทำลายชีวิต จับเอาสารระว่าความ

ประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านชีวิตร่างกาย

๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากอทินนาทาน คือ ไม่เอาของที่เขามิได้ให้ หรือไม่ลักขโมย จับเอาสารระว่า ความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์

๓. กามเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากกามเมสุมิจฉาจารา คือ ไม่ประพฤติกผิดในกามทั้งหลาย จับเอาสารระว่าความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน

๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากมุสาวาทา คือ ไม่พูดเท็จ จับเอาสารระว่า ความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จโกหกหลอกลวงตัดรอนประโยชน์หรือแก้งทำลาย

๕. สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เว้นจากของเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือไม่เสพของมีนเมา จับเอาสารระว่า ความประพฤติกหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากความประมาทพลั้งพลาดมีเมาเนื่องจากการใช้สิ่งเสพติดที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ

พระมหาทวิ มหาปญโญ^{๑๒} ได้กล่าวถึงศีล ๕ ในฐานะของจริยธรรมในระดับปัจเจกบุคคล ดังนี้

^{๑๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๗๖๙-๗๗๐.

^{๑๒} พระมหาทวิ มหาปญโญ, **ศีล ๕ : ปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดคุณลักษณะของสังคม**, [ออนไลน์] : www.Learners.inth/blog. [๑๑ เม.ย ๒๕๕๔].

๑) เว้นจากการปลงชีวิตหรือว่าจ้างผู้อื่นกระทำ และอย่าเลี้ยงชีพด้วยอาชีพที่รุนแรง ต่อธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์ ซึ่งในอีกนัยหนึ่งหมายถึง ป้จเจกบุคคลควรฝีกฝนควมมีเมตตากรุณำให้ เกิดขึ้นในตน

๒) เว้นจากการยึดถือเอาของที่มีได้ให้ และหลีกเลี่ยงจากการกระทำตนให้รำรวย มั่งคั่งขึ้นบนควมทุกข์ยากของชีวิตบนโลก ในอีกนัยหนึ่ง หมายถึงป้จเจกบุคคลควรพัฒนาควม ซื่อสัตย์สุจริตขึ้นในตน และสร้งประโยชน์สุขแห่งตนและสังคมบนควมเครพสิทธิของกันและกัน

๓) เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน (มักตึงให้แคบว่าไม่ให้ประพฤติ ผิดในกām) ซึ่งในอีกนัยหนึ่ง หมายถึง ป้จเจกบุคคลควรมุ่งฝีกฝนเนื้อหาและศกยภำ เพื่อการพัฒนā ตนเอง

๔) เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง ยุแยะ และประณำ (สิ่งที่เรำยังไม่รู้ควม จริงแน่นอน) ในอีกนัยหนึ่ง หมายถึง ป้จเจกบุคคลควรเข้าสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยควมจริงหรือ ซื่อเท้จจริงและควมพยายามทั้งหมดต้องเป็นไปเพื่อการแก้ไขควมขัดแย้งที่เกิดขึ้น

๕) เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษอันเป็นที่ตั้งแห่งควมประมำท ในอีกนัยหนึ่ง หมายถึง ป้จเจกบุคคลต้องสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยควมมีสติและสัมปชัญญะ

๓. โทษแห่งศีลวิบัติ

ในพระไตรปิฎก กล่าวถึงพุทธพจน์ เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาโปรดอุบาสก อุบาสิกา ชาวตำบลบ้านปาฏลิกำ ถึงโทษแห่งศีลวิบัติ ทำให้ได้ผล ๕ ประการ^{๑๓} กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

๑. ย่อมเข้าถึงควมเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ใหญ่หลวง
 ๒. กิตติศัพท์อันชั่วย่อมกระฉ่อนไป
 ๓. เข้าไปหาบริษัทใดๆ เช่น ชัตติยบริษัท พราหมณบริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมไม่แก้วกล้าแก้อเงินเข้าไปหาบริษัทนั้นๆ
 ๔. ย่อมเป็นผู้หลงลืมสติ
 ๕. หลังจากตายแล้วย่อมไปเกิดในอบำย ทุกติ วินิบาต นรก
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก^{๑๔} ได้กล่าวเรื่อง โทษแห่งศีลวิบัติไว้ว่า

ผู้ทำผิดศีลข้อ ๑ เมื่อกำเนิดเกิดเป็นมนุษย์จะทำให้เขาเป็นคนอายุสั้นและมักถูกฆ่า ตายและยอมเดือดร้อนในปัจจุบันต้องติดคุกติดตาราง

ผู้ทำผิดศีลข้อ ๒ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ยอมมีโภคทรัพย์น้อย เกิดในตระกูลยากจน ทำ มาหากินเท่าใดก็ไม่รวยทำให้เขาเป็นคนยากจน และถูกโกง ถูกปล้น ถูกขโมย

^{๑๓} วิ. ม. (ไทย) ๕/๒๘๕/๔๘ - ๔๙.

^{๑๔} สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, วิธีสร้งบุญบารมี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นพรัตน์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙-๒๒.

ผู้ทำผิดศีลข้อ ๓ เมื่อกำเนิดเกิดเป็นมนุษย์เศษผลของกรรมที่ทำไว้ทำให้เกิดการแตกแยกในครอบครัว และถูกปองร้าย บางคนเกิดมาเป็นหญิงก็ถูกทารุณกรรมถูกข่มขืน เป็นชายก็ต้องเกิดมาเป็นกะเทย ให้คนเขาหยามเล่นดูหมิ่นดูแคลน เป็นที่น่าอับอาย

ผู้ทำผิดศีลข้อ ๔ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็มีผู้มากกล่าวหาใส่ร้าย ใส่ความให้เสียหาย ให้เสียทรัพย์อยู่เสมอ โดนเขาใส่ความและมักได้ฟังแต่เรื่องที่ไม่จริง โดนหลอกหลวงให้หลงเชื่อบ่อยๆ ถูกเอาเปรียบตลอดเวลา จะพูดจากับใครไม่มีคนเชื่อถือ

ผู้ทำผิดศีลข้อ ๕ เกิดเป็นมนุษย์ก็จะเป็นคนสติไม่ดี เป็นบ้าใบ้ คลั่งโกลาหลหลงบ้า ๆ บอ ๆ เสียคน เสียจิตไปอย่างน่าทุเรศ สุขภาพเสื่อม สมองเสื่อม ปัญญาเสื่อม

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีล ๕

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีลข้อที่ ๑

จากพระไตรปิฎก^{๑๔} พระพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าถึงกรรมเก่าที่ทำให้ผลแก่พระองค์ กรรมเก่าที่ตรัสเล่านั้นเป็นกรรมเก่าที่ทำไว้ในอดีตชาติ เมื่อครั้งยังเป็นปุถุชน แล้วมาให้ผลในชาติปัจจุบัน ถึงแม้ว่าพระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่ก็ยังไม่พ้นไปจากผลของกรรมเก่าที่นำมากล่าวเป็นบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผิดศีลข้อที่ ๑ ดังนี้

แก้งโคไม่ให้ดื่มน้ำ ชาติหนึ่งในอดีต พระองค์เกิดเป็นคนเลี้ยงโค ต้อนโคไปเลี้ยงเห็นแม่โคแหวะดื่มน้ำข้างทาง เกรงจะชกเข้าจึงไล่โคไม่ให้ดื่มน้ำ ด้วยการแก้งเอาไม้กวานน้ำให้ขุ่นบาปกรรมในชาตินั้นส่งผล ให้พระองค์กระหายน้ำแล้วไม่ได้เสวยสมปรารถนาทันที เมื่อคราวใกล้จะเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน

ฆ่าน้องชายต่างมารดา ในชาติหนึ่งในอดีต พระองค์เกิดเป็นลูกเศรษฐี บิดาของพระองค์มีภรรยาหลายคน ภรรยาคนหนึ่งมีลูกชาย พระองค์เกรงว่าทรัพย์สมบัติส่วนหนึ่งจะถูกแบ่งไปให้แก่น้องชายต่างมารดานั้น จึงลวงน้องชายไปฆ่าที่ชอกเขาแล้วเอาหินทับไว้ บาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรกนานปี เกิดมาในชาตินี้แม้จะได้ตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้าแล้วเศษกรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ก็ส่งผลให้พระองค์ถูกพระเทวทัต กลิ้งหินกระทบนิ้ว พระบาทจนห่อพระโลหิต

เป็นหมอยารักษาคนไข้ตาย ในชาติหนึ่งในอดีต พระองค์เกิดเป็นหมอยารักษาลูกชายเศรษฐี โดยวิธีให้ถ่ายยา จนลูกชายเศรษฐีตาย บาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรก เกิดในชาตินี้แม้จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว เศษกรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ ก็ส่งผลให้พระองค์เกิดพระโรคปากคันทิกาพาธ (โรคท้องร่วง) หลังจากเสวยสุกรมัททวะก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีลข้อที่ ๒

ในพระไตรปิฎก^{๑๖} ๑๖ ว่าด้วยการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ เรื่องพระธนิยกุมภการบุตร อันเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้ามีพระบัญญัติ ปาราชิกสิกขาบทที่ ๒ เป็นตัวอย่างผลกรรมที่เกิดขึ้นในชาตินั้นของพระธนิยกุมภการบุตร เนื่องจากพระธนิยกุมภการบุตรให้คนตัดไม้ของหลวงที่เก็บไว้ซ่อมแปลงเมืองในคราวจำเป็น ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินยังไม่มีรับสั่งให้พระราชทาน เมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงทราบและทำการไต่สวนแล้วกล่าวกับพระธนิยกุมภการบุตรว่า “พระคุณเจ้า ... ท่านจงใจอ้างจะขโมยไม้ที่ไม่ให้ไป

^{๑๔}ดูรายละเอียดใน ขุ.อป. (ไทย) ๓๒/ ๖๖, ๗๘-๗๙, ๙๑/๕๗๔, ๕๗๖-๕๗๗.

^{๑๖}ดูรายละเอียดใน วิ.มทา. (ไทย) ๑/๘๔-๘๘/๗๔-๗๘.

พระเจ้าแผ่นดินเช่นโยมจะฆ่า จองจำหรือเนรเทศสมณพราหมณ์อย่างไรได้ นิมนต์กลับไปเถิด ท่านรอดตัวเพราะชน (โลเมน ตวั มุตโตสตีติ เอตถ โลมิมิ โลมิมิ, กิ ปน ตํ ปพพชชา ลิงค์ คำว่า “ชน” ในที่นี้หมายถึงเพศบรรพชิต คือผ้ากาสาวพัสตร์ที่ท่านพระณิยะห่มอยู่ท่านณิยะทำความผิดลัทธิของหลวงควรถูกจับฆ่าหรือจองจำ แต่ท่านนุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์อันเป็นธงชัยของพระอรหันต์ จึงรอดตัวจากการถูกฆ่าถูกจองจำ ท่านอุปมา เหมือนแพะมีขนยาวที่จะถูกฆ่ากินเนื้อ พอดีมีบุรุษคนหนึ่งเห็นว่า แพะนี้ขนมีราคา จึงเอาแพะที่ขนสั้น ๒ ตัว มาแลกไปแพะขนยาวจึงรอดตัวเพราะชน (วิ.อ. ๑/๘๘/๓๑๘) แต่อย่าได้ทำอย่างนี้อีก” ซึ่งพระณิยะก็ถูกประชาชนตำหนิ ประณาม โพนทนา ภิกษุทั้งหลายตำหนิท่านพระณิยะกุมภการบุตรโดยประการต่าง ๆ แล้วจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ

และจากประสบการณ์ของท่านอาจารย์ธนิต อยู่โพธิ์^{๑๗} เมื่อครั้งรับราชการในหน้าที่อธิบดีกรมศิลปากร (พ.ศ. ๒๔๙๙ – ๒๕๑๑) ได้เดินทางไปสำรวจโบราณวัตถุสถานในจังหวัดภาคเหนือเป็นประจำทุกปี เมื่อได้ไปนมัสการพระธาตุแช่แห้ง ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอเมือง จังหวัดน่าน แล้วเดินเวียนทักษิณาวรรต เห็นมีทรงสถิตฐานงามแปลกจากพระธาตุเจดีย์อื่น แต่ทองจังโกที่หุ้มองค์พระธาตุผู้ร่อนและพังหลุดร่วง ในปีต่อมา เมื่อขึ้นไปตรวจราชการในจังหวัดภาคเหนืออีก คราวนี้ทางวัดได้รื้อเอาแผ่นทองจังโกที่หุ้มลงมาองซ้อนไว้ เห็นองค์พระธาตุที่ก่ออิฐก่อปูนผู้พัง มีผู้บอกว่า สมภารวัด (ซึ่งเป็นเจ้าคณะ จังหวัดน่านด้วย) สั่งให้รื้อลงมาเพื่อเตรียมปฏิสังขรณ์ ในปีต่อๆ มาได้ขึ้นไปนมัสการอีก ก็ยังมีได้ซ่อมและไม่เห็นทองจังโกของเก่า จึงสอบถาม มีชายสูงอายุผู้หนึ่ง ซึ่งคงจะมารักษาตาสอนเป็นประจำ ได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า สมภารวัดพระธาตุแช่แห้ง เมื่อขายทองจังโกเก่าที่รื้อลงมาจากองค์พระธาตุโดยอ้างว่าจะเอาเงินไปสมทบซื้อแผ่นทองใหม่มาซ่อม แต่แล้วก็เอาไปขายและสีกเอาเงินไปแต่งเมีย อยู่ด้วยกันมีลูกชายคนหนึ่งเกิดมาไม่มีหนังหุ้มกาย มีแต่เนื้อและมีเนื้อเยื่อบางๆ หุ้มและมีน้ำเหลืองหรือเลือดจางๆ ซึมออกมา เมื่อวางให้นอนบนเบาะหรือผ้าปูนอนเลือดหรือน้ำเหลืองที่ตัวเด็กก็ติดกรังอยู่กับผ้า เวลาเด็กเคลื่อนไหวก็เจ็บปวดร้องครวญครางน่าสงสารทรมาณกายทรมาณใจ พ่อแม่และผู้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง ต้องเอาใบตองกล้วยหรือใบตองตึงสดๆ มาปูให้นอน เรื่องนี้น่าจะเป็นอุทาหรณ์เตือนสติ บางเรื่องแม้ว่าตำรวจยังตามจับกุมไม่ได้ แต่เชื่อว่าเขาจะต้องได้รับผลแห่งกรรมที่ทำได้ไว้น่าไม่ช้าแน่นอน เพราะไม่มีใครหนีพ้นผลแห่งกรรมได้

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีลข้อที่ ๓

ในอิสิทาสีเถรีคาถา^{๑๘} ได้แสดงถึงกรรมที่ทำให้หย่าร้าง ของพระภิกษุณีรูปหนึ่ง ชื่อพระอิสิทาสีเถรี ท่านเป็นลูกสาวคนเดียวของเศรษฐีในเมืองอุชเชนี ต่อมาเมื่อโตเป็นสาว ท่านก็ได้แต่งงานกับลูกชายเศรษฐีในเมืองสาเกต ชีวิตดูน่าจะราบรื่น แต่หาได้ราบรื่นไม่ ทั้ง ๆ ที่นางปฏิบัติตัวดีทุกอย่าง แต่ก็ไม่ใช่ที่พอใจของสามี สามีชอบบอกละ โดยที่นางไม่ได้ทำผิดอะไรเลย จากนั้นนางก็ได้มาแต่งงานกับสามีคนที่ ๒ แต่อยู่กันได้เพียง ๑ เดือน นางก็ถูกสามีขับไล่ออกจากเรือนอีก ในเมื่อแต่งงานอยู่กับคนที่สามแล้วมีปัญหา บิดาของนางจึงยกนางให้กับขทานผู้เป็นบัณฑิตคนหนึ่ง อยู่กันได้เพียงครึ่งเดือนเท่านั้น สามีคนล่าสุดก็เกิดความเบื่อหน่าย ขอลกลับไปเป็นขทานตามเดิม เมื่อ

^{๑๗}ธนิต อยู่โพธิ์, อานิสงส์ศีล ๕ บัญญัติสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๐ – ๑๗๒.

^{๑๘}ดูรายละเอียดใน ขุ. เถรี.(ไทย) ๒๖/๔๐๖-๔๔๙/๖๒๒-๖๒๘.

ชีวิตการครองเรือนของนาง ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงเช่นนี้ นางจึงขอพ่อแม่ออกบวช โดยให้เหตุผลว่าอยากจะทำกรรมเก่าให้พินาศ และหลังจากที่ท่านออกบวช ได้เพียง ๗ วัน ท่านก็ได้บรรลุวิชา ๓ ระลึกได้ว่าผลที่ได้รับทั้งหมด ล้วนเป็นผลแห่งการคบชู้กับภรรยาของชายอื่น และได้บังคับสามีให้ขับไล่ภรรยาเก่าของเขาไป บาปกรรมนั้นก็ทำได้เสร็จแล้ว

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีลข้อที่ ๔

ในพระไตรปิฎก^{๑๙} พระพุทธเจ้าตรัสเล่าว่า เป็นกรรมเก่าทำไว้ในหลายชาติในอดีต ดังนี้ ในชาติหนึ่ง พระองค์เกิดเป็นนักแสดง ชื่อ "ปุนาลี" ได้กล่าวต่อ (ใส่ร้าย) พระปัจเจกพระพุทธเจ้าพระนามว่า "สุรภี" ว่าทำผู้หญิงท้อง ตายจากชาตินั้น บาปกรรมส่งผลให้ ไปเกิดอยู่ในนรกนานแสนนาน เสวยทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส เกิดมาในชาตินี้ แม้จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว เศษกรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ ก็ส่งผลให้พระองค์มาถูกนางสุนทริกา กล่าวต่อว่าพระองค์ได้ร่วมรักกับนางจนตั้งครรภ์ ต่อมาในชาติหนึ่ง มีพระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์ได้ทรงกล่าวต่อพระเถระชื่อ "นันทะ" พระสาวกองค์หนึ่ง ของพระพุทธเจ้าด้วยเรื่องทำนองเดียวกัน ตายจากชาตินั้นบาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรกนานนับหมื่นปี เกิดมา ในชาตินี้แม้จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว เศษกรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ก็ส่งผลให้พระองค์ถูก นางจิญจมาณวิกา กล่าวต่อว่าพระองค์ได้ร่วมรักกับนางจนนางตั้งครรภ์อีกเช่นกัน

ตัวอย่างผลกรรมจากการละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕

เป็นผลกรรมที่เกิดในชาติปัจจุบันได้เห็นทันตา^{๒๐} ซึ่งจากโครงการวิจัยของนางศยามล เจริญรัตน์ นักวิจัย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการศึกษาผลกระทบของเหยื่อจากการข่มขืนขูดยานขณะเมาสุราเพื่อหามาตรการป้องกันแก้ไข ปี ๒๕๔๙: กรณีศึกษาผู้พิการจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ ๑๐๐ กรณี ซึ่งเป็นผู้พิการระดับต่างๆ อายุตั้งแต่ ๑๒-๗๐ ปี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ ๓๕ ปี พบว่ากลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนชายได้รับอุบัติเหตุสูงถึงร้อยละ ๖๓ วัยรุ่นชายมาแล้ว ขับร้อยละ ๕๔ ถูกคนเมาข่มขืนร้อยละ ๒๔ และโดยสารในรถที่คนเมาข่มขืนร้อยละ ๒๒ ฉะนั้นวัยรุ่นและเยาวชนชายจึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุสูงมาก

๔. อานิสงส์ของศีล ๕

อานิสงส์ของการรักษาศีลโดยรวมนั้นก็จะสามารถส่งผลดีให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีสงบเรียบร้อย มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังพุทธพจน์ ในพระไตรปิฎก^{๒๑} เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาโปรดอุบาสก อุบาสิกา ชาวตำบลบ้านปาฏลีคาม กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

อานิสงส์ข้อที่ ๑ ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวงซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ

อานิสงส์ข้อที่ ๒ กิตติศัพท์อันดีงามย่อมกระฉ่อนไป

อานิสงส์ข้อที่ ๓ เข้าไปหาบริษัทใดๆ เช่น ชัตติยบริษัท พราหมณบริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมเป็นผู้แก่ล้าวก้า ไม่เก้อเขินเข้าไปหาบริษัทนั้น ๆ

^{๑๙}ดูรายละเอียดใน ขุ. อป. (ไทย) ๓๒/๖๗-๗๒/๕๗๕.

^{๒๐}มูลนิธิพัฒนาคนพิการ, กรณีศึกษาผู้พิการจากอุบัติเหตุ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.tddf.or.th/tddf/research/article. [๑๑ มี.ค. ๒๕๕๔].

^{๒๑} วิ. ม. (ไทย) ๕/๒๘๕/๘๙.

อานิสงส์ข้อที่ ๔ ย่อมไม่หลงลืมสติ
 อานิสงส์ข้อที่ ๕ หลังจากตายแล้ว ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์
 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก^{๒๒} ได้กล่าวเรื่อง
 อานิสงส์ของศีล ๕ ไว้ว่า

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๑ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็จะทำให้มีพลานามัยแข็งแรงปราศจากโรคภัย
 อายุยืนยาว ไม่มีศัตรูเบียดเบียนให้ต้องบาดเจ็บไม่มีอุบัติเหตุต่างๆที่จะทำให้บาดเจ็บหรือสิ้นอายุ
 เสียก่อนวัยอันสมควร

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๒ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้เกิดในตระกูลที่ร่ำรวย การทำมาหา
 เลี้ยงชีพมักจะประสบช่องทางที่ดี มั่งทรัพย์ ทรัพย์สมบัติไม่วิบัติหายนะไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย
 วาตภัย โจรภัย ฯลฯ

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๓ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็จะประสบโชคดีในความรัก มักได้พบรักแท้ที่
 จริงจังจริงจัง ไม่อกหัก มีบุตรธิดา ก็ว่านอนสอนง่าย ไม่ตื้อดื้อ ไม่ถูกผู้อื่นหลอกลวงฉุดคร่าจนอาจารย์
 ทำให้เสียหาย บุตรธิดาย่อมเป็นอภิชาติบุตร ซึ่งจะนำเกียรติยศชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๔ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จะทำให้เป็นผู้ที่มีสุขุม เสียงไพเราะ พูดจา มีน้ำ
 มีนวลชวนฟัง มีเหตุมีผล ชนิดที่เป็น "พุทธวาจา" มีโวหารปฏิภาณไหวพริบในการเจรจา จะเจรจาความ
 สิ่งใดก็มีผู้เชื่อฟังและเชื่อถือ สามารถว่ากล่าวสั่งสอนบุตรธิดาและศิษย์ให้อยู่ในโอวาทได้ดี

ผู้ที่รักษาศีลข้อ ๕ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ เป็นผู้ที่มีสมองประสาท ปัญญา ความคิด
 แจ่มใส จะศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดก็แตกฉาน และทรงจำได้ง่าย ไม่หลงลืมเพื่อนและเลอะเลือน ไม่
 เสียสติ วิกลจริต ไม่เป็นโรคสมอง โรคประสาท ไม่ปัญญาทึบ ปัญญาอ่อนหรือปัญญานิ่ม

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก^{๒๓} ยังได้กล่าวอีก
 ว่าอานิสงส์ของศีล ๕ มีดังกล่าวก่อน สำหรับศีล ๘ ศีล ๑๐ และศีล ๒๒๗ ก็ย่อมมีอานิสงส์เพิ่มพูน
 มากยิ่งขึ้น ตามระดับและประเภทของศีลที่รักษา แต่ศีลนั้นแม้จะมีอานิสงส์เพียงไรก็ยังเป็นแต่เพียง
 การบำเพ็ญบุญบารมีในชั้นกลางๆ ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะเป็นแต่เพียงระบบหรือกติกาที่จะ
 รักษาและวางใจให้สงบ ไม่ก่อให้เกิดทุกข์โทษขึ้นทางกายวาจาเท่านั้น ส่วนทางจิตใจนั้นศีลยังไม่
 สามารถที่จะควบคุมหรือทำให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ ฉะนั้น การรักษาศีลจึงยังได้บุญน้อยกว่าการภาวนา
 เพราะการภาวนานั้น เป็นการรักษาใจ รักษาจิต และชักพอกจิตให้เบาบางจนหมดกิเลสคือ ความโลภ
 โกรธ และหลง อันเป็นเครื่องร้อยรัดให้บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ
 การภาวนาจึงเป็นการบำเพ็ญบุญบารมีที่สูงที่สุด ประเสริฐที่สุด ได้บุญมากที่สุด เป็นกรรมอันยิ่งใหญ่
 เรียกว่า “มหัคคกรรม” อันเป็นมหัคคตฤศล

วคิน อินทสระ^{๒๔} กล่าวถึงอานิสงส์ของศีลว่า ศีลมีความไม่เดือดร้อนใจเป็นอานิสงส์
 เย็นกายเย็นใจ เพราะไม่เห็นโทษเครื่องเศร้าหมองใดๆ ของตน เหมือนบุรุษหรือสตรีผู้ได้อาบน้ำชำระ
 ล้างร่างกายเรียบร้อยแล้ว บริโภคอาหารประณีตอันเป็นที่พอใจแล้ว ได้นั่งพัก ณ รมัทรไถญูริมลำธาร

^{๒๒}สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, *วิธีสร้างบุญบารมี*, หน้า ๑๙.

^{๒๓}สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, *วิธีสร้างบุญบารมี*, หน้า ๒๐-๒.

^{๒๔}วคิน อินทสระ, *พุทธจริยศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๙), หน้า ๔๔.

อันมีน้ำใสสะอาด เมื่อรักษาศีลดีแล้วย่อมเป็นผู้มีศีลประจำใจ ประจำตน ศีลจะกลับมารักษาเรา เหมือนเราปลูกต้นไม้ รักรต้นไม้ รักษาต้นไม้ด้วยดี เมื่อต้นไม้เติบโตขึ้นย่อมหวนมารักษาผู้ปลูกนั่นเอง

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต^{๒๕} ได้กล่าวถึงอานิสงส์ของการรักษาศีล ๕ ไว้ว่า

๑. ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน

๒. ทรมานสมบัติที่อยู่ในความปกครอง มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายมาราวี เบียดเบียนทำลาย

๓. ระหว่างลูก หลาน สามี ภริยา อยู่ด้วยกันเป็นผาสูก ไม่มีผู้คอยล่วงล้ำล้ำกราย ต่างครองกันอยู่ด้วยความเป็นสุข

๔. พุดอะไร มีผู้เคารพเชื่อถือ คำพูดมีเสน่ห์เป็นที่จับใจไพเราะ ด้วยศรัทธาด้วยศีล

๕. เป็นผู้มีสติปัญญาดีและเฉลียวฉลาด ไม่หลงลืมสติ

ผู้มีศีล เป็นผู้ปลูกและส่งเสริมสุขบนหัวใจคนและสัตว์ทั่วโลกให้ มีแต่ความอบอุ่นไม่เป็นที่ระแวงสงสัย ผู้ไม่มีศีลเป็นผู้ทำลายหัวใจคนและสัตว์ให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า ศีล นั้นอยู่ที่ไหน มีตัวตนเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้รักษาแล้วก็รู้ว่า ผู้นั้นเป็นตัวศีล ศีลก็อยู่ที่ตนนี้ เจตนา เป็นตัวศีล เจตนา คือ จิตใจ คนเราถ้าจิตไม่มี ก็ไม่เรียกว่าตน มีแต่กายจะทำอะไรได้ ร่างกายกับจิต ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อจิตไม่เป็นศีล กายก็ประพฤติไปต่าง ๆ ผู้มีศีลแล้วไม่มีโทษ จะเป็นปกติ แขนงเนียนไม่หวั่นไหว ไม่มีเรื่องหลงหาหลงขอคนที่หา คนที่ขอ ต้องเป็นทุกข์ ขอเท่าไรยิ่งไม่มียิ่งอด อดอยาก ยากเข็ญยิ่งไม่มี กายกับจิต เราได้มาแล้ว มีอยู่แล้ว ได้จากบิดามารดาพร้อมบริบูรณ์แล้วจะทำให้ เป็นศีลก็รีบทำ ศีลมีอยู่ที่เรานี้แล้ว รักษาได้ไม่มีกาล ได้ผลไม่มีกาลผู้มีศีล ย่อมเป็นผู้องอาจกล้าหาญ ผู้มีศีล ย่อมมีความสุข ผู้จักมั่งคั่งบริบูรณ์ สมบูรณ์ ไม่อด ไม่อยากไม่จน ก็เพราะรักษาศีลได้สมบูรณ์ จิตดวงเดียว เป็นศีลเป็นสมาธิ เป็นปัญญา ผู้มีศีลแท้ เป็นผู้หมดเวรหมดภัย

ในอรรถกถา คัมภีร์ปรมัตถทีปนี^{๒๖} ได้กล่าวถึงผลอานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีล ๕ ดังนี้

อานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีลข้อ ๑. (เจตนางดเว้นจาก ปาณาติบาต)

๑. เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอวัยวะใหญ่ไฉน : องคปจจกคสมนนาคตา

๒. ความถึงพร้อมด้วยส่วนสูงและส่วนกว้าง : อาโรหปริณาทสมปตติ

๓. ความถึงพร้อมด้วยเขว้ไวไหวพริบ : ชวนสมปตติ

๔. ความเป็นผู้มีเท้าตั้งอยู่เหมาะสม : สุปติภูฐิตปาทตา

๕. ความสวยงาม : จารุตา

๖. ความเป็นผู้อ่อนโยน : มุทุตา

๗. มีความสะอาด : สุจิตา

๘. มีความกล้าหาญ : สุรตา

๙. ความเป็นผู้มีกำลังมาก : มหาพลตา

^{๒๕} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, “ประมวลคำสอนจากคถิตธรรมคำสอนขององค์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต” [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.onab.go.th/index.php?option. [๒ มี.ค.๒๕๕๔].

^{๒๖} พุ.อิติ.อ. (ไทย) ๑/๔/๔๕๖-๔๕๗.

- ๑๐.ความเป็นผู้มีถ้อยคำสละสลวย : วิสฏฐวจนตา
๑๑. เป็นผู้น่ารัก น่าพอใจ ของสัตว์ทั้งหลาย : สตตานํ ปิยมนาปตา
- ๑๒.ความเป็นผู้มีบริษัทไม่แตกแยกกัน : อภิซชปริสตา
- ๑๓.ความเป็นผู้ไม่สะดุ้งหวาดเสียว : อณมภิตา
- ๑๔.ความเป็นผู้อันใครๆกำจัดได้ยาก : ทุปปรัศียตา
- ๑๕.ความเป็นผู้ไม่ตายดับการปองร้อยของผู้อื่น : ปรุปกุกเมน อมรณตา
- ๑๖.ความเป็นผู้มีบริวารมาก : มหาปริวารตา
- ๑๗.ความเป็นผู้มีผิวดังทอง : สุวณฺณตา
- ๑๘.ความเป็นผู้มีทรวดทรงงาม : สุสณฺฐานตา
- ๑๙.ความเป็นผู้มีอาพาธน้อย : อปปาพาธตา
- ๒๐.ความเป็นผู้ไม่เศร้าโศก : อโสกตา
- ๒๑.ความเป็นผู้ไม่พลัดพรากจากของรักของชอบใจ : ปิยมนาเปหิ อวิปปโยคตา
- ๒๒.ความเป็นผู้มีอายุยืน : ทิฆายตา

อานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีลข้อ ๒. (เจตนางดเว้นจาก อทินนาทาน)

๑. ความเป็นผู้มีทรัพย์ : มหาธนธณฺจตา
๒. ความเป็นผู้มีโภคะอเนกอนันต์ : อนนฺตโภคตา
๓. ความเป็นผู้มีโภคะยั่งยืน : ธิรโภคตา
๔. การได้โภคทรัพย์ตามที่ต้องการอย่างฉับพลัน: อิจฺฉิตานํ โภคา ชิปปปฏฺฐิลาโภ
๕. การมีโภคะไม่ทั่วไปกับพระราชา : ราชาทิตฺติ อสธาธารณโภคตา
๖. ความเป็นหัวหน้าในที่นั้นๆ : ตตฺถ ตตฺถ เชฏฺฐกภาโว
๗. ความเป็นผู้ไม่รู้จักคำว่าไม่มี : นตฺถิภาวสฺส อชานนตา
๘. มีความเป็นอยู่อย่างสบาย : สุขวิหารตา

อานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีลข้อ ๓. (เจตนางดเว้นจาก กาเมสุมิฉฉาจาร)

๑. ความเป็นผู้ปราศจากข้าศึก : วิกตปจฺจตฺถิกตา
๒. ความเป็นที่รักเป็นที่พอใจของสรรพสัตว์ : สพฺพสฺตตานํ ปิยมนาปตา
๓. ความเป็นผู้มีปกติได้ของต่างๆ เช่น ข้าว น้ำ ผ้า และวัตถุเครื่องปกปิด : อนน

ปานวตฺถจฺฉาพนาทินิ ลลาภิตา

๔. การนอนหลับสบาย : สุขสุปนตา
๕. การตื่นขึ้นมาสบาย : สุขปฏฺฐิพฺพชฺฌนตา
๖. การพ้นจากภัยในอบาย : อปายภยวิโมกฺโข
๗. ความไม่ควรแก่การเกิดเป็นหญิงเป็นกะเทย : อิตฺถิภาวนปฺสฺกภาวานํ อภพฺพตา
๘. ความเป็นผู้ไม่โกรธ : อกฺโกธนตา
๙. ความเป็นผู้มีปกติทำจริง : สจฺจการิตา
๑๐. ความเป็นผู้ไม่เก้อเขิน : อมฺงกฺกุตฺตา
๑๑. ความเป็นผู้มีความสุขด้วยการรับเชิญ : อาราธนสุขตา
๑๒. ความเป็นผู้มีอินทรีย์บริบูรณ์ : ปรีปฺณณินฺทริยตา

๑๓. ความเป็นผู้ปราศจากความระแวง : นิราสงกตา
 ๑๔. ความเป็นผู้มีมีความชวนชวายน้อย : อบิโปสกุกกตา
 ๑๕. ความเป็นผู้อยู่อย่างเป็นสุข : สุขวิหารตา
 ๑๖. ความเป็นผู้ไม่มีภัยจากที่ไหนๆ : อุกุโตภยตา
 ๑๗. ความเป็นผู้ไม่มีการพลัดพรากจากของรัก : ปิยวิปโยคาภาโว
อานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีลข้อ ๔. (เจตนางดเว้นจาก มุสาวาท)

๑. ความเป็นผู้มีอินทรีย์ผ่องใส : วิปสณนินทรียตา
 ๒. ความเป็นผู้มีปกติพูดด้วยคำสละสลวย : วิสสุมมจรุภาณิตา
 ๓. ความเป็นผู้มีฟันเรียบเสมอทั้งขา ทั้งสะอาด : สมลิตสุทฺธทนต์ตา
 ๔. ความเป็นผู้ไม่อ้วนจนเกินไป : นาติถูลตา
 ๕. ความเป็นผู้ไม่ผอมจนเกินไป : นาติกีสตา
 ๖. ความเป็นผู้ไม่ต่ำเกินไป : นาติรสสตา
 ๗. ความเป็นผู้ไม่สูงเกินไป : นาติทีฆตา
 ๘. ความเป็นผู้มีสัมผัสเป็นสุข : สุขสมผัสสตา
 ๙. ความเป็นผู้มีกลิ่นปากหอมเหมือนดอกอุบล : อุปปลคนฺธมุขตา
 ๑๐. ความเป็นผู้มีบริษัทเชื่อฟังตั้งอยู่ในโอวาท : สุตฺตฺสกกปฺริสตา
 ๑๑. ความเป็นผู้มีวาจาเชื่อถือได้ : อาเทยยวจนตา
 ๑๒. ความเป็นผู้มีลิ้น อ่อน แดงและ บางเหมือนกลีบดอกอุบล : กมลทลสทิสฺมฺหุ

โลहितนย ชิวหตา

๑๓. ความเป็นผู้ไม่หดหู่ : อลีนตา
 ๑๔. ความเป็นผู้ไม่ฟุ้งซ่าน : อนุทฺตตา
อานิสงส์จากการปฏิบัติตามศีลข้อ ๕. (เจตนางดเว้นจาก สุราเมรยมัชชະ)

๑. ความเป็นผู้ไม่ประมาทในกิจและกรณียกิจ ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต กิจจรณียะสุ
 ๒. ความเป็นผู้มีญาณในกิจการควรทำที่เกิดขึ้น : ปฏิภาณวन्दตา
 ๓. ความเป็นผู้มีสติปรากฏอยู่ทุกเมื่อ : สทา อุกฺกุฐิตสตีตา
 ๔. ความเป็นผู้มีปัญญา เกิดขึ้นทุกสถาน ในเมื่อมีกิจและกรณียกิจเกิดขึ้น สพฺพภูฐา
 ๕. ความเป็นผู้ไม่เกียจคร้าน : อนลสตา

นุปฺต ติกปฏิภาณวन्दตา : อุปฺปนเนสฺส กิจจรณียะสุ

๖. ความเป็นผู้ไม่โง่เขลา : อชฺหตา
 ๗. ความเป็นผู้ไม่บ้าใบ้ : อมุคตา
 ๘. ความเป็นผู้ไม่หวาดสะดุ้ง : อจฺฉมภิตา
 ๙. ความเป็นผู้ไม่มีการแข่งดี : อสارมภตา
 ๑๐. ความเป็นผู้ไม่มีความริษยา : อนิสฺสุกิตา
 ๑๑. ความเป็นผู้ไม่ตระหนี่ : อมจฺฉริตา
 ๑๒. ความเป็นผู้มีปกติกล่าวคำสัตย์ : สจฺจวาทิตา

๑๓. ความเป็นผู้มีปกติไม่พูดส่อเสียดไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ : อปิสุณ อมรส
อสมพปลาวาทีตา

๑๔. ความเป็นคนกตัญญู : กตญญตา

๑๕. ความเป็นคนกตเวที : กตเวทีตา

๑๖. ความเป็นผู้มีโภคะ : โภควนตตา

๑๗. ความเป็นผู้มีศีล : สีสวนตตา

๑๘. ความเป็นผู้ซื่อตรง : อุษุคตา

๑๙. ความเป็นผู้ไม่โกรธ : อุกโกธนตา

๒๐. ความเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยหิริและโอตตปัปะ : ทิโรตตปปลสมปนนา

๒๑. ความเป็นผู้มีความเห็นตรง : อุษุทธิฐิตตา

๒๒. ความเป็นผู้มีใจใหญ่ : มหตตตา

๒๓. ความเป็นผู้ฉลาด : ปณฺหิตตา

๒๔. ความเป็นผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งมิใช่ประโยชน์ : อตถานตถกุสลตา

เพียงตั้งใจรักษาศีลแต่ข้อเดียว ยังได้รับอานิสงส์มาก ถ้าตั้งใจรักษาทั้ง ๕ ข้อ จะมี
อานิสงส์อย่างมาก ดังมีเรื่องเล่าถึงอานิสงส์ของศีล ๕ ไว้ในพระคัมภีร์ต่างๆ มากมาย ขอนำมาเล่าแต่
บางเรื่องพอเป็นอุทาหรณ์ดังต่อไปนี้

ในคัมภีร์ วิมานวัตถุ^{๒๗} มีเรื่องเล่าถึงผู้รักษาศีล ๕ ไปเกิดในสวรรค์เทวโลก ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ เรื่องสตรีผู้รักษาศีล ๕ ในครั้งพุทธกาล มีอุบาสิกานึ่งหนึ่งในพระนครสา
วัตถิ มีความรักดีซื่อสัตย์ต่อสามี มีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย รักษาศีล ๕ โดยบริสุทธิ์ และถวาย
ทานตามสมควรแก่ทรัพย์สมบัติ ครั้นตายลงก็ไปบังเกิดในภพสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ท่านมหาโมคคัลลานะ
เถระ พระอัครมหาสาวกผู้มีฤทธิ์ ได้จาริกสอบถามไปในเทวโลก เช่นเคยปฏิบัติมาและท่านได้ไปยัง
วิมานนั้น เทพธิดาเจ้าของวิมานก็ออกมาถวายนมัสการพระเถระจึงไต่ถาม ท่านทำบุญอะไรไว้ ท่านจึง
มี อานุภาพรุ่งเรืองอย่างนี้ และด้วยบุญอะไร ผิดพรณของท่านจึงสว่างไสวไปทั่วทุกทิศ เมื่อท่านพระ
โมคคัลลานะเถระถามแล้ว เทพธิดานั้นก็ใจที่มีผู้ถาม จึงพยากรณ์ปัญหาถวายว่าเมื่อดิฉันเป็นมนุษย์
อยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย ดิฉันเป็นอุบาสิกาของพระบรมศาสดาผู้มีจักขุ ดิฉันงดเว้นจากปาณาติบาต
เว้นขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ในโลก ไม่ดื่มน้ำเมา อีกทั้งไม่พูดเท็จ ยินดีอยู่ด้วยสามี
ของตน เป็นผู้มีจิตใจเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ได้ถวายทานคือ ข้าวและน้ำ อย่างไพบุลย์ ด้วยความ
เคารพ

อีกตัวอย่างหนึ่ง เป็นเรื่องของบุรุษผู้รักษาศีล ๕ เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จอยู่ ณ
พระวิหารเวฬุวัน ใกล้พระนครราชคฤห์ สมัยนั้น ในพระนครราชคฤห์ มีอุบาสกผู้หนึ่งเป็นคนมีศรัทธา
เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ตั้งอยู่ในศีล ๕ และสมทานอุโบสถศีลในวันอุโบสถ ก่อนอาหารเข้าก็ถวาย
ทานแก่พระภิกษุทั้งหลายตามสมควรแก่สมบัติของตน ครั้งรับประทานอาหารแล้ว ก็นุ่งผ้าที่สะอาด ห่ม
ผ้าสะอาด ตกตอนบ่าย ก็ให้คนรับใช้ถือพานะ ๘ อย่าง ตามไปยังพระวิหาร แล้วถวายพานะแด่
พระภิกษุสงฆ์ แล้วเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าและฟังธรรม อุบาสกนั้นสร้างสมสุจริตทางทานและศีล

^{๒๗} ขุ.วิ.(ไทย) ๒๖/๑๗-๑๘,๑๐๔-๑๐๕.

เป็นอันมากดังกล่าวมานี้ ด้วยความเคารพ ครั้นจุติจากโลกนี้ ก็ขึ้นไปเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ด้วยบุญญาภพของอุบาสกนั้น มีช้างทิพขนาดใหญ่ ผีอกฟ่องทั่วทั้งตัว เกิดขึ้นเป็นพาหนะ เทวบุตรก็ขึ้นขี่ช้างนั้น ห้อมล้อมด้วยบริวารเป็นอันมาก ไปเที่ยวเล่นอุทยานเป็นครั้งเป็นคราว ด้วยทิพญาณภาพอันยิ่งใหญ่ ครั้นกาลวันหนึ่ง ณ ราตรีกาลเที่ยงคืน เมื่อรำลึกได้ด้วยความกตัญญูมาตักเตือน เทวบุตรนั้นจึงขึ้นขี่ช้าง พร้อมด้วยบริวารหมู่มาก แล้วลงจากเทวโลกเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านพระวังคิสะเถระ ยืนเฝ้าอยู่ใกล้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้กราบทูลขออนุญาตพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วถามเทวบุตรนั้นว่า “ท่านขี่ช้างตัวใหญ่ เป็นช้างชั้นเยี่ยมยอด ผีอกทั้งตัว มีหมูนารีห้อมล้อม ออกจากวนอุทยานมีรัศมีส่องสว่างไปทั่วทุกทิศประดุจดวงดาวประกายพริ้ว ผิพรรณของท่านสดใสเช่นนี้ ท่านเป็นมนุษย์ ท่านได้ทำบุญอะไรไว้ ท่านจึงมีอานุภาพรุ่งเรืองอย่างนี้และด้วยบุญอะไร ผิพรรณของท่านจึงสว่างไสวไปทั่วทุกทิศ เทวบุตรนั้นจึงพยากรณ์ปัญหาถวายว่า “เมื่อข้าพเจ้าเป็นมนุษย์ ข้าพเจ้าเป็นอุบาสกของพระบรมศาสดาผู้มีพระจักขุ ข้าพเจ้างดเว้นจากการทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลงไป งดขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ไม่ดื่มน้ำเมา ไม่กล่าวคำเท็จ และยินดีอยู่ด้วยภรรยาของตน ข้าพเจ้าเป็นผู้มีจิตใจเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ได้ถวายทาน คือ ข้าวและน้ำ อย่างไพบูลย์ ด้วยความเคารพ ผิพรรณของข้าพเจ้าสดใสเช่นนี้ สำเร็จ ณ ที่นี้ ด้วยกรรมนั้น โภคะทั้งหลายอันเป็นที่รักของใจทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าด้วยกรรมนั้น

รวมความว่า รักษาศีลให้ดีในเบื้องต้นเสียอย่างหนึ่งแล้ว คุณธรรมความดีในเบื้องสูงจะเกิดขึ้นสืบเนื่องติดตามมาเอง (ศีลมีประโยชน์และอานิสงส์สืบเนื่องโดยลำดับขั้นตอน) ดังจะเห็นได้จากพระพุทธดำรัสซึ่งตรัสไว้แก่ท่านพระอานนท์เถระดังต่อไปนี้

ดูก่อนอานนท์ ศีลทั้งหลายที่เป็นกุศล

๑. มี **ความไม่เดือดร้อน** เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ความไม่เดือดร้อน
๒. มี **ปราโมช** (ความชื่นบาน) เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ประโยชน์
๓. มี **ปิติ** (ความอิ่มเอิบ) เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ปิติ
๔. มี **ปัสสัทธิ** (ความสงบ) เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ปัสสัทธิ
๕. มี **สุข** (ความสุข) เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์สุข
๖. มี **สมาธิ** (ความตั้งใจมั่น) เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์สมาธิ
๗. มี **ยถาภูตญาณทัสสนะ** (ความรู้ความเห็นตามความเป็นจริง) ได้แก่ ตรุณะ

วิปัสสนาเป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ยถาภูตญาณทัสสนะ

๘. มี **นิพพิทา** (ความเบื่อหน่าย) ได้แก่ **พลละวิปัสสนา** และ **วิราคะ** (ความปราศจากกำหนด) ได้แก่ อริยมรรค เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์นิพพิทาและวิราคะ

๙. มี **วิมุตติ** (ความหลุดพ้น) ได้แก่ **อริยมผล** (อรหัตตผล) และ **ญาณทัสสนะ** (ความรู้ความเห็น) ได้แก่ **ปัจจุเวกขณะญาณ** เป็นประโยชน์ เป็นอานิสงส์ดูก่อนอานนท์ ศีลทั้งหลายที่เป็นกุศล ย่อมบริบูรณ์เพื่อความเป็นพระอรหันต์ ด้วยประการฉะนี้แล

๒.๑.๒ ความเป็นมาของการบัญญัติศีล ๕

เมื่อการกล่าวถึงศีลโดยเฉพาะศีล ๕ จะเป็นที่ทราบกันดีในหมู่ชาวพุทธ เพราะเป็นหลักปฏิบัติที่มีมาก่อนการอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธเจ้า ดังปรากฏในอรรถกถาสังคหิสูตรศีล ๕ และศีล ๑๐ มีมาก่อนการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ในอรรถธรรมบท ภิกขุวรรคได้แสดงไว้ว่า ศีล ๕ ชื่อว่า กุรุธรรม (หลักปฏิบัติของชาวพุทธในอดีต)^{๒๘} อนึ่งหลักปฏิบัติที่มีลักษณะคล้ายกับศีล ๕ นี้มีปรากฏในศาสนาอื่น เช่น ศาสนาเซน เป็นต้น แต่หลักปฏิบัติที่คล้ายศีล ๕ ในศาสนาเซนเรียกว่า “มหาพรต” (มี ๖ ข้อ) เป็นข้อปฏิบัติสำหรับนักบวช และจัดเรียงลำดับไม่ตรงกัน ซึ่งนักบวชในศาสนาจะต้องปฏิบัติตามกฎมหาพรตนี้ กล่าวคือ ละเว้นการทำร้ายสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่พูดเท็จ ไม่ลักขโมย ไม่เสพเมถุน ไม่ครอบครองทรัพย์สิน และไม่บริโภคอาหารในเวลากลางคืน^{๒๙}

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติสากลของมนุษย์ผู้ปรารถนาความสุขเพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่เป็นพวกสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ในขณะที่มนุษย์มีไม่มากปัญหาที่ไม่มาก แต่เมื่อมนุษย์มีจำนวนมากปัญหาและความยุ่งยากก็มากขึ้น ดุจเงาตามตัว ฉะนั้น^{๓๐} ในพระไตรปิฎกมีการกล่าวถึงศีล ๕ มีปรากฏหลายแห่ง ทั้งที่กล่าวในลักษณะรวม ๆ เป็นธรรมทั่วไป ไม่ได้กล่าวเจาะจงลงไปว่าเป็นศีล ๕ โดยตรง เช่น ในอัครคัมภีร์คัมภีร์ทมิฬนิกาย ปาฏิหารวรรค ในส่วนที่แสดงถึงความบริสุทธิ์แห่งวรรณะ ๔ ความว่า

แม้กษัตริย์บางพระองค์ในโลกนี้เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งที่เจ้าของไม่ได้ให้ ประพฤติผิด ในกาม พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ เพ่งเล็งอยากได้ของเขา มีจิตพยายาม เห็นผิดด้วยประการดังกล่าวมานี้ ธรรมเหล่าใดเป็นอกุศล นับว่าเป็นอกุศล มีโทษ นับว่ามีโทษ ไม่ควรประพฤติ นับว่าไม่ควรประพฤติ ไม่สามารถเป็นอริยธรรม นับว่าไม่สามารถเป็นอริยธรรม เป็นธรรมดำ มีวิบากดำ ที่วิญญูชนติเตียน ธรรมเหล่านั้นปรากฏอย่างชัดเจนในกษัตริย์ บางพระองค์ในโลกนี้^{๓๑}

ศีลที่มีการกล่าวครบทั้ง ๕ ข้อและกล่าวเจาะจงลงไป ว่าเป็นศีล ๕ โดยเฉพาะ เช่นในคัมภีร์สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค กล่าวว่ศีล ๕ เป็นธรรม สำหรับสตรีผู้ครองเรือนความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มาตุคามผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ

จึงจะเป็นผู้สามารถอยู่ครองเรือน ธรรม ๕ ประการได้แก่ มาตุคามเป็นผู้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๑ เป็นผู้เว้นจากอกุศลนาทาน ๑ เป็นผู้งดเว้นจากกาเมสุเมจฉฉาจาร ๑ เป็นผู้งดเว้นจากมุสาวาท ๑ เป็นผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท^{๓๒}

ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต กล่าวถึงศีล ๕ ว่าเป็นธรรมเป็นเหตุให้ถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ความว่า

^{๒๘} ชุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๑๓๓.

^{๒๙} ธนุ แก้วโอภาส, ศาสนาโลก, (กรุงเทพมหานคร: หจก. เอมีเทรตติ้ง, ๒๕๔๒), หน้า ๒๒๖.

^{๓๐} ธนิต อยู่โพธิ์, อานิสงส์ศีล ๕, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑.

^{๓๑} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๑๕/๘๕.

^{๓๒} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๓๐๓/๓๒๕.

ในคัมภีร์ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค^{๓๓} ได้แสดงไว้ว่า ศิลเป็นหลักปฏิบัติเรียกว่า สิกขาบท ความว่า สิกขาบท ๕ อย่างได้แก่

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์
๒. อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์
๓. กาเมสุมิฉฉาจาร เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม
๔. มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ
๕. สุราเมยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่ม น้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ในคัมภีร์ชุตถนิกาย เปตวัตถุ ท่านแสดงศิลปะว่าเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ พ้นจากนรกได้ความว่า

วันนี้ขอมหาบพิตรทรงมีพระทัยเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ จงสมาทานสิกขาบท ๕ อย่าให้ขาดและต่างพร้อม จงทรงงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ การลัก ทรัพย์ จงทรงยินดีด้วยพระมหาเหสีของพระองค์ ไม่ทรงพูดเท็จ และไม่ทรงดื่มน้ำเมา คือ สุราและ เมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเมื่อพระองค์เป็นผู้ไม่ประมาท พระองค์ทรงประพฤดิธรรมโดย เคารพตลอดคือและวันอย่างนี้ พึงพ้นจากนรก^{๓๔}

นอกจากนั้นศิลปะ ๔ ข้อต้นของศิลปะ ๕ ยังมีปรากฏอีกหลายแห่งในพระไตรปิฎก เป็น ๔ ข้อต้นของกุศลกรรมบถบ้าง เช่น ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต ท่านพระมหากัจจายะ แสดงธรรมความว่า

ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย การฆ่าสัตว์เป็นสิ่งไม่เป็นธรรม เจตนาเป็นเครื่องงดเว้น จากฆ่าสัตว์เป็นสิ่งเป็นธรรม ส่วนอกุศลกรรมอันลามกมิใช่น้อยที่เกิดขึ้นเพราะการฆ่าสัตว์เป็นปัจจัย นี้เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ส่วนกุศลธรรมมิใช่น้อยที่ถึงความเจริญเต็มที่ เพราะเจตนาเครื่องงดเว้น จากการฆ่าสัตว์เป็นปัจจัย นี้เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์

ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย การลักทรัพย์เป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ฯลฯ

ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย การประพฤติดิฉินในกามเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ฯลฯ

ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย การพูดเท็จเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ฯลฯ^{๓๕}

สรุปได้ว่า การบัญญัติศิลปะ ๕ หมายถึง ความประพฤติดีทางกายและวาจา, การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจา ให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ปกติมารยาทที่สะอาดปราศจากโทษ ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความสุข ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ ทำให้กาย วาจา ใจ สงบไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น

^{๓๓} ที.ปา (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๒-๓๐๓.

^{๓๔} ชุ.เปต. (ไทย) ๒๖/๑๒๒๓/๑๕๔.

^{๓๕} อัง ทสก. (ไทย) ๒๔/๑๗๒/๓๑๑.

๒.๒ ประเภทและองค์ประกอบของศิลป์ ๕

๒.๒.๑ ประเภทของศิลป์

หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในส่วนในที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติดีงาม และการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริตได้แก่ศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่ประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตลอดถึงพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ และระบบความประพฤติชั้นศีลธรรม พระพุทธเจ้าทรงประกาศคำสอนออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติโดยตรงแก่บุคคลและสังคม และเพื่อให้เห็นภาพรวมของศิลป์ที่ครอบคลุมทั้งส่วนบุคคลและส่วนสังคม จึงขอกล่าวถึงประเภทในคัมภีร์เนตติปกรณ์ที่ได้แบ่งศิลป์ออกเป็น ๕ ประเภท คือ^{๓๖}

๑. ปกติศิลป์ ศิลโดยปกติ ได้แก่ศิลป์ที่ประพฤติเป็นประจำโดยมิได้สมათาน
๒. สมათาน ศิลโดยการสมათาน คือศิลป์ที่รับสมათานจากพระภิกษุหรือสมათานต่อ หน้าพระพุทธรูป
๓. จิตตปสาทะ ศิลที่เกิดจากความเลื่อมใส
๔. สมถะ ศิลที่เกิดจากสมถะ
๕. วิปัสสนา ศิลที่เกิดจากวิปัสสนา

จากที่กล่าวถึงประเภทของศิลป์ ๕ ข้างต้น ทำให้มองเห็นภาพรวมของศิลป์ในวงกว้างได้มากขึ้น แต่เพื่อให้เห็นในส่วนที่เป็นระบบความประพฤติที่แยกออกไปเป็นศิลป์สำหรับคฤหัสถ์และศิลป์สำหรับนักบวช เป็นต้น จึงขอกล่าวถึงศิลป์สำหรับผู้ประพฤติปฏิบัติโดยทั่วไป โดยแบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ

ก. ศิลป์สำหรับคฤหัสถ์ สาระของศิลป์สำหรับประชาชนโดยทั่วไปกำหนดเอาข้อปฏิบัติอย่างต่ำมาเป็นพื้นฐานช่วยให้สังคมสงบสุข โดยปกติถือว่า ศิลป์เป็นหลักความประพฤติชั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ไม่ว่าจะครองชีวิตอยู่ในระดับใด ๆ คือเป็นหลักความประพฤติพื้นฐานของบุคคลแต่ละคนในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง จึงเรียกว่า มนุษยธรรม^{๓๗} การดำเนินชีวิตของแต่ละคนจึงมีวินัยจำเพาะสำหรับการฝึกตน วางไว้เป็นข้อเรียกว่า “สิกขาบท” (ข้อฝึกความประพฤติ) เมื่อบุคคลต้องการรักษาศิลป์ให้ดียิ่งขึ้นไปในวันอุโบสถ ก็สามารถรักษาศิลป์ ๘ หรืออุโบสถศิลป์ได้ ดังนั้น คฤหัสถ์ผู้รักษาศิลป์ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. ศิลป์ ๕ เป็นสิกขาบทที่คฤหัสถ์รักษาอยู่เป็นประจำ เรียกว่า นิจจศิลป์ มีสิกขาบทไว้สำหรับเป็นข้อฝึกความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อย ๕ ประการ ได้แก่
 - ๑) เว้นจากปลงชีวิตของสัตว์ที่มีชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)
 - ๒) เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขามิได้ให้ (อทินนาทานา เวรมณี)
 - ๓) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเมสุมิจฉารา เวรมณี)
 - ๔) เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาหา เวรมณี)

^{๓๖} พระเทพโศภณมหาเถระ (มหาสิยาตอ) วิปัสสนานันย, พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม) ตรวจชำระ, หน้า ๔๗.

^{๓๗} พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต), ปรัชญาการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐), หน้า ๑๕๘.

๕) เว้นจากการตีฆ้องของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (สุราเมรัยมัชฌมาทัญญูฏฐานา เวมณีนี)^{๓๘}

หลักความประพฤติพื้นฐานของมนุษย์มีจุดหมายที่เหมือนกันคือ การมีชีวิตที่ไม่มิโทษภัยอยู่ในสังคมที่เป็นปกติสุข จึงสร้างกฎระเบียบขึ้นในสังคม คือ ๕ จึงปรากฏชัดเจนในสังคมเป็นระเบียบปฏิบัติของสังคม ได้การทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันโดยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นที่รองรับของธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล ซึ่งมีประโยชน์และมีอานิสงส์อย่างต่อเนื่อง ปญจสีล สัพพกาลิก หมายความว่า คือ ๕ เป็นของมีอยู่ตลอดเวลาทุกยุคทุกสมัย ซึ่งกล่าวไว้ในคัมภีร์ชั้นอรรถกถาหลายคัมภีร์ว่า พระพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติขึ้นหรือแม้มิได้ เสด็จอุบัติขึ้นก็ตาม คือ ๕ และองค์ (กรรมบถ) ๑๐ นี้ก็มีอยู่ในโลก แต่เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระพุทธเจ้าทั้งหลายบ้าง ทรงชักนำและชักชวนให้สมาทานศีลนั้น ๆ ในกาลใด สมัยใด สมัยนั้น เมื่อพระพุทธเจ้ามิได้เสด็จอุบัติขึ้น พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายบ้าง ท่านสมณะและพราหมณ์ทั้งหลายผู้ประพฤติธรรมเป็นกรรมวาทีบ้าง พระจักรพรรดิมหाराชบ้าง พระมหาโพธิสัตว์ ทั้งหลายบ้าง ต่างชักชวนและทรงชักจูงประชาชนให้สมาทานศีล ๕ และกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้น^{๓๙}

เพราะฉะนั้น คือ ๕ จึงเป็นหลักสำหรับประพฤติขั้นพื้นฐานของคนในสังคม ที่สมควรแก่ชนทุกเพศทุกวัย เพราะเป็นเครื่องส่งเสริมคุณความดี มีจรรยา มารยาทที่เรียบร้อย เป็นหลักความประพฤติตามหลักสากล ไม่เกี่ยวกับสมัยนิยมของยุคหรือท้องถิ่นหรือข้อห้ามต่าง ๆ ของชนบทรณนิยมประเพณี จึงถือได้ว่าหลักความประพฤติที่เรียกว่า คือ ๕ นี้เป็นมาตรฐานวัดความเจริญและเสื่อมโทรมของสังคมได้เป็นอย่างดี

๒. คือ ๘ เป็นสิกขาบทที่คฤหัสถ์สมาทานรักษาพิเศษในวันอุโบสถ เรียกว่า อุโบสถศีลมี สิกขาบทไว้สำหรับเป็นข้อฝึกความประพฤติกายวาจาให้เรียบร้อย ๘ ประการ ได้แก่

- ๑) เว้นจากปลงชีวิตของสัตว์ที่มีชีวิต (ปาณาติปาตา เวมณีนี)
- ๒) เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขามิได้ให้ (อทินนาทานา เวมณีนี)
- ๓) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเมสุมิจจาจารา เวมณีนี)
- ๔) เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวมณีนี)
- ๕) เว้นจากการตีฆ้องของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (สุราเมรัยมัชฌมาทัญญูฏฐานา เวมณีนี)

- ๖) เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล (วิกาลโภชนา เวมณีนี)
- ๗) เว้นจากการฟ้อนรำ ขับร้อง บรรเลงดนตรี ดูการละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์ การทัดทรงดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้ ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง (นัจจคิตวาทิตวิสุกทัสสนา มาลาคันธวิเลปนธารณมณฺชนวิภูสนัญญูฏฐานา เวมณีนี)

๘) เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่หรูหราฟุ่มเฟือย (อุจจาสนนมหาสยนา เวมณีนี)^{๔๐}

^{๓๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๒-๓๐๓.

^{๓๙} ธนิต อยู่โพธิ์, อานิสงส์ศีล ๕ พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนตีพิมพ์ จำกัด ๒๕๒๕), หน้า ๔.

^{๔๐} อง อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๔๑/๓๐๓-๓๐๕.

การประพฤติปฏิบัติสำหรับคฤหัสถ์ในระดับสูงกว่าพื้นฐานโดยทั่วไป (ศีล ๕) คือ อุโบสถหรือศีล ๘ ซึ่งในคัมภีร์บาลีไม่ปรากฏว่า ศีล หรือสิกขาบท มีปรากฏคำว่า “อัญญังคสมันนาคต อุโบสถ” แปลว่า อุโบสถประกอบด้วยองค์ ๘^{๔๑} ซึ่งเป็นศีลที่รักษาในวันอุโบสถ ได้ ศีล ๘ ที่อุบาสก อุบาสิกาสมาทานรักษาเป็นการจำศีลในวันพระ คือขึ้นและแรม ๘ ค่ำ ขึ้น ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ ในเดือนขาด^{๔๒} การรักษาอุโบสถศีลที่กำหนดวัด เพราะอุบาสกอุบาสิกาต้องประกอบกิจการงานของตน จึงกำหนดการเวลาสำหรับรักษาด้วยถือว่า การรักษาอุโบสถเป็นศีลที่มีสมรรถภาพทางจิตใจ มีความประพฤติตามแบบอย่างพระอริยบุคคล

ความประพฤติดีงามขึ้นอุโบสถศีลหรือศีล ๘ เน้นการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางกาย ทางวาจา อุโบสถศีลมีพื้นฐานจากนิจศีล แต่อุโบสถศีลเน้นการปฏิบัติมากขึ้น และยากต่อการปฏิบัติอีกด้วย มีข้อกำหนดที่เป็นสิกขาบทที่ละเอียดอ่อน เมื่อพิจารณาตามข้อฝึกปฏิบัติแล้วก็จะทราบได้ถึงความเป็นอยู่ของพระอริยบุคคล รวมทั้งวิถีชีวิตของพระอริยบุคคลด้วย ว่า ท่านได้ผ่านขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติมาอย่างไร โดยเทียบเคียงกับประพฤติปฏิบัติตามหลักอุโบสถศีล หากเป็นหลักประพฤติปฏิบัติของพระอริยบุคคลยุ่งยากลำบากมากกว่านี้ อย่างแน่นอน แต่ยังมีข้อพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับศีล ๘ กับอุโบสถศีลมีความต่างกันอย่างไร

สำหรับศีลอุโบสถข้อที่ ๓ จะมีความแตกต่างจากนิจศีล (กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี) คือเว้นจากการประพฤตินิตพรมจรรย์เป็นการเว้นขาดจากการเสพอสังขาร เป็นความมุ่งหมายในศีลข้อนี้ อันเป็นเบื้องต้นของพรมจรรย์ แต่เป้าหมายสูงสุดคือความบริสุทธิ์ของจิตใจ จึงจะสำเร็จเป็นพรมจรรย์ที่แท้จริง การเสพอสังขารจึงมีราคะเป็นเหตุ พรมจรรย์จะบริสุทธิ์ได้ด้วยการงดเว้น จากอสังขาร ไม่มีทั้งกาย วาจา และจิตใจ สติกับราคะ สัมผัสปัญญะกับพยาบาทเป็นของคู่กัน ถ้าไม่ประสงคิในราคะกับพยาบาทก็ต้องทำสติและสัมผัสปัญญะให้สมบูรณ์ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาตอุโบสถสูตรว่า

พระอรหันต์ทั้งหลายละกรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรมจรรย์ ประพฤติพรมจรรย์ ประพฤติห่างไกลเว้นขาดจากเมถุนอันเป็นกิจของชาวบ้านตลอดชีวิต แม้เราก็ได้ละกรรมเป็นข้าศึกแก่พรมจรรย์ ประพฤติพรมจรรย์ ประพฤติห่างไกลเว้นขาดจากเมถุนอันเป็นกิจของชาวบ้าน ตลอดคืนหนึ่งกับวันหนึ่งในวันนี้ แม้ด้วยองค์อันนี้ เราก็ได้ชื่อว่าได้ตามพระอรหันต์ทั้งหลาย ทั้งอุโบสถก็จักเป็นอันเราเข้าจำแล้ว^{๔๓}

สรุปความหมายของพรมจรรย์คือการครองชีวิตอย่างประเสริฐ เป็นอริยมรรคดำเนินไปสู่ความดับทุกข์ ประโยชน์อันเนื่องมาจากการประพฤตินิธรรม ที่เป็นจุดมุ่งหมายในระดับของอุโบสถศีล มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นการละกามสุขได้ในระดับ

^{๔๑} อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๔๑/๓๐๓.

^{๔๒} พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๑), หน้า ๔๒๗.

^{๔๓} อัง. อรรถก. (ไทย) ๒๓/๔๑/๓๐๔.

หนึ่ง การประพฤติปฏิบัติตามหลักอุโบสถศีลจึงเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี

๒.๒.๒ องค์ประกอบของศีล ๕

ศีล ๕ จัดเป็นสิกขาบท แต่เป็นสิกขาบทสำหรับคฤหัสถ์^{๔๔} ใช้ในฐานะเป็นข้อฝึกหัดของชาวพุทธคฤหัสถ์ หรือกฎความประพฤติของอริยสาวกฝ่ายฆราวาสเรียกว่า สิกขาบท ๕ เช่น ในสังคี่ติสูตร จัดสิกขาบทไว้ ๕ อย่างคือ (๑) ปาณาติปาตา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์) (๒) อทินนาทานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์) (๓) กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม) (๔) มุสาวาท เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ) (๕) สุราเมรยมชชพมาฏฐานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท)^{๔๕}

ศีล ๕ หรือสิกขาบท ๕ นี้เป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการเว้นจากกรทำชั่วโดยการรักษากาย วาจา ให้เป็นปกติ ด้วยการงดเว้นจากบาปกรรม ๕ อย่าง ที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นภัย และเวณ คือ (๑) ปาณาติบาต การทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลงไป (๒) อทินนาทาน การถือเอาสิ่งของ ที่เจ้าของ มิได้ให้ (๓) กาเมสุ มิฉาจาร การประพฤติผิดในกามทั้งหลาย (๔) มุสาวาท การพูดเท็จ (๕) สุราเมรยมชชพมาฏฐานา เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะสุราเมรัยและของมีนเมา^{๔๖}

ผู้กระทำบาปกรรมทั้ง ๕ ดังกล่าว แม้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ชื่อว่าผู้ทุศีล เพราะกระทำในสิ่งที่ตรงข้ามกันศีล นอกจากจะเรียกผู้ประกอบกรรมทำอกุศลบาปกรรม ๕ ดังกล่าวมานี้ว่าเป็นทุศีลแล้ว ท่านเรียกว่า ผู้สร้างเวร (เวรการโก) คือ เป็นผู้มึเจตนาเข้ามาซึ่งภัย และเวรเป็นเหตุให้ได้รับทุกข์ในอบายภูมิในทุกคติภพ และเมื่อเกิดในสุคติภพก็เป็นสภกรรม มีเกิดมาอายุสั้น เป็นต้น ศีล ๕ หรือสิกขาบท ๕ มุ่งหมายเพื่อให้งดเว้นจากภัยและเวรทั้ง ๕ โดยมุ่งเจตนาคือ ความตั้งใจเป็นสำคัญ เพื่อให้ทราบองค์ประกอบศีล ๕ มากขึ้น จึงขออธิบายรายละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติมดังนี้

ศีลข้อที่ ๑ ได้แก่ เว้นจากปาณาติบาต หมายถึงเว้นจากการฆ่าสัตว์ที่มีชีวิตให้ตกลงไป ศีลข้อนี้มีความหมายกว้างรวมถึงชีวิตสัตว์ทุกชนิดที่มีชีวิต การเบียดเบียนชีวิตให้ถึงกับตาย นอกจากผิดศีลแล้วยังถือว่าเป็นบาป (ความชั่ว) จะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑. คุณ สัตว์มีคุณมาก ฆ่าก็มีโทษมาก ฆ่าสัตว์มีคุณน้อยก็มีโทษน้อย เช่น ฆ่าพระอรหันต์มีโทษมากกว่าฆ่าปุถุชน ฆ่าสัตว์ช่วยงานมีโทษมากกว่าสัตว์ดุร้าย เป็นต้น

๒. ขนาดกาย สำหรับสัตว์จำพวกเดรัจฉานที่ไม่มีคุณก็เหมือนกัน ฆ่าสัตว์ให้มีโทษมาก ฆ่าสัตว์น้อยมีโทษน้อย

^{๔๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒.

^{๔๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๓.

^{๔๖} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๓๐๓/๓๒๕.

๓. ความพยายาม มีความพยายามมากในการฆ่ามีโทษมาก มีความพยายามน้อยมีคุณน้อย

๔. กิเลสหรือเจตนา กิเลสหรือเจตนาแรงจะมีโทษมาก แต่หากกิเลสหรือเจตนาอ่อนโทษก็น้อย เช่น ฆ่าด้วยโทสะหรือจงใจเกลียดชัง มีโทษมากกว่าฆ่าด้วยป้องกันตัว^{๔๗}

หลักเกณฑ์การกระทำเพื่อกำหนดได้ว่าเป็นการละเมิดศีลข้อปาณาติบาต พระอรรถกถาจารย์ได้จัดวางองค์ประกอบการละเมิดไว้ว่า สัตว์มีชีวิต ๑. ความเป็นผู้สำคัญว่าสัตว์มีชีวิต (รู้ยู่ว่าสัตว์มีชีวิต) ๑. จิตคิดจะฆ่า ๑. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น ๑^{๔๘} ผู้รักษาศีลชื่อว่าศีลขาดก็ต่อเมื่อกระทำครบองค์ ๕ นี้

๒. ศีลข้อที่ ๒ ได้แก่ เว้นจากอทินนาทาน หมายถึง การไม่ถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ด้วยอาการขโมย หมายความว่า การไม่เบียดเบียนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้านทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การลักขโมยจะมีโทษมากหรือโทษน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งของและคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ ถ้าสิ่งของมีค่ามากประกอบกับคุณงามความดีของเจ้าของทรัพย์มีมากย่อมมีโทษมาก ถ้าสิ่งของเล็กน้อยโทษก็มีน้อย นอกจากนี้ต้องประกอบด้วยกิเลสกับความพยายามอีก เช่น ถ้าสิ่งของมีค่าเสมอกันกับคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ ผู้ลักขโมยมีความปรารถนาอยากได้และมีความพยายามมากก็จะโทษมาก แต่ถ้าของนั้นได้มาโดยง่าย มีความปรารถนาอยากได้น้อยก็จะมีโทษน้อย

องค์ประกอบของอทินนาทาน มีองค์ ๕ คือถือเอาสิ่งของบุคคลอื่นหวงแหน ๑. รู้ว่าของนั้นเป็นของที่เขาหวงแหน ๑. จิตคิดจะลัก ๑. มีความพยายาม ๑. ลักของนั้นได้มาด้วยความพยายามนั้น ๑^{๔๙} เมื่อกระทำครบองค์ ๕ นี้เรียกว่าขาดศีล แต่เมื่อไม่ครบองค์ประกอบก็ได้ชื่อว่าต่างพร้อย

ศีลข้อที่ ๓ ได้แก่ เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร คือ การไม่ประพฤติในกามทั้งหลาย หมายความว่างดเว้นจากความประพฤติที่จะล่วงละเมิดคู่ครอง หรือการไม่ล่วงเกินขอบเขตแห่งความเป็นสามีภรรยา กัน ซึ่งดำเนินไปทางกาย ในกาประพฤติเมถุนด้วยประสงค์ในการเสพอสัทธิธรรม โดยมีเจตนาล่วงเกินคอมนิยฐาน การประพฤติกาเมสุมิจฉาจารจะมีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับคุณงามความดีของผู้ถูกละเมิด ความแรงของกิเลสและความพยายาม กล่าวคือผู้ถูกละเมิดประกอบด้วยความดีมาก ย่อมมีโทษมาก ส่วนผู้ประกอบด้วยความดีน้อยย่อมมีโทษน้อยกว่า แต่หากมีความพอใจด้วยกัน มีความปรารถนาและความพยายามมากมีโทษมาก มีความปรารถนาและความพยายามน้อยโทษก็น้อย เป็นต้น

องค์ประกอบของกาเมสุมิจฉาจารมีองค์ ๔ คือ วัตถุประสงค์ไม่ถึง (สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรละเมิด) ๑. จิตคิดจะเสพ ๑. มีความพยายามในการเสพ ๑. ยังมรรคให้ถึงมรรค (อวัยวะให้ถึงกัน) ๑^{๕๐} เมื่อกระทำครบองค์ ๔ นี้ชื่อว่า ศีลขาด ถ้าไม่ครบองค์คือว่า ศีลต่างพร้อย

^{๔๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, หน้า ๗๗๓.

^{๔๘} มงคล. (ไทย) ๒/๕๗.

^{๔๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

^{๕๐} อ้างแล้ว, หน้า ๑๐๒

ศีลข้อที่ ๔ ได้แก่ การเว้นจากมุสาวาท คือ การไม่ประพาดด้วยวาจาที่กล่าวเท็จ หมายความว่างดเว้นจากความประพาดในการกล่าวด้วยคำพูดที่บิดเบือนจากความเป็นจริง โดยมีความตั้งใจเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจผิดคิดว่า คำที่กล่าวเท็จนั้นเป็นความจริง โดยการแสดงออกทางกาย วาจา การแสดงออกทางกายนั้น หมายถึงกิริยาอาการที่แสดงให้คนอื่นเข้าใจผิด เช่น การเขียนจดหมายที่เป็นเท็จ การทำรายงานหลักฐานเท็จปลอมแปลงเอกสารหรือหลักฐาน ทำเครื่องหมายให้คนอื่นหลงเชื่อ รวมถึงการแสดงกิริยาทางกายอย่างคนใบ้ เป็นการให้สัญญาณทำให้คนอื่นเข้าใจผิด เช่น การสั่นศีรษะ พยักหน้า ทำมือ เป็นต้น ส่วนด้านวาจาหมายถึงคำพูดที่ไม่มีสาระหรือหาประโยชน์ไม่ได้ การพูดเท็จจะมีโทษมากหรือน้อย “แล้วแต่ประโยชน์ที่จะถูกตัดรอนเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กน้อยและแล้วแต่ผู้พูด เช่น คนที่สัจจะไม่ให้ของของตนก็พูดไปว่า ไม่มี ก็ยังมีโทษน้อย ถ้าเป็นพยานเท็จก็มีโทษมาก สำหรับบรรพชิตพูดเล่นมีโทษน้อย จงใจบอกของที่ไม่เคยเห็นว่าเห็นโทษมาก” ^{๕๑}

องค์ประกอบของมุสาวาทมีองค์ ๔ คือ เรื่องไม่จริง ๑. จิตคิดที่จะพูดให้ผิด ๑. มีความพยายามเกิดจากความตั้งใจ ๑. ผู้อื่นเข้าใจเนื้อความนั้น ๑^{๕๒} เมื่อกล่าววาจาครบองค์ ๔ ชื่อว่าศีลขาด ถ้าไม่ครบองค์ ถือว่าต่างพร้อยไม่ติงาม

ศีลข้อที่ ๕ ได้แก่ การเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย คือ การไม่เสพของมีนเมา หมายความว่าสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นสิ่งเสพติดที่ทำให้เสียดสีสัมพัชัญญะ เป็นสิ่งที่ควรงดเว้น เพราะสุราและเมรัยเหตุให้ผู้ดื่มมีนเมา ขาดความยั้งคิด หลงลืมสติ สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับโทษของการดื่มสุราเมรัย ๖ ประการ ในที่ฌนิกาย ปาฎิกวรรค สิงคาลกสูตร ความว่า

ดูก่อนนอนคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖ ประการ คือความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง

๑. ก่อการทะเลาะวิวาท ๑, เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑, เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑, เป็นเหตุไม่รู้จักอายุ

๑. เป็นเหตุทอนปัญญา^{๕๓}

การดื่มน้ำเมานอกจากมีโทษทางร่างกายและจิตใจ อันเป็นการบั่นทอนสติปัญญาของตนเองแล้ว ยังมีโทษกระทบโดยตรงต่อสังคม เพราะศีลข้อที่ ๕ นี้เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทขาดสติสัมพัชัญญะจึงเป็นเหตุให้ละเมิดศีลข้ออื่น ๆ ได้ทั้งหมด ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมอันสืบเนื่องจากสุราและเมรัยตลอดถึงของมีนเมาประเภทต่าง ๆ ฆาตกรรม โจรกรรม การข่มขืน การหลอกลวง และอุบัติเหตุ ๆ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็ไม่เห็นหรือไม่ได้ฟังมาแล้วว่า คนผู้นี้เป็นผู้ละการดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท งดเว้นจากการดื่มน้ำเมา พระราชาจับเขาประหารจงจำ เนรเทศ หรือกระทำตามปัจจัย เพราะเหตุแห่งการงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา แต่ว่าบาปกรรม

^{๕๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, หน้า ๗๗๓.

^{๕๒} มงคล. (ไทย) ๒/๑๐๗.

^{๕๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒-๒๐๓.

ของเขานั้นแหละยอมบอกให้ทราบ ว่า คนผู้นี้ประกอบกรรมดีมาแล้ว ฆ่าหญิงหรือ ชายตาย ลักทรัพย์ เขามาจากบ้านหรือจากป่า ละเมิดประเวณีในหญิงหรือบุตรของผู้อื่น ทำลายประโยชน์ของคฤหบดี หรือบุตรของคฤหบดีด้วยมูสาวาท พระราชาจับเขา มาประหาร จองจำ เนรเทศ กระทำตามปัจจัย เพราะเหตุแห่งการดีมน้ำเมา คือสุราเมรัยเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ท่านทั้งหลายได้เห็นหรือได้ฟังมาแล้ว และจักได้ฟังต่อไป

ศีลข้อที่ ๕ นี้เป็นสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้น เพื่ออนุเคราะห์ประโยชน์แก่อกุลแก่ สัตว์ทั้งปวง เป็นหลักการที่สำคัญสำหรับเสนอแนะวิธีการปฏิบัติแก่หมู่ชนไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท เพื่อให้ตั้งมั่นอยู่ในอัปมาทธรรม เพราะความไม่ประมาทเป็นยอดแห่งกุศลธรรมทั้งปวง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

เราไม่เล็กเห็นธรรมอย่างอื่นแม้สักอย่างหนึ่ง ที่เป็นเหตุให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นหรือให้อกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมไป เหมือนความไม่ประมาท เมื่อไม่ประมาทแล้ว กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป^{๕๔}

สรุปได้ว่า เจตนาที่แท้จริงในการบัญญัติศีลข้อนี้ ก็เพื่อการรักษาคนไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นสิ่งทำลายสติสัมปชัญญะของคนเราได้มากที่สุด ในการป้องกันตนเองที่ไม่ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดโดยเฉพาะสุราและเมรัยนี้ ที่จะเป็นสาเหตุสำคัญในการล่วงละเมิดสิกขาบทที่สมาทานแล้วเพื่อความเข้าใจในศีลข้อนี้ให้มากยิ่งขึ้น จึงควรพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายในการบัญญัติศีลข้อที่ ๕ ก็เพื่อความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ เพื่อความรู้ชัดในกิจที่ควรทำในอดีต อนาคต และปัจจุบัน เพื่อความมีสติมั่นคงอยู่เสมอ ความเป็นผู้มีความเที่ยงตรง เพื่อความเป็นผู้ฉลาดรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติศีล ข้อนี้ ก็เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าโทษของอบายมุขนั้น มีผลร้าย เป็นบ่อเกิดแห่งความเสื่อมทั้งหลาย หรือเรียกว่าดำเนินหนทางแห่งความเสื่อมจากความดี เพราะเหตุแห่งการบัญญัติศีลข้อนี้ จึงเป็นเครื่องป้องกันไม่ให้ละเมิดสิกขาบท อีก ๔ ข้อข้างต้นนั้นด้วย

๒.๓ นโยบายหมู่บ้านศีล ๕

กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

แนวคิดหลัก

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม ขณะที่การทบทวนผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งมีความเสี่ยงในหลายมิติที่อาจทำให้ปัญหาต่างๆ รุนแรงมากขึ้น การพัฒนาประเทศในอนาคต จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงมีแนวคิดที่ต่อเนื่องจาก

^{๕๔} อง.เอก. (ไทย) ๒๐/๕๘/๑๐.

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวความคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติขณเดียวกันให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ

ทิศทางการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจพลังงาน และภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตร และการประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อสามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นและเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพทั้งโครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญได้แก่การเสริมสร้างทุนสังคม (ทุนมนุษย์ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน สามารถจัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม สำหรับการเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ (ทุนกายภาพ ทุนทางการเงิน) มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในส่วนการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติรวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไป

กับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการประเทศ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบ และกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

รัฐบาลเข้ามาสืบทอดงานและสานต่อภารกิจจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เคยกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาของประเทศไว้ก่อนแล้วเป็น ๓ ระยะตั้งแต่เมื่อเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในระยะแรกได้มุ่งระงับยับยั้งความแตกแยก ยุติการใช้กำลังและอาวุธสงครามก่อความรุนแรง แก้ไขผลกระทบจากการที่รัฐบาลและรัฐสภาก่อนหน้านี้ที่อยู่ในสภาพที่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกตินานกว่า ๖ เดือน ตลอดจนได้เร่งแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชน และมุ่งนำความสุข ความสงบ กลับคืนสู่ประเทศ เป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญ ซึ่งก็ทำได้ผลสำเร็จไปแล้วในระดับหนึ่ง หลังจากนั้นเพียง ๒ เดือนก็ได้เข้าสู่ระยะที่สองด้วยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว การจัดตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จนกระทั่งถึงการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีชุดนี้ หลังจากนั้นคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็ได้เริ่มลดบทบาทและภารกิจลงมาอยู่ในระดับการเป็นที่ปรึกษาและทำงานร่วมกับคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาหรือแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ส่วนที่จะตามมาในเร็ววันคือ การจัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อออกแบบวางรากฐานทางการเมือง ๒ เศรษฐกิจ และสังคมอันมั่นคงแก่ประเทศก่อนจะส่งผ่านไปสู่ระยะที่สาม คือ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรและการจัดการเลือกตั้งทั่วไป เจื่อนใจดังกล่าวนี้เป็นพันธกิจที่รัฐบาลจะยังคงยึดมั่นและดำเนินการต่อไป

ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ตระหนักด้วยว่า แม้ความเร่งด่วนและความรุนแรงของปัญหาที่รอการแก้ไขเยียวยาจะมีมากเพราะสะสมทับทวีและค้างคามานานหลายปี เมื่อเทียบกับช่วงเวลานี้ซึ่งเหตุการณ์ยังไม่ปกติเรียบร้อยเสียทีเดียว และเทียบกับกรอบเวลาทำงานอันสั้น ทั้งประชาคมโลกก็กำลังเฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยด้วยความหวังโย แต่รัฐบาลจะไม่ถือว่าเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาดังกล่าวเป็นจุดอ่อนหรือข้อจำกัด กลับจะเป็นความท้าทายให้ต้องเร่งคิด เร่งทำเพราะการคืนความสุขแก่ประชาชนนั้น ยิ่งทำก่อน ทำจริงจัง และทำทันที จนบังเกิดผลสัมฤทธิ์เร็วที่สุดและยั่งยืนเท่าใด ยิ่งเป็นผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติเร็วเท่านั้น การที่รัฐบาลนี้ไม่ได้จัดตั้งขึ้นจากพรรคการเมือง จึงไม่มีนโยบายของพรรคที่ใช้หาเสียงหรือหวังคะแนนประชาชนมาเป็นฐานทางการเมือง ทุกท่านจึงไม่ต้องวิตกว่าจะมีการนำประเทศเข้าไปผูกพันจนเสียวินัยการคลังหรือเกิดภาระอนาคต และด้วยความที่มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย จึงไม่ต้องวิตกว่าการทำงานในแต่ละกระทรวงจะไม่บูรณาการสอดคล้องหรือพายเรือคนละที่ สิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นพลังอำนาจหรือเกื้อหนุนให้รัฐบาลทำงานยากในเวลาสั้นได้อย่างราบรื่น ซึ่งกระผม ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลจะกำกับ

ดูแลอย่างใกล้ชิดมิให้การทำงานของรัฐบาลกลายเป็นภาระของประเทศเป็นอันขาด โดยที่มาตรา ๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดหน้าที่ของรัฐบาลไว้ ๓ ประการเป็นครั้งแรก คือ การบริหารราชการแผ่นดิน การดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ และการส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ ประหนึ่งจะส่งสัญญาณว่ามีได้ประสงค์ให้รัฐบาลอยู่ประคับประคองสถานการณ์ไปวัน ๆ เพียงเพื่อรอการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น หากแต่ยังต้องดำเนินการเรื่องอื่น ๆ อันจำเป็นและขจัดปัญหาเร่งด่วนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สังคมปรารถนาอีกด้วย รัฐบาลจึงขอกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับหน้าที่ทั้ง ๓ ประการดังกล่าว

รัฐบาลได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญ ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งทรงเน้นความพอดีพอสมพอควรแก่ฐานะความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิด ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ แนวทางของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและความต้องการของประชาชนซึ่งแสดงออกมาโดยตลอดและน่าจะชัดเจนขึ้นในช่วงเวลาแห่งการออกแบการปฏิรูปประเทศเป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย โดยคำนึงถึงปัญหาของประเทศที่เราทุกคนรู้อยู่แก่ใจ คำนึงถึงเงื่อนไขเงื่อนไขเวลาดังกล่าวข้างต้น คำนึงถึงความท้าทายที่รออยู่ข้างหน้า ได้แก่ การที่ประเทศต้องเร่งฟื้นตัวจากความบอบช้ำทางเศรษฐกิจ ความหวาดระแวงทางสังคมจนกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมือง การทุจริตประพดติมิชอบในภาครัฐจนกลายเป็นสิ่งที่ผู้คนอดทนระอาใจและเช็ดขยาดและการเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ต้องมีความพร้อมไม่ใ้ใครอื่นมองว่าเราเป็นตัวปัญหาของประชาคม

ข้อสำคัญคือ นโยบายทุกด้านที่จะแถลงต่อไปนี้ต้องการสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรการปกครองทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงประเทศ ต้องการเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนครอบคลุมปัญหาทั้งระยะเฉพาะหน้าที่ต้องทำทันที ระยะกลางที่จะทำต่อไปหรือต้องรอการใช้บังคับกฎหมาย และระยะยาวซึ่งแม้จะไม่เห็นผลสำเร็จในเวลาอันใกล้ แต่รัฐบาลนี้เห็นควรต้องวางรากฐานเพื่อให้รัฐบาลข้างหน้าเข้ามาพิจารณารับช่วงได้อย่างต่อเนื่อง และประการสำคัญคือ ต้องการให้ประชาชนเกิดความชัดเจน รู้ล่วงหน้าว่าประเทศของเราจะก้าวไปทางไหน จะมีอะไรเกิดหรือไม่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้เพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง ลำพังความไม่รู้นั้นเป็นอวิชชาอยู่แล้ว แต่ความไม่รู้แม้แต่ในเรื่องใกล้ตัวทั้งที่เราเป็นเจ้าของประเทศ เจ้าของอธิปไตย เจ้าของภาษีอากรและบางครั้งยังเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกด้วย หากไม่ทราบแม้แต่ว่าผังเมืองใหม่ครอบคลุมถึงบริเวณใดและเพียงใด บ้านเรือนของเราจะถูกเวนคืนหรือไม่ ที่ดินของเราจะถูกจัดอยู่ในเขตพื้นที่สีใด มีข้อจำกัดการใช้ประโยชน์อย่างไร ถนนหนทางจะสร้างทางไหน เหตุใดระบบสาธารณสุขโรค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงไม่สามารถบูรณาการการทำงานให้เสร็จในคราวเดียว เรื่องนี้รัฐจะยังส่งเสริมหรือยุติการส่งเสริมกันแน่ ประเทศไทยจะเป็นสังคมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม การไม่มีคำตอบในปัญหาเหล่านี้ย่อมเป็นความ

ทุกข์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องซึ่งรัฐบาลต้องการให้นโยบายและแผนปฏิบัติราชการของแต่ละหน่วยงานที่จะทำต่อไป^{๕๕}

คำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์^{๕๖}

สีเลน สุคติ ยนติ สีเลน โภคสมปทา

สีเลน นิพพุติ ยนติ ตสุมา สีล วิโสธเย.

ชนทั้งหลายย่อมไปสู่สถานที่ที่ดีได้ด้วยศีล เป็นผู้มัทธพย์สินมั่งคั่งได้ด้วยศีลไปสู่พระนิพพานได้ด้วยศีล เพราะฉะนั้น ท่านผู้ฉลาดพึงชำระ (รักษา) ศีลให้บริสุทธิ์

ในยุคที่สังคมมีความเจริญทางด้านวัตถุ มนุษย์ได้รับความสะดวกสบายจากวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่รวดเร็วทันใจ ขณะเดียวกัน กลับพบว่า มีปัญหามากมายได้เกิดขึ้นในสังคมเป็นเงาตามตัว ทั้งอาชญากรรม การทุจริตคอร์รัปชั่น การสำส่อนทางเพศการหลอกลวงและความเสื่อมโทรมทางสุขภาพ อาจกล่าวได้ว่า เรามีความสุขน้อยลง เพราะอะไร เพราะมนุษย์ละเลยเรื่องศีล ๕ ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัว

ศีล ๕ เป็นธรรมะพื้นฐานของมนุษย์ ไม่เลือกชั้นวรรณะ เชื้อชาติศาสนา มีสาระเดียวกัน หากแต่เรียกชื่อต่างกันเท่านั้น ถ้ามนุษย์ในโลกปฏิบัติตนอยู่ในศีล ๕ ประการอย่างเคร่งครัดเป็นประจำ หรือที่เรียกว่านิจศีลสังคมย่อมสงบสุขชาวโลกย่อมร่มเย็นกันทั่วหน้า

อาตมภาพมีความประสงค์อยากให้เห็นสังคมทั่วทั้งโลกมีความสามัคคีสงบสุขโดยเริ่มจากประเทศไทยของเราเป็นเบื้องต้น จึงได้คิดนาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นคำสอนสากลมาดำเนินการในรูปแบบของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นการเริ่มที่หน่วยเล็กๆของครอบครัว มาถึงระดับหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ คือ

๑. เพื่อสืบสานงาน อ.ป.ต. (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล)

๒. เพื่อความสามัคคีและประโยชน์สุขของประชาชน

๓. เพื่อความมั่นคงและสันติสุขของประเทศชาติ

๔. เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า

ฯ พระบรมราชินีนาถ

ขออนุโมทนากับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ได้ขานรับโครงการดังกล่าวไปดำเนินงานอย่าง เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำของคุณกฤษศยพงษ์ศิริ อธิบดีกรมการศาสนาที่ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ชัดเจน ปรากฏเป็นหนังสือ แนวทางการดำเนินงานโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุข” และได้ขยายผลไปทั่วประเทศในเร็ววันนี้ขออนุโมทนาอย่างยิ่ง

^{๕๕}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๗.

^{๕๖}กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : ชาวประชาเป็นสุขในคำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชฉบับที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และความตั้งใจของท่านผู้มีส่วนในการดำเนินงานนี้ทุกท่าน ได้อภิบาลรักษาให้โครงการนี้ดำเนินไปด้วยความสำเร็จประชาชนและประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุขโดยรวดเร็วเทอญฯ

๒.๔ หลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนา

ทุกศาสนาล้วนมีหลักจริยธรรมเพื่อเป็นหลักการให้ศาสนิกของตนน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ หลักธรรมหรือจริยธรรมของศาสนา เป็นองค์ประกอบสำคัญของศาสนาประการหนึ่ง พระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ เพราะมีองค์ประกอบครบถ้วนโดยเฉพาะหลักจริยธรรมซึ่งถือว่ามีค่ามาก สำหรับหลักจริยธรรมของพระพุทธศาสนาสำคัญดังนี้ หลักของพุทธจริยศาสตร์หรือจริยธรรมในพระพุทธศาสนาไว้และได้แบ่งการศึกษาจริยศาสตร์จริยธรรมในพระพุทธศาสนาเป็น ๓ ชั้น คือ จริยธรรมขั้นต้นได้แก่ เบญจศีลคู่กับเบญจธรรมหรือกัณฑ์ยามธรรม จริยธรรมชั้นกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ ๑๐ และจริยธรรมขั้นสูง ได้แก่ มรรค ๘ แต่ละชั้นมีคำอธิบายดังนี้^{๕๗}

๑. จริยศาสตร์ขั้นต้น เป็นหลักเกณฑ์โดยทั่วไปในระดับเบื้องต้นที่ทุกคนในสังคมต้องประพฤติปฏิบัติเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะของสังคมคล้ายคลึงกัน หลักจริยธรรมในขั้นต้นนี้เรียกว่า เบญจศีล หรือศีล ๕ ข้อ ซึ่งเป็นหลักการที่ควรดเว้น ๕ ประการ ได้แก่ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุตมูสา ๕ ประการ เช่น เรียกว่าเบญจธรรม มีลักษณะคู่กัน ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ ลักษณะคู่กันของเบญจศีลและเบญจธรรม

เบญจศีล	เบญจธรรม
การงดเว้นหรือการห้ามฆ่าสัตว์	มีเมตตา กรุณา
การงดเว้นหรือการห้ามลักทรัพย์	มีสัมมาอาชีวะ ยินดีในสิ่งที่ตนมี
การงดเว้นหรือห้ามประพฤติผิดประเวณี	มีกามสังวร สำรวมในกาม
การงดเว้นหรือการห้ามพูดเท็จ	มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน
การงดเว้นหรือการห้ามเสพของมึนเมา	มีสติรอบคอบ

๒. จริยศาสตร์ชั้นกลาง เป็นหลักปฏิบัติที่สืบต่อมาจากขั้นต้น เพราะเมื่อระดับต้นได้ชำระ ได้งดเว้นจากการกระทำ ๕ ประการ และหันมากระทำสิ่งที่เป็นกัลยาณธรรมหรือเบญจธรรม ๕ ประการแล้ว ระดับจิตของผู้ปฏิบัติตามหลักจริยศาสตร์ จริยธรรมก็จะสูงขึ้นเป็นการยกระดับจิตให้เป็นอารยชนมากขึ้น คำว่าจริยศาสตร์หรือจริยธรรมชั้นกลางหมายถึง กุศลบถ ๑๐ คำว่า กุศลบถ ๑๐ เป็นคำที่มาจากคำว่า กุศล + กรรม + บถ หากพิจารณาจากรากคำจะเป็นว่าคำว่า กุศล

^{๕๗}ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, ปรัชญาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕๔-๒๕๐.

แปลว่า ดี ฉลาด คำว่า กรรม แปลว่า การกระทำและคำว่า บถ แปลว่า ทาง เมื่อรวมทั้ง ๓ คำเข้าด้วยกัน แปลว่า ทางแห่งการกระทำดี ซึ่งมี ๑๐ ทาง ซึ่งอาจเรียกว่าจริต ๑๐ ก็ได้ ซึ่งแยกออกเป็น ๓ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑ กายสุจริต ๓ คือ การประพฤติดีทางกาย ๓ ประการ ได้แก่
 ปาณาติปาตา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์
 อทินนาทานา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์
 กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

หมวดที่ ๒ วจิสฺสุจริต ๔ การประพฤติดีทางวาจา ๔ ประการ ได้แก่
 มุสาวาทา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ
 ปิสฺสุณาวาจา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการพูดส่อเสียด
 ผรุสวาจา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการพูดคำหยาบ
 สัมผัสฺปปลาปา เวรมณี มีเจตนางดเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

หมวดที่ ๓ มโนสุจริต ๓ คือ การประพฤติดีทางใจ ๓ ประการ ได้แก่
 อนภิชณม ไม่คิดโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน
 อหยาปาทะ ไม่คิดพยาบาทปองร้ายผู้อื่น
 สัมมาทิฏฐิ มีความเห็นถูกต้องตามคลองธรรม

๓. จริยศาสตร์ชั้นสูง เป็นหลักความประพฤติชั้นสูง ประกอบด้วยมรรค ๘ เป็นหนทางแห่งการพ้นทุกข์หรือวิธีปฏิบัติเพื่อให้ถึงที่สุดแห่งความทุกข์ มรรคมืองค์ ๘ หรือทางสายกลาง มืองค์ประกอบ ๘ ประการ ดุจเชือกเส้นเดียวแต่มี ๘ เกลียว ผู้ดำเนินไปตามทางสายกลางต้องปฏิบัติไปตามมืองค์ประกอบ ๘ ประการ ทางสายกลางหรือมรรคมืองค์ ๘ นี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อริยมรรคมืองค์ ๘ หรือเรียกว่า มัธมาปฏิบัติทาหรือทางสายกลาง ๘ ประการ ได้แก่ ๑) สัมมาทิฏฐิ มีความเห็นชอบ ๒) สัมมาสังกัปปะ มีความดำริชอบ ๓) สัมมาวาจา มีการเจรจาชอบ ๔) สัมมากัมมันตะ มีการทำงานชอบ ๕) สัมมากัมมัตตะ มีการทำงานชอบ ๖) สัมมาอาชีวะ มีการเลี้ยงชีพชอบ ๗) สัมมาสติ มีการระลึกชอบ ๘) สัมมาสมาธิ มีการตั้งใจชอบ

จากหลักพุทธจริยศาสตร์ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงซึ่งเป็นหลักความประพฤติของคนที่บ่งบอกพฤติกรรมซึ่งมีการยกระดับ โดยเมื่อประพฤติปฏิบัติได้ในระดับต้น ก็จะเป็นพื้นฐานไปสู่ระดับกลางหรือระดับสูง และการประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธจริยศาสตร์สามารถพิสูจน์

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด

ความหมายของมาตรฐาน

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standard : ISO) ได้นิยามคำว่า การมาตรฐาน (Standardization) หมายถึง กิจกรรมในการวางข้อกำหนดเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่อยู่หรือที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ที่มีใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี และการบริการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒^{๕๘} ได้ให้คำนิยาม “มาตรฐาน” หมายถึง สิ่งที่ถือเอาเป็นเกณฑ์ที่รองรับกันทั่วไป เช่น เวลามาตรฐานกรีนิช สิ่งที่ถือเอาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น มาตรฐานอุตสาหกรรม หนังสือนี้ยังไม่เข้ามาตรฐาน

สรุปได้ว่า มาตรฐาน (Standard) หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นจากการเห็นพ้องต้องกันและได้รับความเห็นชอบจากองค์กรอันเป็นที่ยอมรับทั่วไป เอกสารดังกล่าววางกฎระเบียบแนวทางปฏิบัติหรือลักษณะเฉพาะกิจกรรมหรือผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อตกลงที่วางไว้

หลักการเบื้องต้นของมาตรฐาน

หลักการเบื้องต้นของมาตรฐาน มีดังต่อไปนี้

๑. การมาตรฐานเป็นความพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ง่ายขึ้น อันเป็นผลมาจากการพยายามอย่างมีเหตุผลของสังคม การพยายามที่จะลดแบบและขนาดของสิ่งต่าง ๆ และมุ่งที่จะป้องกันความยุ่งยากซับซ้อนที่ไม่จำเป็นในอนาคตอีกด้วย

๒. การจะได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีพื้นฐานมาจากการประชุมตกลงกันของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและต้องมีการลงมติเป็นเอกฉันท์

๓. ควรมีการสนับสนุนให้มีการนำมาตรฐานที่จัดทำขึ้นมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

๔. การกำหนดมาตรฐานแต่ละประเภทควรมีการพิจารณามาตรฐานนั้นอย่างรอบคอบและรอบด้านและทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความถูกต้องของมาตรฐาน

๕. มาตรฐานควรมีการปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมเฉพาะตัว โดยทั่วไปควรมีการตรวจสอบทุก ๕ ปี และปรับปรุงแก้ไขภายใน ๑๐ ปี

๖. การกำหนดมาตรฐานระดับชาติ จะต้องมีความหมายบังคับและในการนำมาตรฐานไปใช้ จะต้องพิจารณาถึงธรรมชาติของการมาตรฐาน กฎหมาย และเงื่อนไขต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม

ความมุ่งหมายของการกำหนดมาตรฐาน (Aims of Standardization)

สำนักมาตรฐานการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์^{๕๙} ได้กำหนดความมุ่งหมายของการกำหนดมาตรฐานที่สำคัญไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการกำหนดมาตรฐานในแต่ละระดับ จะมีความมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วสามารถรวบรวมความมุ่งหมายที่สำคัญเข้าด้วยกันได้ ๓ จุดมุ่งหมาย คือ

^{๕๘}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๓๖๒.

^{๕๙}กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, การศึกษาและพัฒนามาตรฐาน และตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, ๒๕๔๘), หน้า ๖๖.

๑. เพื่อให้เกิดความประหยัดในทางเศรษฐกิจ (Overall Economy) หมายถึง การประหยัดกำลังคน วัสดุ และเครื่องจักร อำนาจและพลังงาน และยังหมายถึงการประหยัดของผู้ผลิตและผู้บริโภคอีกด้วย

๒. เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภค (Protection of Consumer's Interests) หมายถึง การให้ความคุ้มครองคุณภาพของสินค้าและบริการ

๓. เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของชีวิตและสุขภาพ (Safety and Protection of Health and Life) จะเป็นเรื่องเดียวกับการใช้สินค้าหรือวัสดุโดยทั่ว ๆ ไป หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิต เช่น มาตรฐานในการกำหนดความไม่บริสุทธิ์ในการบริโภค มาตรฐานในการเก็บรักษาวัตถุดิบมันตภาพรังสี

ปัจจุบันการกำหนดมาตรฐานได้พัฒนามากขึ้น โดยในช่วงแรก ๆ จะเป็นการกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาการผลิตด้านเศรษฐกิจ เพื่อคุ้มครองคุณภาพของสินค้าและบริการ รวมถึงการสร้างหลักประกันให้ผู้บริโภคมีความคุ้มค่า คุ้มครองประโยชน์ต่อสินค้าและบริการ ต่อมามีการพัฒนามาตรฐานมาสู่ด้านสังคมเพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาให้เกิดการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในระยะยาว

ขอบเขตของการกำหนดมาตรฐาน (Field of Standardization)

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์^{๖๐} ได้กล่าวถึงขอบเขตของการกำหนดมาตรฐานซึ่งครอบคลุมถึงระดับ (Level) สาขา (Subject) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ (Aspect) ปัจจุบันมาตรฐานที่ใช้ได้รับผลกระทบจากกระแสของโลกไร้พรมแดน มาตรฐานจึงมีขอบเขตที่กว้างขวาง มีลักษณะที่เป็นสากลมากขึ้น ดังต่อไปนี้

(๑) มาตรฐานระหว่างประเทศ (International Standards) เป็นมาตรฐานที่ได้จากข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิกต่าง ๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น มาตรฐานระหว่างประเทศขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization – ISO)

(๒) มาตรฐานระดับภูมิภาค (Regional Standards) เป็นมาตรฐานที่เกิดขึ้นจากการประชุมปรึกษาหารือระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน แล้วกำหนดข้อตกลงร่วมกัน ส่วนมากจะเป็นการปรับมาตรฐานระดับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ให้มีสาระสำคัญสอดคล้องกัน

(๓) มาตรฐานระดับประเทศ (Nation Standards) เป็นมาตรฐานที่ได้จากการประชุมหารือ เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในชาติ โดยมีหน่วยงานมาตรฐานของชาตินั้น ๆ เป็นศูนย์กลาง ซึ่งหน่วยงานมาตรฐานของชาตินี้อาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ได้

(๔) มาตรฐานระดับสมาคม (Association Standards) เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจากกลุ่มบริษัท หรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวงการค้าเดียวกัน หรือเกิดจากข้อตกลงของกลุ่มบริษัท หรือ

^{๖๐}อ้างแล้ว, หน้า ๖๘-๗๐.

โรงงานที่มีกิจกรรมของอุตสาหกรรมเป็นอย่างเดียวกัน หรือมีการผลิตของชนิดเดียวกัน เช่น กลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ

(๕) มาตรฐานระดับบริษัท (Company Standards) เป็นมาตรฐานที่เกิดขึ้นจากการกำหนดขึ้น โดยการตกลงร่วมกันของแผนกบริษัท เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการผลิต การซื้อขาย ฯลฯ

(๖) มาตรฐานระดับบุคคล (Individual Standards) เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยที่ ต้องการให้แต่ละบุคคล รวมถึงการกำหนดโดยแต่ละหน่วยงานเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของแต่ละคนหรือแต่ละหน่วยงาน เช่น ข้อกำหนดการทำเฟอร์นิเจอร์แต่ละชิ้น การออกแบบบ้านแต่ละหลัง เชื้อนแต่ละแห่ง การสร้างสะพาน ฯลฯ

สาขาของการมาตรฐาน (Standardization subject)

สาขาของมาตรฐาน หมายถึง สิ่งของนามธรรม รูปแบบ สัญลักษณ์ ฯลฯ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำมาทำให้เป็นมาตรฐาน รวมทั้งกิจกรรมที่มนุษย์ประกอบเป็นอาชีพสาขาต่าง ๆ เช่น วิศวกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม วิทยาศาสตร์ การศึกษา การขนส่ง การก่อสร้าง อาหาร การป่าไม้ สิ่งทอ เคมีภัณฑ์

ข้อกำหนดของการมาตรฐาน (Standardization Aspect)

ข้อกำหนดในมาตรฐาน หมายถึง รายละเอียดภายใต้ข้อกำหนดแต่ละข้อในมาตรฐาน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตัวอย่างเช่น มาตรฐานของการพัฒนาเด็ก เยาวชน

๑. ความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้มาตรฐาน (บทนิยาม)
๒. ข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาด รูปร่าง ชั้นคุณภาพ หรือ Parameter ที่ออกแบบเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด และจะต้องทำให้เกิดความประหยัดมากที่สุดด้วย
๓. รายละเอียดการทำหรือโครงสร้าง
๔. คุณลักษณะที่ต้องการด้านคุณภาพ ส่วนประกอบหรือสมรรถนะของการมาตรฐาน เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาเด็กและเยาวชน อันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ
๕. วิธีการชักตัวอย่างเพื่อนำไปตรวจสอบเพื่อหาหรือติดตามผลว่ามาตรฐานนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละรายการหรือไม่ โดยการตรวจสอบจากตัวอย่างหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
๖. วิธีการทดสอบหรือวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณลักษณะขององค์ประกอบหลายด้านที่ใช้ตัวใดตัวหนึ่งตามรายการทดสอบหรือวิเคราะห์
๗. วิธีการกำหนดชั้นคุณภาพและการให้คำจำกัดความของแต่ละชั้นคุณภาพ เช่น คุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก เยาวชนในการอยู่ดีมีสุข อยู่รอดปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ๑ คนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในที่ใดก็ตามของสังคม
๘. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบ การส่งเสริมสวัสดิภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กและเยาวชนที่ใช้องค์ประกอบของสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการมีอาชีพและการมีรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประเภทของมาตรฐาน

มาตรฐานแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. มาตรฐานสมบูรณ์ (Absolute Standard) เป็นมาตรฐานที่ได้จากทฤษฎีการวิจัยและหลักการต่าง ๆ
๒. มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard) เป็นมาตรฐานที่ได้จากการเปรียบเทียบกับผลงานกลุ่มต่าง ๆ

ประโยชน์ของมาตรฐาน (Benefits of Standardization)

ประโยชน์ของมาตรฐานมีดังนี้

๑. เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน
๒. เพื่อเป็นการปรับปรุงความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ กรรมวิธีการผลิต และการบริหารตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
๓. เพื่อป้องกันไม่ให้มีอุปสรรคในทางการค้า
๔. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมในการซื้อขาย ในการแข่งขันทางการค้า เพราะข้อกำหนดมาตรฐานจะทำให้สินค้าและบริการมีคุณภาพแน่นอน
๕. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันทางเทคโนโลยี การพัฒนาบริการให้มีคุณภาพตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

ความหมายของดัชนี / ตัวบ่งชี้ / ตัวชี้วัด (Index / Indicator)

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์^{๖๑} ให้ความหมายตัวชี้วัด หมายถึง ตัวแปรที่สามารถสะท้อนอธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้วัดความเปลี่ยนแปลง หรือใช้บางสถานภาพหรือภาพสะท้อนลักษณะการดำเนินงานเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์มาตรฐาน สามารถใช้วัดความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องหมายที่ช่วยในการระบุปัญหา การวางแผนและประเมินผลการพัฒนา ใช้ประเมินวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าบรรลุความสำเร็จเพียงใด เครื่องชี้วัดมิได้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา เป็นแต่เพียงเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความสำเร็จว่าผลเป็นอย่างไร ตัวชี้วัดแบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

๑. แสดงปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ใช้วัดเมื่อจะดำเนินการพัฒนา
๒. แสดงการกระทำที่เกิดขึ้น (Process or Performance Indicator) ใช้วัดจำนวนกิจกรรมที่ดำเนินการ
๓. แสดงผลที่ได้รับ (Output Indicator) ใช้วัดผลงานเมื่อโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและการครอบคลุม
๔. แสดงผลสำเร็จ (Outcome Indicator) ใช้วัดผลสำเร็จเมื่อโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ สิ้นสุด ทั้งนี้โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายระยะยาวของโครงการหรือผลกระทบด้านต่าง ๆ ของโครงการที่นอกเหนือไปจากที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้
๕. ประสิทธิผล (Effectiveness) ใช้วัดผลผลิตตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

^{๖๑}อ้างแล้ว, หน้า ๖๖.

๖. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ใช้วัดค่าใช้จ่ายที่ลงทุนเปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้น

๗. ผลกระทบ (Impact) ใช้วัดผลที่เกิดขึ้นจากนโยบาย แผนงาน และโครงการที่จัดทำขึ้น เช่น นโยบายแก้ปัญหาสาธารณสุข มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างไร

คุณลักษณะสำคัญของเครื่องชี้วัดที่ดี (Important Characteristic of Indicator)

เครื่องชี้วัดที่ดี มีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

๑. มีความถูกต้อง สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดจริง ๆ (Validity)
๒. เป็นภาวะวิสัยและเชื่อถือได้ (Objectivity / Reliability)
๓. มีความไวต่อการวัดการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity)
๔. มีความเฉพาะเจาะจงใช้วัดสิ่งที่จะวัดได้ (Specificity)
๕. เป็นสากล (Universality)
๖. เป็นที่ยอมรับ (Acceptability)
๗. ง่ายแก่การคำนวณ (Simple Calculation)
๘. ประหยัดเวลาในการจัดหา (Low Cost)

ประโยชน์ของเครื่องชี้วัด (Benefits of Indicator)

๑. เพื่อวัดความก้าวหน้า วัดประสิทธิภาพ ประเมินประสิทธิผลและผลกระทบของกระบวนการพัฒนา ชี้ให้ผู้บริการทราบว่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ใกล้จะบรรลุผลสำเร็จแล้วหรือยัง
๒. ระดับผู้กำหนดนโยบาย เครื่องชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกสถานะของสิ่งที่ต้องการวัด
๓. ระดับการดำเนินงานตามแผน เครื่องชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกว่าโครงการหรือบริการที่ใช้ประชาชนเหมาะสมหรือไม่ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคมหรือไม่

ความหมายของเกณฑ์

เกณฑ์ หมายถึง ข้อกำหนดในภาพรวมเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ วิธีการดำเนินงานและวิธีปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่มีลักษณะเป็นที่ยอมรับว่ามีความเหมาะสมตามสภาพหรือคุณลักษณะที่ควรจะเป็น

สรุปได้ว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดจึงเป็นตัวกำหนดที่ใช้อธิบาย เพื่อวัดผลความเปลี่ยนแปลง บ่งชี้ถึงสถานภาพ ใช้วัดเพื่อประเมินผลความสำเร็จ ประเมินความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานขององค์กร มาตรฐานจึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด และเกณฑ์ซึ่งชี้ถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน มาตรฐานจึงเป็นตัวกำกับ ควบคุมผลที่เกิดขึ้น หากผลที่วัดยังไม่พึงประสงค์ ก็อาจจะต้องมีการพัฒนามาตรฐานให้มีความเหมาะสม โดยใช้ภาวะวิสัย (Objectivity) ปทัสถานทางสังคม (Social Norms) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) มาพิจารณาประกอบ การใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดจึงไม่ได้อยู่ที่การสร้างมาตรฐานขึ้นมาเท่านั้น หากแต่อยู่ที่กระบวนการพัฒนามาตรฐานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัญหาสังคมในแต่ละช่วงเวลา อาจกล่าวได้ว่า มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเกณฑ์จึงมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน

กล่าวคือ เกณฑ์ที่ดีจะต้องปัจจัย วัดได้จริง มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับเมื่อนำไปใช้ มาตรฐานที่ดีจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจให้คุณค่ากับสิ่งที่ต้องการจะวัดได้

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

๒.๖.๑ ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้
การวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการทางสถิติที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะแทนตัวแปรชุดหนึ่งด้วยองค์ประกอบจำนวนน้อยกว่าตัวแปรข้างต้น เป็นการช่วยจัดกลุ่มตัวแปรหลาย ๆ ตัว ที่มีความสัมพันธ์กัน เข้าเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ทำให้สามารถเข้าใจลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ง่ายขึ้น^{๖๒} การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลาย ๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวและแต่ละองค์ประกอบ คือ ตัวแปรแฝงอันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นชื่อทั่วไปที่ใช้เรียกรูปวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีวิธีการและเป้าหมายการวิเคราะห์แตกต่างกัน ได้แก่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ หรือการ วิเคราะห์สำรวจองค์ประกอบ (Exploratory Factor) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน หรือการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบ(Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดต่างก็เป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยทั้งสิ้น^{๖๓}

๒.๖.๑ วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถสรุปได้ดังนี้^{๖๔}

๑. เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการลดจำนวนของตัวแปร เพื่อประโยชน์ในการอธิบายและสรุปยืนยันตามข้อมูลที่สังเกตมาได้
๒. ช่วยตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา
๓. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระหว่างตัวแปร
๔. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างองค์ประกอบของตัวแปรที่เป็นเกณฑ์และระบุตัวแปรที่เป็นประโยชน์ในสมการถดถอย
๕. เพื่อใช้ในการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

^{๖๒} Kim, Jae - On.; & Mueller, Charles W., **Factor Analysis : Statistic Methods and Practical Issues**, (Beverly Hills and London : Sage, 1978), p.121.

^{๖๓} นางลักษณ์ วิรัชชัย, **ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๓-๑๑๔.

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๖.

๒.๖.๓ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบกลุ่มตัวอย่างบางประเภท ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยว่าจะตัดสินใจเลือกวัดตัวแปรอะไรนั้นมีผลต่อการวิเคราะห์ขององค์ประกอบ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีผลต่อการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สูงขึ้น ค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้ก็สูงขึ้นตามไปด้วย กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาด ๕๐ คน ให้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอย่าง ๑,๐๐๐ คน ให้ค่าเกินพอที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็ก ความคลาดเคลื่อนสุ่มของสหสัมพันธ์จะมีความเชื่อมั่นน้อยถ้าเพิ่มขนาดของสหสัมพันธ์ให้มากขึ้น จะทำให้ค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบรวมมีค่ามากขึ้นด้วยความแปรปรวนที่เพิ่มเข้าไปจะทำให้การวิเคราะห์เปลี่ยนรูป ดังนั้น ผู้วิจัยควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เท่าที่จะเป็นไปได้คือมากกว่า ๕๐๐ คน ขึ้นไปจึงจะดี^{๖๕}

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนตรี อินตา^{๖๖} ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๗-๔.๐๔$) ได้แก่ ด้านเมตตากรุณา ด้านสัมมาอาชีวะ ด้านสัจจะ ด้านสติสัมปชัญญะ และด้านกามสังวร โดยด้านกามสังวรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = ๔.๐๔$) ๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นปี ผลการเรียน สถานภาพครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ๒.๑ นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าด้านกามสังวร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ ส่วนด้านสัมมาอาชีวะและด้านสัจจะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยนักศึกษาเพศหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย ๒.๒ นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านกามสังวรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ โดยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ๒๐ และ ๒๒ ปี จะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาอายุ ๑๘ และ ๒๓ ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๐๑ ๒.๓ นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านกามสังวรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ ๒, ๓ และ ๔ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ๒.๔ นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรม

^{๖๕} นงลักษณ์ วิรัชชัย, โมนเตลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๕๒.

^{๖๖}มนตรี อินตา, “พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่”, รายงานวิจัย, (กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๖)

ด้านเบญจธรรมแตกต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ด้านกามสังวร ด้านสัจจะ ด้านสติสัมปชัญญะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดย นักศึกษาที่มีผลการเรียนที่สูงกว่า มีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนที่ต่ำกว่า ๒.๕ นักศึกษาที่มีสภาพครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๒.๖ นักศึกษาที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกามสังวร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ โดยนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรและค้าขาย

แพรวภัทร ยอดแก้ว^{๖๗} ได้วิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านศีล ๕ ของจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการถอดบทเรียนการดำเนินงานได้แนวปฏิบัติที่ดี ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำทั้งฝ่ายสงฆ์และผู้นำท้องถิ่น ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ด้านการจัดกิจกรรมที่ดีซึ่งอาศัยทุนเดิมของชุมชนที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นและ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนที่ดี จากวัดซึ่งนำโดยพระสงฆ์และจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐมและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ๒) การดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จังหวัดนครปฐมมีรูปแบบการทำงานแบบเน้นการร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่นตั้งแต่ระดับจังหวัดจนถึงระดับหมู่บ้านมีแผนการดำเนินงาน ๓ ระยะตามแนวทางของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว มีแนวทางการดำเนินงานในลักษณะคณะกรรมการทุกระดับและมีกิจกรรม ๒ ลักษณะ คือ กิจกรรมหลัก ได้แก่ การสวดมนต์ปฏิบัติธรรมและกิจกรรมเสริม ได้แก่ กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมการปฏิบัติศีล ๕ และการรณรงค์การรักษาศีล ๕ กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น โดยมีหมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นได้แก่ วัดวังตะกั่ว อำเภอเมือง และวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี

^{๖๗} **แพรวภัทร ยอดแก้ว**, “การถอดบทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านศีล ๕ ของจังหวัดนครปฐม”, รายงานวิจัย, (สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๗)

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕” ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้นสำหรับวิธีการวิจัยได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อพิจารณาถึงประเด็นของผู้การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว (cross-sectional design) และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละคน (individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและระบบงานวิจัย

๒. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบการวิจัย คุณลักษณะข้อมูลการกำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ การสร้างเครื่องมือ

๓. ร่างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบของแบบสอบถามการวิจัย เพื่อการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๔. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ดังนั้น จึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จำนวน ๒๔๓,๕๘๕ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘^๑

๒. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ได้มาโดย ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางทาร์โย ยามาเน่ (Yamane)^๒ จำนวน ๔๐๐ คน จาก ๔ หมู่บ้าน ๔ จังหวัด ๔ ภาค จังหวัดละ ๑๐๐ คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

ตารางที่ ๓.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ภาค	หมู่บ้าน	กลุ่มตัวอย่าง/คน
ภาคเหนือ	บ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน	๑๐๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	๑๐๐
ภาคกลาง	บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	๑๐๐
ภาคใต้	บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่	๑๐๐
รวม		๔๐๐

^๑ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.sila๕.com>, สืบค้น วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

^๒ สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน
 ๒. ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป
 ๓. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน
 ๔. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป
 ๕. ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๘ รูป/คน
- รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ รูป/คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- ๑) ศึกษาหลักการและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) สร้างเครื่องมือ
- ๔) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๕) ปรับปรุงแก้ไข
- ๖) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยใช้แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักศีล ๕ มาประยุกต์ใช้ในชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)^๓ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับเกณฑ์มาตรฐาน

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้^๔

๕ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง ไม่มีระดับความสำคัญ

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๕ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง ความสำคัญอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง ไม่มีระดับความสำคัญ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือ

^๓ธีรยุทธ พึ่งเกียรติ, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๐.

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗.

^๕ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด้านสหวิชาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

สถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน ๒. ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป ๓. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน ๔. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป ๕. ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรีและจังหวัดกระบี่ จำนวน ๘ รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยเลือกแบบเจาะจง

(๒) จัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่ามีข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศีล ๕ จำนวน ๒๔๓,๕๘๕ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘^๖

๒. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จำนวน ๔๐๐ คน

^๖ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.sila5.com>, สืบค้น วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม
- ๒) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศิล ๕ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง
- ๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ ๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระ^๗ อรรถาธิบาย และพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ๑) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดลำดับข้อมูล ๓) จากการสัมภาษณ์ ๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ๕) สรุปผลการวิจัย

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิล ๕ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหัวข้อคำถามในแบบสอบถาม

^๗ศิริพร จิรวัดณ์กุล, การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๖.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๔.๑ การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะมีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตอย่างรวดเร็ว พึ่งพาปัจจัยภายนอกชุมชน การดิ้นรนแสวงหาวัตถุ การมีเวลาใช้ชีวิตให้เวลาสังคมน้อยลง ๒. การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ ดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมปรับเปลี่ยนช้า พึ่งพาตนเอง ให้ความสำคัญกับวัตถุน้อย มีเวลาส่วนตนและชุมชนมากขึ้น มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพหุวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพหุวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์^๑ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ^๒ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่^๓ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดการเทียบทางวัฒนธรรม^๔ และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า

^๑สัมภาษณ์ นายคณิต กังสถาพร, นายอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๒สัมภาษณ์ นายโชติ ทองหล่อ, มัคคทายกวัดชัยศรี (อดีตผู้ใหญ่บ้าน), วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๓สัมภาษณ์ นายวิมล สุขแดง, ประธานกลุ่มท่องเที่ยวบ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^๔สัมภาษณ์ นางอนงค์พร อมรพิสุทธิ, วัฒนธรรมอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของต้นแบบนั้นจริงๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลากหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคมามาก การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัว^๕ มานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน และค่อนข้างเป็นสภาวะไร้ราก กล่าวคือเป็นการ copy ในส่วนของรูปแบบ แต่ไม่ได้ศึกษาถึงกระบวนการสร้างความเป็นญี่ปุ่นและเกาหลี^๖

ชุมชนไทย เด็กไทยมีแนวโน้มว่าปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต ส่งผลต่อรับและรายจ่ายครอบครัว ชุมชน วัยรุ่นไทยนั้นประหยัดเงินค่าขนมเพื่อที่จะมาซื้อเสื้อผ้าและของแต่งตัวตามดาราไทยจนทำให้เงินที่จ่ายนั้นไม่พอจนต้องไปขอพ่อแม่เพิ่มแล้ว^๗ เสียการเรียนไปด้วยเพราะกว่าจะแต่งตัวมาโรงเรียนเสร็จก็ต้องแต่งหน้าเลียนแบบดารา ก่อนกว่าจะได้มาโรงเรียนก็สายกันพอดี และยังส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน จากการปรับเปลี่ยน^๘ เช่น การตั้งครรภในวัยรุ่นเป็นต้น เหตุนี้ก็เกิดมาจากการแต่งตัวแบบโป๊ๆ ตามดาราไทยเป็นส่วนหนึ่งด้วย^๙

การดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมตะวันตก ให้ความสำคัญความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่นการพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชน ได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ^{๑๐} เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม^{๑๑} นำไปสู่แนวคิดความเจริญทางด้านสังคมและชุมชน จังหวัดได้มีการวางแผนโครงการด้านต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นเกิดความเจริญ มีความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ^{๑๒} เมื่อสังคมและชุมชนมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางผู้คนหันไปสนใจเศรษฐกิจมากขึ้น เกิดการแข่งขันทำให้เกิด ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต^{๑๓} เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นหลายประการ ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ ปัญหายาเสพติด ^{๑๔} ปัญหาที่เป็นอันตรายต่อบุคคล ครอบครัวและสังคม ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม^{๑๕} ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติ ปัญหาความยากจน ความยากจนหมายถึงสภาพความขัดสนทางเศรษฐกิจจึงบุคคลไม่สามารถ

^๕สัมภาษณ์ พระครูคุณสัมบัน, เจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๖สัมภาษณ์ นายลำพวน รสฉา, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๗สัมภาษณ์ นางแก่นตา มहांอ, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๘สัมภาษณ์ นายปุนพันธ์ ตาดทองผุดผาด, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^๙สัมภาษณ์ นางเค็ช ตัดสมัย, ประธานชมรมผู้สูงอายุ ตำบลดินแดง, วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางสาววงนภัส ฟานชู, ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำทับ, วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายโอฬาร ธารสุขสมบุรณ์, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ โพธิ์เอี่ยม, ครูโรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายเอื้อ เทศโล, นายกองค้การบริหารตำบลทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายคมกฤษ บุษราคม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นายธนวัฒน์ รุ่งเรือนทรัพย์, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

จัดสรร หรือแสวงหาสิ่งมาบำบัดความต้องการของตนทั้งร่างกายและจิตใจจึงมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน^{๑๖} ปัญหาทางการผลิต ก็ก่อให้เกิดความยากจน ปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก^{๑๗} ภาวะผิดปกติของครอบครัว จากที่สมาชิกกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ละทิ้ง ละเลย ไม่เอาใจ ทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างปกติ จนทำให้สมาชิกเดือดร้อนเสียหาย ในที่สุดอาจเกิดภาวะล่มสลายของครอบครัว^{๑๘}

ปัญหาอาชญากรรม การกระทำผิดทางอาญา และผู้ที่กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษทางกฎหมาย^{๑๙} ได้แก่ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รอลงมา ได้แก่ ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง การคอร์รัปชั่นทำได้หลายรูปแบบ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการคอร์รัปชั่นเกิดขึ้นในขณะที่ยังคงมีสังคมประชาธิปไตย^{๒๐} เจ้าหน้าที่มีอำนาจมาก และประชาชนมีอำนาจน้อย โดยเฉพาะในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงหรือกำลังพัฒนา

สรุปการดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีวัฒนธรรมของสังคมไทย มองด้านวัตถุแล้ว เหมือนกับชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง สมาชิกมีความสุข มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย แต่ความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่สมาชิกในชุมชนต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุไม่สิ้นสุด ความสุขเพียงเล็กน้อยแลกกับความทุกข์มากหลายเท่าตัว รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความไม่เป็นชุมชนซ่อนอยู่ในชุมชน ความกลัว ความวาดระแวง ปัญหาเกิดต่อเนื่อง ชุมชนไม่สงบสุข

๒. การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕^{๒๑} ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆ เฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป^{๒๒}

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างซ้ำๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้น

^{๑๖}สัมภาษณ์ นายศรชัย ธารสุขดี, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายจุน อินทร์วิสัย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๘}สัมภาษณ์ นางประนอม รสณา, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๙}สัมภาษณ์ นายเอกชัย ดำรงวงศ์ตระกูล, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๐}สัมภาษณ์ นางขวัญตา แก้วเจือ, ผู้แทนครูผู้ดูแลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดลำทับ, วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๑}สัมภาษณ์ นายจารึก กิจานา, กรรมการวัด, วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๒}สัมภาษณ์ นายประเสริฐ เทศโล, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

แก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่^{๒๓} ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ^{๒๔} ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น^{๒๕}

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การสมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา^{๒๖} ก่อนถวายอาหารพระสงฆ์ การเปล่งวาจารับศีลในวันพระ^{๒๗} การสวดมนต์เช้าเย็นที่บ้าน^{๒๘} ที่วัดในทุกวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน^{๒๙} บางหมู่บ้านนัดสวดมนต์วันพระหรือวันอาทิตย์ การปฏิบัติธรรมในวันเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระสงฆ์ งดอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์^{๓๐} แต่บางหมู่บ้านยังคงบริโภคเนื้อสัตว์แต่ไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์^{๓๑} งดเว้นการกระทำที่ละเมิดศีลถือเป็นการปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวบ้าน สำหรับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบการศีล ๘ การปฏิบัติกรรมฐานเน้นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน^{๓๒} เติมน้ำจกมลเป็น ๑๕ นาที แล้วแผ่เมตตา ส่วนมากเป็นเด็กเยาวชนมาร่วมโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อนึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การประยุกต์หลักศีล ๕ กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก^{๓๓} เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ^{๓๔}

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑. รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์ ๒. รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทีย นจิรวฑฒโน, เจ้าอาวาสวัดชัยศรี วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายหอม อินกอ, มัคคทายกวัดทุ่งท่าช้าง วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางสาวศรีโสภา กุหลาบวรรณ, ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายธิตติธรรม คำนึ่งเวคิน, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยต้ม, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางสาว นวลสมศรี, ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายบุญฤทธิ์ นวลสมศรี, กำนันตำบลลำทับ, วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐิริปณโณ, เจ้าอาวาสวัดลำทับ, วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูสุตกิจศาสนการ, รองเจ้าคณะอำเภอ น้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางสาวชล เย็นใจ, ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำทับ, วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายสุรินทร์ ปังวา, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูคุณสัมบัน, เจ้าคณะอำเภอ สระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระกำแพง อภินนโท, เลขาธิการเจ้าคณะตำบลห้วยทราย, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ปรับประยุกต์ตามบริบท ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มีความเหมือนและแตกต่างกัน
ดังนี้

๑. รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์ เป็นหมู่บ้านประชาชน
ส่วนมากปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ จำหน่ายสุรา เป็นต้น สืบต่อเป็นวัฒนธรรม
ชุมชน

บ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน เป็นหมู่บ้านของ
ชาวกะเหรี่ยงปกากะเยอ หรือปกากะยอ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน ประชากรทั้งหมด ประมาณ
๑๐,๐๐๐ คน เดิมทีเคียวชาวกะเหรี่ยงพวกนี้อยู่ที่จังหวัดตาก และจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อปีพ.ศ.
๒๕๑๔ ชาวปกากะเยอได้อพยพมาจากแม่ตื่น อ.แม่ระมาด จ.ตาก พากันอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ใกล้
วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม จำนวน ๑๓ ครอบครัว ซึ่งการอพยพในครั้งนี้ทุกคนมีความตั้งใจที่อยากจะมา
อยู่ใกล้ชิดกับหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา(ครูบาวงศ์) เพื่อจะได้ทำบุญถือศีลปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่
และหลังจากนั้นเป็นต้นมาชาวปกากะเยอก็ได้อพยพเข้ามาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่มาจากตาก
เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนี้เคร่งครัดในการถือปฏิบัติมั่งสะวิรัต และเคารพสักการะครูบา
วงศ์ (พระครูพัฒนกิจจานุรักษ์) ซึ่งได้มาจำพรรษาที่วัดพระบาทห้วยต้ม และพ.ศ. ๒๕๒๑
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพ
พื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ ของราษฎร ทรงมีพระราชดำริว่า “ หมู่บ้านแห่งนี้ประสบปัญหาขาดแคลน
ที่ทำกิน ข้าวไม่พอบริโภค ชาวบ้านเป็นโรคขาดสารอาหาร ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้อพยพมาอยู่
รวมกันเช่นนี้ เป็นผลดีในการลดการหักล้างทำลายป่า ลดพื้นที่ปลูกฝิ่นทางอ้อม จะไม่ได้ไปรับจ้าง
ปลูกฝิ่นให้ชาวเขาอื่นอีกด้วย ” ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ รับหมู่บ้าน พระบาทห้วยต้ม
และหมู่บ้านผาลาดให้เป็นหมู่บ้านบริวารอยู่ภายใต้มูลนิธิโครงการหลวงตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมา

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม อาศัยแนวทางคำสอนของ
พระพุทธเจ้า การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง^{๓๕} ถึงแม้ว่าหลวงปู่ครูบาวงศ์จะมรณภาพไปแล้ว แต่ว่าทุกวันนี้
ชาวปกากะเยอที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้มทุกคน ยังนับถือและยึดถือปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี
งามที่หลวงปู่ฯ สั่งสอนไว้เสมอ^{๓๖} จึงทำให้ที่นี่ยังคงเป็นชุมชนแห่งพระพุทธศาสนาที่สมบูรณ์แบบ^{๓๗} มี
นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เข้าศึกษาวิจัย ศึกษาน และเที่ยวชิมช๊อบความงดงามของ
วิถีชีวิตชาวปกากะเยอที่มีต่อพระพุทธศาสนาผ่านสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญๆ มากมายภายในชุมชน
ซึ่งหากมาเที่ยวแล้วทางชุมชนพระบาทห้วยต้มก็จะมีคัคเทศก์น้อยเป็นผู้พาเที่ยวชุมชนได้เป็นอย่างดี
“ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม” มากหลายวัฒนธรรม ผูกพันพุทธศาสนา การแต่งกายของชาวปกากะ
เยอ^{๓๘}

^{๓๕} พระกัมพล อภินนโท

^{๓๖} นายธิตติธรรม คำนึ่งเวคิน

^{๓๗} พระกัมพล อภินนโท

^{๓๘} ปลัดอำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

เลขานุการ เจ้าคณะตำบลห้วยทราย, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยต้ม, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

เลขานุการ เจ้าคณะตำบลห้วยทราย, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ข้าราชการอำเภอเถลี จังหวัดลำพูน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

“ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้มมีชาวปกากะญออยู่ ๒ เผ่า คือ“ปกากะญอโป”ที่ย้ายมาจากแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และ“ปกากะญอสะกอ”ที่ย้ายมาจากตาก แต่ว่าที่ชุมชนนี้จะมีปกากะญอโปมากกว่า

ชาวปกากะญอที่นี่มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น อย่างเช่น การแต่งกายจะมีชุดพื้นบ้านปกากะญอ เป็นชุดผ้าทอที่ทอด้วยกี่เอน และทอเป็นชุดยาวมีลวดลายที่สวยงามตามความถนัด แล้วตกแต่งด้วยฟูให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าเป็นชุดสำหรับคนที่แต่งงานแล้วก็จะใส่ชุดแบบเป็นเสื้อครึ่งท่อนแล้วมีผ้าถุง ถ้าเป็นเด็กผู้ชายจะใส่กางเกงและใส่เสื้อสีแดงครึ่งท่อน การแต่งกายแบบเรียบง่ายเป็นปกติ ไม่แต่งกายยั่วยวน เซ็กซี่ จนก่อให้เกิดคดีอาชญากรรม การข่มขืนกระทำชำเรา^{๓๙}

การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้มเป็นค่านิยม วัฒนธรรม ชุมชน ผูกพันพุทธศาสนา^{๔๐} คนที่นี่ทั้งชุมชนส่วนใหญ่จะกินมังสวิรัตินัน เพราะกลัวหลวงปู่บอกว่าถ้าเราเบียดเบียนสัตว์อีก สัตว์ก็จะมาเบียดเบียนเราอีก โรคร้ายไข้เจ็บก็จะตามมาอีก ถ้าเรากินมังสวิรัตินันไม่ได้เบียดเบียนใครก็เลยกินกันมาจนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งวัฒนธรรมและประเพณีหนึ่งเดียวในประเทศไทย มีพระเถระผู้ใหญ่ ชาวพุทธภายในชุมชน ภายนอกชุมชน เข้าร่วมประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบา พิธีอันดีงามของชาวปกากะญอ ในชุมชนพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ ได้ชื่อว่าเป็นชุมชนแห่งพระพุทธศาสนา^{๔๑}

การจัดงานบุญพิธีเปลี่ยนผ้าครองสรีระครุบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ที่เปรียบตั้งศูนย์รวมจิตใจของชาวปกากะญอ แม้ท่านจะล่วงลับไปถึง ๑๖ ปี แต่สังขารยังไม่เน่าเปื่อย แต่ประเพณีที่เด่นคือการเปลี่ยนผ้าครุบา เป็นงานใหญ่ทำที่วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ พ.ค. ของทุกปีแล้วก็มีพิธีทรงน้ำรอยพระพุทธรูปที่วัดพระพุทธรูปห้วยต้มทำในช่วงวันสงกรานต์ พิธีเปลี่ยนผ้าครองสรีระ ครุบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา หรือหลวงปู่ครูบาวงศ์ ซึ่งเปรียบตั้งศูนย์รวมจิตใจของชาวชุมชนพระบาทห้วยต้ม โดยก่อนหน้าหนึ่งวันจะมีการแห่ต้นไทรทาน ที่ชาวบ้านได้ร่วมนำอาหารและสิ่งของเครื่องใช้มาผูกไว้ไปตามถนนสายหลักรอบชุมชน^{๔๒}

ชาวบ้านบ้านพระบาทห้วยต้มพร้อมเพรียงกันแต่งกายด้วยชุดปกากะญอเข้าร่วมขบวนแห่ ที่ตกแต่งอย่างสวยงามตามแบบล้านนา นำด้วยขบวนตุง ขบวนเครื่องสักการะ เสด็จพระเถระชั้นผู้ใหญ่ และขบวนเครื่องดนตรีไทยพื้นบ้านใช้หรือต้นไทรทาน สูงถึง ๑๕ เมตร ระยะทางราว ๘ กิโลเมตร ใช้เวลาถึง ๓ ชั่วโมง ขบวนจึงเคลื่อนกลับเข้าสู่วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม ท่ามกลางสายฝนที่กระหน่ำลงมา แต่ก็ไม่สามารถทำลายพลังศรัทธาของทุกคนที่ตั้งใจจนถึงที่หมาย พร้อมรับศีลรับพรกันแบบชุ่มฉ่ำ

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายสุรินทร์ ปิงวา, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายอนุพงศ์ สีทองนวล, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระกำพล อภินันโท, เลขาณาการ เจ้าคณะตำบลห้วยทราย, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายวิมล สุขแดง, ประธานกลุ่มท่องเที่ยวบ้านพระพุทธรูปห้วยต้ม, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ก่อนจะแยกย้ายกันกลับบ้าน กระทั่งบ่ายวันถัดมาชาวบ้านและศิษยานุศิษย์จากทั่วสารทิศหลั่งไหลเข้าร่วมพิธีสำคัญ ในการอัญเชิญองค์สรีระทิพย์ของหลวงปู่ครูบาวงศ์สู่ศาลาพิธีเพื่อเปลี่ยนผ้าครอง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์เพราะตั้งแต่หลวงปู่ล่วงลับไป สังขารของท่านไม่เคยเน่าเปื่อย จวบจนปัจจุบันยิ่งทำให้ทุกคนต่างศรัทธาและเคารพรักรมากขึ้น จากอดีตที่ได้ยกย่องท่านเป็นพระพุทธรูปน้อยอยู่แล้ว

หลังจากพิธีเปลี่ยนผ้าครองเสร็จสิ้น องค์สรีระของหลวงปู่ครูบาวงศ์ ที่ห่อหุ้มด้วยทองคำเปลวและผ้าไตรชุดใหม่ ถูกอัญเชิญขึ้นเพื่อแห่สักการะรอบวิหารรอยพระพุทธรูปบาทและเจดีย์ ๘๔,๐๐๐ พระธัมมขันธ พร้อมกับชาวบ้านที่ร่วมตั้งจิตอธิษฐานรำลึกถึงคุณความดี การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มองผ่านงานบุญพิธี ได้เห็นชาวชุมชนพระบาทห้วยต้มนับหมื่นแห่งแห่เข้าร่วมงาน เพื่อแสดงความศรัทธาและกตัญญูต่อหลวงปู่ครูบาวงศ์ พระผู้พัฒนาพระบาทห้วยต้มให้กลายเป็นดินแดนอันสงบสุขและบริสุทธิ์พร้อมสืบทอดพระพุทธรูปศาสนา

พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัยสะท้อนความผูกพันพุทธศาสนากับชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นเจดีย์ขนาดใหญ่สี่เหลี่ยมทองงามอร่ามตั้งโดดเด่นเห็นได้แต่ไกล และเป็นเจดีย์ที่ชาวปกากะญอให้ความเคารพศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง"พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัยแห่งนี้ หลวงปู่ครูบาวงศ์สร้างขึ้น เพราะว่าเมื่อก่อนที่ตรงนี้มี การขุดค้นพบมูลและเขาของพระโคอุสุภราชเป็นพระชาติหนึ่งของพระพุทธรูปซึ่งกลายสภาพเป็นหิน ท่านก็เลยอธิษฐานสร้างครอบมูลและเขาของพระโคไว้ และจำลองรูปแบบมาจากเจดีย์ชเวดากองที่ประเทศพม่า" วัฒนธรรมชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม ที่แสดงต่อพุทธศาสนา เมื่อเข้ามัสการพระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย จะได้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และความศรัทธาของชาวปกากะญอที่มีต่อพระพุทธรูปศาสนาเป็นอย่างมาก พวกเขาจะถอตรงเท้าตั้งแต่หน้าประตูวัดแล้วเดินเท้าเปล่ามาถึงองค์เจดีย์ที่อยู่ด้านใน เพราะชาวปกากะญอมีความเชื่อว่าการที่เดินติดเอาทราย เอาอะไรจากวัดออกไปเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นบาป และพวกเขาก็จะมาทำบุญกันทุกวันพระ ตอนเช้ามีการใส่บาตร ตอนเย็นสวดมนต์ภาวนาและเวียนเทียน ถ้าเป็นวันธรรมดาตอนเช้าก็จะใส่บาตรและตอนเย็นก็สวดมนต์ภาวนา แต่ไม่มีการเวียนเทียน และนอกจากที่เจดีย์แล้วที่วัดก็ยังมี การใส่บาตรเวียนเทียน แล้วแต่ว่าใครใกล้ที่ไหนก็ไปที่นั่น

พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัยนี้ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก เป็นผู้ประทานนามให้ เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๔๘ สร้างด้วยศิลาแรงทั้งองค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ใช้งบประมาณก่อสร้างประมาณ ๒๗๕ ล้านบาท มีพระมหาเจดีย์องค์ใหญ่เป็นองค์ประธานอยู่ตรงกลาง มีความสูงจากพื้นถึงบัวยอดฉัตร ๗๑ เมตร มีฐานกว้าง ๑ ไร่ บนยอดฉัตรของเจดีย์ทำด้วยทองคำหนัก ๒๕ กิโลกรัม เป็นพระเจดีย์ประจำปีเกิดของคนเกิดปีมะเมีย และมีพระเจดีย์องค์เล็กอยู่เป็นบริวารล้อมรอบรวม ๔๘ องค์ โดยแบ่งพระเจดีย์องค์เล็ก ๑๐ องค์แรกเป็นเจดีย์ประจำปีเกิด ๑๐ ปีนักขัตฤกษ์ พระเจดีย์องค์เล็ก ๒๘ องค์ หมายถึงพระพุทธรูป ๒๘ พระองค์ที่ล่วงมาแล้ว และมีเจดีย์องค์เล็กที่เหลือ ๑๐ องค์ หมายถึงพระพุทธรูป ๑๐ องค์ ที่จะมาตรัสรู้ในอนาคต

ภายในเจดีย์นอกจากจะบรรจุเขาและมูลของพระโค ยังบรรจุพระพุทธรูปที่มีขนาดหน้าตักกว้าง ๙ นิ้ว จำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์เท่ากับจำนวนพระธรรมชั้นตรี และรอบในกำแพงบรรจุพระพุทธรูปประจำวันเกิดของแต่ละวัน รอบนอกกำแพงมีรูปปั้นเกจิอาจารย์ทั่วทุกสารทิศ และมียอดบัว ๑๖ ดอกที่แต่ละดอกบรรจุพระพุทธรูปจำนวน ๔๙ องค์ ส่วนด้านนอกมีระฆังให้ตีซึ่งมีความเชื่อว่าถ้าไปตีแล้วมีเสียงไปถึงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ถ้าเกิดมาชาติหนึ่งภพใดก็จะมีเสียงที่ไพเราะน่าหลงใหล

ศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านปกากะญอ นั่นคือ ใจบ้าน หรือสะดือเมือง หลวงปู่ครูบาวงศ์สร้างขึ้นเพื่อ เป็นจุดศูนย์กลางเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในชุมชนฯ ด้านในเป็นเจดีย์บรรจุก้อนหินที่ได้มาจากแม่น้ำสายหลักๆ มาบรรจุไว้ และจะมีการประกอบพิธีทำบุญสืบชะตาให้กับชุมชนฯ ช่วงเดือนเมษายนของทุกปี สิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญอีกแห่งหนึ่งของชุมชนพระพุทธรูปห้วยต้ม คือ “วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม” วัดที่ใหญ่ที่สุดของอ.ลิ้ และเป็นวัดประจำชุมชนของชาวปกากะญอ ภายในวัดมีอาณาบริเวณที่กว้างขวาง ภายในวัดมีศาสนสถานที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นมณฑปพระเจ้าแก้วตื้อ ที่หลวงปู่ครูบาวงศ์สร้างถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีลักษณะเป็นโดมมีหลังคาภายในปิดกระจกเงารอบ ประดิษฐานพระพุทธรูปทองเหลืองปางมารวิชัยจำลองมาจากเจ้าแก้วตื้อวัดสวนดอก จ.เชียงใหม่ มีวิหารครอบรอยพระพุทธรูปห้วยต้ม ที่ภายในบรรจุรอยพระพุทธรูป เมื่อครั้งที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา ณ ที่นี้หลวงปู่ครูบาวงศ์ได้สร้างรอยพระบาทจำลองครอบของจริงไว้ มีพระประธาน ๗ปร. ภายในวิหาร มีวิหารพระเมืองแก้ว เป็นที่ประดิษฐานพระศรีระของหลวงปู่ครูบาวงศ์ และพิพิธภัณฑสถานภายในมีรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ และเครื่องอัฐบริขารทั้งหลาย มีมณฑปพระเจ้าแก้ว ภายในบรรจุพระธาตุเขี้ยวแก้ว พระแก้ว ตาและพระธาตุข้อพระหัตถ์ มีหอพระไตรปิฎกภายในบรรจุพระไตรปิฎกฉบับโบราณ มีพระอุโบสถงดงามศิลปะล้านนา และมีบ่อน้ำทิพย์ศักดิ์สิทธิ์

รายได้ที่เข้าสู่ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม ส่วนหนึ่งมาจากสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนทางพุทธศาสนา วิถีพุทธ สถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา^{๕๓} และสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวปกากะญอให้ได้ชมกันอีก อาทิ ศูนย์วิจัยหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นศูนย์รวมสินค้าของคนในชุมชน มีการสาธิตการทอผ้า เครื่องจักรสาน ผ้าทอมือ และเครื่องเงินจำหน่าย มีศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดพระพุทธรูปห้วยต้ม และไปดูความเป็นอยู่ของชาวปกากะญอที่บ้านโบราณกะเหรี่ยงน้ำบ่อน้อย^{๕๔}

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม มองเห็นความสมบูรณ์แบบของหมูร์กาศีล ๕ การยึดมั่นในคำสอนของครูบาชัชยะวงศาพัฒนาและปฏิบัติตาม^{๕๕} ปลุกฝังสร้างค่านิยมส่งต่อการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ วัฒนธรรมพุทธ วัฒนธรรมชุมชน การสมาทาน

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายปุนพันธ์ ตาดทองผุดผาด, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายธนวัฒน์ รุ่งเรือนทรัพย์, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายทองดี แม่ทุ, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ศีล ๕ และสมาทานมังสวิรัตินี้ไม่บริโภคเนื้อสัตว์^{๔๖} ปฏิบัติตามศีลเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่เบียดเบียนทุกชีวิต^{๔๗} ยึดถือวิถีธรรมชาตินี้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เน้นพึ่งพาตนเอง สมาชิกมีความสามัคคี มีความเป็นเอกภาพมุมมองที่บุญพิธีเปลี่ยนผ้าครองสรีระครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาจึงทำให้เห็นภาพความสามัคคีชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม^{๔๘} มีผู้นำที่ดีสะท้อนวิถีชาวพุทธที่สืบต่อ และผู้นำสงฆ์สามารถนำวัดพระบาทห้วยต้มเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติตามหลักศีล ๕^{๔๙} ไม่มีการเล่นการพนัน ไม่มีการดื่มเหล้า เข้าวัด ทำบุญทุกวัน สวดมนต์เย็นทุกวัน เด็กและเยาวชนนิยมเข้าวัดเป็นประจำ^{๕๐}

การดำเนินพิธีกรรมทางพุทธศาสนาสำคัญมากสำหรับคนในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ชาวบ้านเมื่อเข้ามาวัด จะถอดรองเท้ากราบครูบาตั้งแต่ประตูหน้าวัด ห่างประมาณ ๑ กิโลเมตร มีเจดีย์ที่สร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ครูบา คือ เจดีย์ศรีเวียงชัย สูงตั้งตระหง่านสวยงามมาก มีสหกรณ์ร้านค้าภายในวัด ซึ่งคนในชุมชนจะนิยมมาซื้อกันมาก ดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง ตามคำสอนในหลวงทรงเคยเสด็จวัดนี้ ถึง ๒ ครั้ง ทรงดำริให้ทำธนาคารข้าว และพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับ คนในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย มีป้ายห้ามนำเนื้อสัตว์เข้ามาในบริเวณ และมีป้ายข้อกำหนดสำหรับคนในชุมชน ด้วยจำนวน ๖ ข้อ การสวดมนต์ นั่งสมาธิ และนับลูกประจำทุกคน การแต่งกาย เสื้อผ้าประจำเผ่า ประจำวัน สามารถใส่ได้ทุกอย่าง^{๕๑}

๒. รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ปรับประยุกต์ตามบริบท

รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ปรับประยุกต์ตามบริบทวิถีชีวิตของชุมชน การรักษาศีล ๕ มีการลดแนวปฏิบัติลง แต่ยังคงรักษาศีล ๕ งดการเบียดเบียนเพื่อมนุษย์ งดสิ่งเสพติด ได้แก่ บ้านเสี้ยว ตำบลนาชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น หมู่บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านอำทับ ตำบลทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ซึ่งการดำเนินชีวิต กิจกรรมมีความแตกต่างและคล้ายกัน ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเสี้ยว

บ้านเสี้ยว ตำบลนาชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กลไกสำคัญชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ คือ วัดชัยศรี บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ในสมัย ชุนมหาวิชัย (จันทร์ อุดตรนคร) เป็นนายอำเภอน้ำพอง (ทำหว่านเป็นชื่อ เดิมของอำเภอน้ำพอง) ได้ออกเยี่ยมราษฎรใน ท้องที่อำเภอน้ำพองของตน ถึงฤดูมักจะทำพ่อนในลักษณะกิน

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายสามชุก แสงทองรัมย์, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายมนตรี คงคารินทร์, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ปลัดอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ข้าราชการอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระกำพล อภินนโท, เลขานุการ เจ้าคณะตำบลห้วยทราย, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายธิตติธรรม คำเนิงเวคิน, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยต้ม, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายศรชัย ธารสุขดี, ชาวบ้าน, วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ข้าวป่าในบริเวณวังถั่ว วังหินเหิบ ในลำน้ำพอง โดยให้คณะกินข้าวป่า หาปลาในลำน้ำพองที่อุดมสมบูรณ์ โดยเดินทางมาจากอำเภอข้ามฝั่งมาทางบ้านหนองแวงใหญ่ (อำเภอท่าหว้าใน อดีตตั้งอยู่ที่ตลาดน้ำพองเก่า) บริเวณขอนแก่นทุกครั้ง จนทำขอนแก่นในลำน้ำพองได้รับฉายาว่า ท่าเจ้าเมือง นิยมเรียกกัน การเดินทางมาแต่ละครั้งได้ทำความสนิทสนมใกล้ชิดเป็นกันเองกับชาวบ้านหนองแวง เป็นอย่างดี เนื่องจากเจ้าเมืองได้รับพระราชทานนามว่า ชุมนหาวิชัย ท่านภูมิใจในนามพระราชทานมาก ท่านจึงได้พยายามที่ตั้งวัดให้มีคำว่า ชัย เพื่อเป็นการเสริมสร้างบารมีของท่าน ในโอกาสที่ท่านเดินทางในชุมชนต่างๆ เช่น วัดชัยศรี อยู่ที่บ้านเสียว วัดมหาชัย บ้านโคกกลาง วัดพิชัยยาราม อยู่ที่บ้านสร้างแข่ง วัดพิชัยพัฒนา อยู่ที่บ้านวังชัย วัดกุฎีประภาชัย อยู่ที่บ้านนาคำน้อย เป็นต้น

วัดชัยศรี บ้านเสียว หมู่ที่ ๙ ตำบลวังชัย อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งเมื่อ วันที่ ๒๓ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๓๒ โดยมีพ่อใหญ่เถา บุชราคัมพร้อมชาวบ้านเสียวผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมกันสร้างไว้ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕ กว้าง ๓ วา ยาว ๔ วา ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗ กว้าง ๓๖ เมตร ยาว ๕๐ เมตร

โดยมีเนื้อที่ ๘ ไร่ ๑๕ ตารางวา โฉนดที่ดิน เลขที่ ๒๘๓๖๒ อานาเขตของวัดทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

ทิศเหนือ ประมาณ ๒ เส้น ๕ วา ๑ ศอก	จรดถนนสาธารณะ
ทิศใต้ ประมาณ ๒ เส้น ๒๓ วา ๑ ศอก	จรดถนนสาธารณะ
ทิศตะวันออกประมาณ ๓ เส้น ๑๕ วา ๔ ศอก	จรดถนนสาธารณะ
ทิศตะวันตก ประมาณ ๒ เส้น ๑๑ วา ๒ ศอก	จรดที่ดินของชาวบ้าน

มีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๒ แปลง เนื้อที่ ๔๓ ไร่ ๑ งาน ส.ค.๑ เลขที่ ๒๔ และเลขที่ ๒๓๔

บ้านเสียว ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๔ บรรพบุรุษอพยพมาจากบ้านขามอี่เตี้ย ตำบลหวายล้อม อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหมู่บ้านที่มีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา สาธารณสุข เกษตรกรรม การศึกษา และวัฒนธรรม โดยมีผู้นำของผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน บ้านเสียวได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในยุคของนายโชติ ทองหล่อ เป็นผู้ใหญ่บ้านและพระครูสุธีปริยัติโยดม (อดีตเจ้าอาวาส) ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๔๖ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ บ้านเสียวได้แบ่งแยกการปกครองออกเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือหมู่ที่ ๑๓ โดยมีนายคมกฤช บุชราคัม เป็นผู้ใหญ่ และได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านดีเด่นจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยด้วย

วัดชัยศรีนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านเสียว และตำบลนาชัย ให้ชุมชนดำเนินหลักการพระพุทธศาสนา นำหลักศีล ๕ มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน^{๕๒} วิถีชีวิตบ้านเสียว หมู่ที่ ๙ ตำบลวังชัย อำเภอเมืองขอนแก่น บ้านเสียว วิถีชีวิตอยู่กับสายแม่น้ำพองไปใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตร กิจกรรมเลี้ยงปลาและการประกอบอาชีพหาปลา^{๕๓} การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ฆ่าปลาทำได้ยาก การปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทำได้เพียงการแสวงหาเพื่อเลี้ยงชีวิต งดเว้นแสวงหาเพื่อความสนุกสนาน การ

^{๕๒} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทียน จิรวฑฒโน, เจ้าอาวาสวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายคมกฤช บุชราคัม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๑ ห้ามฆ่าสัตว์ ชาวบ้านไม่สามารถปฏิบัติตามได้ หากปรับมาเป็นงดเว้นการเบียดเบียนฆ่าเพื่อนมนุษย์ สำหรับศีลข้ออื่นๆ สามารถปฏิบัติตามได้^{๕๔}

ชาวบ้านเสียดำเนินหลักการพระพุทธศาสนา มากกว่านำหลักศีล ๕ โดยดำเนินการสนับสนุนสืบทอดพระพุทธศาสนา อุปลัมภ์พระสงฆ์ สามเณรให้สามารถดำรงชีพ อาศัยอยู่ในวัดชัยศรี สามารถบวชสืบทอดพระพุทธศาสนาได้ และสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติแผนกบาลี ทุกวันนี้ดูจะลดน้อยถอยลง เพราะสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นครูบาอาจารย์ผู้ที่จะสั่งสอนก็ดี กุลบุตรผู้ที่จะสนใจศึกษาเล่าเรียนพระบาลีก็ดี และการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติแผนกบาลี ก็เป็นเรื่องยากพอสมควร ผลการสนับสนุนดูแลพระสงฆ์ สามเณรสำนักเรียนวัดชัยศรี ส่งผลให้มีการเรียนการสอนพระบาลีมาอย่างต่อเนื่อง ถ้าจะพูดย้อนไปก็เกือบ ๖๐ ปีแล้ว ครูบาอาจารย์รุ่นแล้วรุ่นเล่า ได้ประคับประคองสำนักนักเรียนมา โดยแต่ละองค์ที่เป็นเจ้าสำนักก็พูดคำเดียวว่า "ถ้าจะล้ม ก็ขออย่าล้มในยุคของผม" คำพูดนี้แสดงถึงว่าท่านเอาใจเป็นอันเดียวกับสำนักเรียนเลยก็ว่าได้ มาตรฐานการเรียนการสอนก็ยิ่งเหมือนเดิม มีการท่องสูตร ตอบปัญหาทุกสัปดาห์ มีการลงโทษ สำนักเรียนจะไม่ปรับรูปแบบการเรียนการสอนเข้ากับตัวผู้เรียน แต่ตัวผู้เรียนต้องเป็นผู้ปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์ของสำนักเรียน ถึงจะมีนักเรียนเพียงคนเดียว ทางสำนักเรียนก็ยังจะทำการเรียนการสอน สัตบุรุษผู้ที่ต้องการศึกษาพระบาลีอย่างจริงจังยังมีมาก

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ชุมชนบ้านเสียวตามวิถีทำบุญประจำ ๑๒ เดือนหรือประเพณีฮีต ๑๒ วิถีชีวิตคนอีสาน ประกอบด้วย เดือนอ้าย หรือเดือนเจียง งานบุญเข้ากรรม นิมนต์พระสงฆ์เข้าประวาสกรรม ตามประเพณีนั้นมีการทำบุญทางศาสนา เดือนยี่ งานบุญคุณลาน ทำบุญที่วัด ทำพิธีปลงข้าวในลอมและฟาดข้าวในลาน ขนข้าวเปลือกขึ้นเล้า (ยุงฉาง) เมื่อขนข้าวใส่ยุงแล้วมักไปทำบุญที่วัด เดือนสาม บุญข้าวจี่ โดยการทำข้าวจี่ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนสอดไส้น้ำตาลหรือน้ำอ้อย ชุบไข่ปิ้งจนเหลือง) นำไปถวายพระพร้อมอาหารคาวหวานอื่นๆ เดือนสี่ บุญพระเวส มีงานบุญพระเวส (ฟังเทศน์มหาชาติ) ตามประเพณีวัดชัยศรี บ้านเสียว จัดงาน ๒ วัน เดือนห้า บุญสงกราน หรือเทศกาลสงกรานต์ ตามประเพณีจัดงานสงกรานต์นั้น จัด ๓ วัน เดือนหก บุญบั้งไฟ มีงานบุญบั้งไฟ (บุญขอฝน) เดือนเจ็ด บุญข้าสยะ งานบุญเบิกบ้านเบิกเมือง คดีความเชื่อหลังจากหว่านข้าวกล้าดำนาเสร็จ มีการทำพิธีเช่นสรวงเจ้าที่นา เดือนแปด งานบุญเข้าพรรษา มีพิธีหล่อเทียนพรรษางานบุญเทศกาลเข้าพรรษา เพื่อพระสงฆ์จะได้นำไปใช้ตลอดเทศกาลเข้าพรรษา เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจัดอาหารคาวหวาน หมากพลูบุหรี่ยี่ไร่เล็กๆ นำไปวางไว้ตามลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ช้างพระอุโบสถ เพื่อเป็นการให้ทานแก่เปรตหรือวิญญาณที่ตกทุกข์ได้ยากตอนสายมีการทำบุญที่วัด ฟังเทศน์เป็นอาานิสงส์ เดือนสิบ บุญข้าวสาก กวนกระยาสารท เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา มีงานบุญตักบาตรเทโว เดือนสิบสอง บุญกฐิน พิธีถวายกฐิน แต่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบสามเดือน

จากประเพณีทั้ง ๑๒ เดือนนี้ มีประเพณีที่จัดอย่างยิ่งใหญ่ ๒ ประเพณี คือ บุญเดือนสี่ หรือบุญพระเวส และเดือนสิบสอง บุญกฐิน พิธีถวายกฐิน แต่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบสามเดือน มีสาระสำคัญของประเพณีที่ได้จัดอันก่อนให้เกิดการอยู่ร่วมกันของชุมชนงานฉลองพัทธศัปรีย์ธรรมสำหรับพระภิกษุสามเณรที่สอบบาลีได้ตั้งแต่ประโยค ๑-๒ ถึง ประโยค ป.ธ.๙ เนื่องจากวัดชัยศรีเป็น

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางอนงค์พร อมรพิสุทธิ, วัฒนธรรมอำเภอ น้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชาวบ้านจะเรียกสั้น ๆ ว่า “งานฉลองพั๊ด” ลักษณะของการจัดงานคือ จะทำบุญถวายภัตตาหารเพล ถวายต้นผ้าป่าเพื่อบำรุงการศึกษาของวัด โดยทางวัดชัยศรีจะมีนโยบายมาตั้งแต่อดีตแล้วว่า ถ้าหากพระภิกษุ สามเณร รูปใดที่สอบบาลีได้จะต้องชักชวนญาติพี่น้องของตนทำต้นผ้าป่ามาถวายวัดเพื่อบำรุงการศึกษา ประเพณีนี้จึงได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

การปฏิบัติตนตามวิถึบุญกฐิน เป็นการพิธีถวายกฐิน แต่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบสามเดือน ชาวบ้านเสียมีความยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างมาก เมื่อถึงวันงานประเพณีบุญกฐิน ชาวบ้านจะหยุดงานที่ทำเพื่อจัดงานบุญโดยเฉพาะ^{๕๕} ที่วัดชัยศรี บ้านเสียจะจัดงาน ๒ วัน คือ วันแรก ชาวบ้านจะไปร่วมงานที่บ้านเจ้าภาพกฐิน เจ้าภาพจะตั้งองค์กฐินไว้ที่บ้านตั้งแต่เช้า โดยนิมนต์พระสงฆ์มาที่บ้านเพื่อถวายภัตตาหารเช้า และถวายภัตตาหารเพล จากนั้นเวลา ๑๕.๐๐ น. เจ้าภาพกฐินร่วมกับชาวบ้านจะพากันแห่องค์กฐินไปตามหมู่บ้าน ในขณะที่แห่จะสร้างความสนุกสนานด้วยการนำเครื่องเสียงเปิดเพลงเพื่อสร้างความครื้นเครงจะได้ไม่เจียบเหงา เมื่อแห่ไปรอบหมู่บ้านแล้วจะนำองค์กฐินไปตั้งไว้ที่วัด เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ฉลององค์กฐินวันที่สอง เจ้าภาพและชาวบ้านจะไปรวมกันที่วัดแต่เช้าเพื่อถวายภัตตาหารเช้า เวลา ๐๙.๓๐ น. และทอดกฐิน ถวายจตุปัจจัยแด่พระสงฆ์

การตักบาตรทุกเช้า ชาวบ้านเสียมีการตักบาตรพระภิกษุสามเณรทุกเช้าในหมู่บ้านพร้อมกันทั้งหมด พระภิกษุสามเณรยื่นเข้าแถวเรียงตามลำดับอาวุโสเป็นแถวเดียว จะมีกฎกติกาของวัดว่าห้ามขาดบิณฑบาตเด็ดขาด^{๕๖} การใส่บาตรจึงเป็นกิจวัตรประจำวันที่ชาวบ้านทำกันมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกเช้าก่อนไปทำงาน เรียนหนังสือ หรือไปทำไร่ ทำสวน ชาวบ้านจะนำข้าวเหนียวมาใส่บาตรเสียก่อนจึงจะไปทำงานของตนเอง^{๕๗}

ชาวบ้านเสียจะมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาอีกอย่างหนึ่งคือ ฟังพระธรรมเทศนาตลอดพรรษา^{๕๘} ลักษณะของกิจกรรมคือ ตั้งแต่วันแรกที่เข้าพรรษา เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. ชาวบ้านจะไปวัดเพราะเป็นเวลาทำวัตรเย็นของพระภิกษุสามเณร ก่อนที่จะทำวัตรเย็นทางวัดจะจัดพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ความสามารถด้านการเทศนาให้เทศนาโปรดญาติโยมในเวลาที่เหมาะสม จากนั้นจึงจะทำวัตรเย็น กิจกรรมนี้ได้จัดสืบต่อกันมาแล้วไม่ต่ำกว่าสี่สิบปี^{๕๙} ในปัจจุบันถึงแม้จะเป็นเทคโนโลยีข่าวสารทันสมัย เยาวชนไม่ค่อยเข้าวัดฟังธรรม แต่ที่วัดชัยศรีนั้นยังสามารถดึงศรัทธาประชาชนให้เข้าวัดฟังธรรมได้อย่างเหนียวแน่นตลอดพรรษาของทุกปี^{๖๐}

ประเพณีพ้อคำ แม่คำ ชาวบ้านได้ร่วมทำบุญถวายภัตตาหารเช้า เพล ด้วยการผูกปิ่นโตคือบ้าน ๑ หลังคาเรือนให้จัดปิ่นโตถวายพระภิกษุหรือสามเณร ๑ รูป โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้เขียนสลากรายชื่อพระภิกษุหรือสามเณรแล้วจะยื่นให้เจ้าของบ้านในขณะที่บิณฑบาต นั่นคือจุดเริ่มต้นที่บ้านหลัง

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายคมกฤษ บุชราคม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระครูสุตกิจศาสนการ, รองเจ้าคณะอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นางอนงค์พร อมรพิสุทธิ, วัฒนธรรมอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายโชติ ทองหล่อ, มัคคทายกวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางแก่นตา มหาจ้อ, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระครูสุตกิจศาสนการ, รองเจ้าคณะอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

นั้นๆ จะต้องนำปิ่นโตถวายพระภิกษุหรือสามเณรตามรายชื่อที่ปรากฏ จะต้องถวายทั้งเช้า เพลททุกวัน ทำแบบนี้ไปตลอดจนกว่าพระภิกษุสามเณรรูปนั้นจะออกจากวัดไปจึงจะหยุดส่งปิ่นโต ชาวบ้านจึงเรียกเจ้าของบ้านที่ส่งปิ่นโตว่า “พ่อค้า แม่ค้า” จึงกล่าวได้ว่า ในแต่ละวันจะมีชาวบ้านเข้าวัดไม่ต่ำกว่าจำนวนของพระภิกษุสามเณร จึงเป็นความเชื่อมโยง ความผูกพันกันระหว่างพระภิกษุสามเณรกับชาวบ้าน ที่ให้ความรักเคารพต่อกันและกันอย่างยาวนาน พระภิกษุสามเณรเมื่อออกจากวัดไปก็มีความผูกพันกับวัด ผูกพันกับชาวบ้าน สุดท้ายกลายเป็นเสมือนเครือญาติของทั้งสองฝ่าย ประเพณีพ่อค้า แม่ค้าเพื่อส่งปิ่นโตถวายพระจึงมีอยู่ถึงปัจจุบัน หลักที่สำคัญทางพุทธศาสนาที่ชาวบ้านเสียได้ร่วมกันปฏิบัติมาตลอดคือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ลักษณะของกิจกรรมทั้งสามวันจะจัดเหมือนกันคือ ช่วงเช้าชาวบ้านจะมาทำบุญใส่บาตรที่วัด และถวายภัตตาหารเช้า รักษาศีล ๘ ช่วงเย็นชาวบ้านจะมาร่วมทำวัตรเย็น ไหว้พระ ทำกิจร่วมกับพระสงฆ์ เป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนา นำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าไปปรับใช้กับกิจกรรมชุมชน รักษาศีลมีศีลจะต่อกัน ผลที่น่าสนใจได้แก่ ธนาการหมู่บ้านวัดชัยศรี การขับเคลื่อนโครงการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การลดสุราในงานต่างๆ ตลอดจนลดตรีความสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

ธนาการหมู่บ้านวัดชัยศรี บ้านเสี้ยว ตามแนวพระราชดำริตั้งอยู่ที่ วัดชัยศรี บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๑๔๐ โทรศัพท์ ๐๔๓-๔๓๑๔๓๖ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕ ตรงกับวันแม่แห่งชาติ สืบเนื่องจากพระอุดมปัญญาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดชัยศรี บ้านเสี้ยว เจ้าคณะอำเภอเมือง ในขณะนั้น ได้นำแนวคิด ของ ดร.จางงค์ สมประสงค์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ และอาจารย์ วิโรจน์ ศิริธัญ ประธานมูลนิธิชีวิตประเสริฐ ในเรื่องการดำเนินชีวิต “นำเงินมาซื้อคุณธรรม” คือ ในจำนวนเงิน ๑๐๐ บาท ใช้จ่าย ๘๐ บาท ๑๐ บาททำบุญ และ ๑๐ บาทให้เก็บออมไว้ สังคมจะเป็นสุขและไม่ประมาทกับการดำเนินชีวิต เจ้าคุณพระอุดมปัญญาภรณ์ ได้นำแนวทางมาปรับใช้ในหมู่บ้านเสี้ยวโดยได้ประชุมชาวบ้านหมู่บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย ใช้หลักในการให้แนวคิดฯว่า “ถ้าวัดรวยชาวบ้านจนอยู่ไม่ได้ ถ้าบ้านรวยวัดจนสังคมอยู่ได้” ตรงกับคำโบราณที่ว่า “ความคิดมีบัพพ์ หุ่นสิค้าบมี” จึงจัดตั้งธนาการหมู่บ้านขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ ดังนี้

- ๑) เพื่อให้ประชาชนเกิดความสามัคคีรวมกลุ่มจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชน
- ๒) เพื่อให้มีกองทุนของหมู่บ้าน
- ๓) เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้
- ๔) เพื่อให้ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในอนาคต

ลักษณะภายในและนอกอาคารธนาการหมู่บ้าน

การบริหารธนาการหมู่บ้านวัดชัยศรีบ้านเสี้ยว ใช้หลักในการบริหารด้วยหลัก ๕ ก คือ

- ๑) ต้องมีกรรมการเป็นคนดีต้องชัดเจนโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
- ๒) ต้องมีกฎระเบียบที่สามารถปฏิบัติได้ในชุมชน
- ๓) ต้องมีกองทุนสมาชิกมีการรวมหุ้น
- ๔) ต้องมีกิจกรรมให้กู้ยืมประกอบอาชีพ
- ๕) ต้องมีกำไรคือแสดงงบดุลให้สมาชิกได้

การดำเนินงานธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี บ้านเสียวสมาชิกต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านเสียวเท่านั้น ต้องมีหุ้นอย่างน้อย ๕ หุ้น ๆ ละ ๑๐ บาท และค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๒๐ บาท รวมเป็น ๗๐ บาท จะเป็นสมาชิกธนาคารฯ ได้เลย ธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี บ้านเสียวเริ่มแรกมีสมาชิกจำนวน ๑๒๐ คน มีหุ้น จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๗๑๕ คน มีเงินหมุนเวียน ณ ปัจจุบันจำนวน ๑๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท

คณะกรรมการดำเนินงานธนาคารหมู่บ้านมีจำนวน ๑๕ คน โดยมี พระมหาสุเทียณ จีรวฑฒโน เจ้าอาวาสวัดชัยศรี รองเจ้าคณะอำเภอน้ำพอง เป็นประธานกรรมการ นายโชติ ทองหล่อ ผู้ใหญ่บ้านเสียว เป็นรองประธานกรรมการ นายบุญเรือง สมบัวคู่ เป็นผู้จัดการธนาคาร และนายเอกชัย เทียมสีฟ้า เป็นเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี

การขับเคลื่อนโครงการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอน้ำพอง เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๓๐ น. ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอก อุนพงษ์ เผ่าจินดา) และคณะ พร้อมด้วย นายศิวาโรจน์ มุ่งหมายผล รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเดินทางไปยัง วัดชัยศรี บ้านเสียว หมู่ที่ ๓ ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อตรวจติดตามงานการขับเคลื่อนโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี นายอำเภอน้ำพอง (นายศุภชัย ลีเขาสูง) และกำนันตำบลวังชัย (นายคมกฤษ บุษราคัม) และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน บ้านเสียว ตำบลวังชัย รอให้การต้อนรับ กว่า ๗๐๐ คน จากนั้นนายอำเภอน้ำพอง ได้กล่าวต้อนรับและแนะนำหัวหน้าส่วนราชการและแขกผู้มีเกียรติ และสรุปการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย จากนั้นกำนันตำบลวังชัย ได้บรรยายสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่อจากนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ขึ้นกล่าวพบปะประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและข้าราชการ จบแล้ว ได้เยี่ยมชมนิทรรศการ และฐานการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เริ่มแรกดำเนินการที่วัดพุทธเกษม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยการสนับสนุน ของกรมการศาสนา ต่อมาได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. แต่ไม่มี อบต.ไหนให้การ สนับสนุนเลย แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ นี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ๑๐,๐๐๐ บาท เพื่อดำเนินการสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในอำเภอน้ำพอง เข้าร่วมโครงการรักษาศีล ๕ ในวันพระตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา ส่งเสริมโครงการศีล ๕ โดยทุกวันศุกร์ ให้นักเรียนทุกคนใส่ชุดขาวสวดมนต์ ส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน ดำเนินการตามเป้าหมายของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕^{๖๑} ทำข้อตกลง MOU กับทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในแต่ละหมู่บ้าน กำหนดให้ทุกหมู่บ้านของอำเภอน้ำพอง เป็นหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน การงูมมือลูกหลานเข้าวัดทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ ลักษณะเด่นของประชาชนใน หมู่บ้านนี้ว่า เมื่อมีงานหรือกิจกรรมใดๆ ชาวบ้านจะช่วยเหลือร่วมมือกันเป็นอย่างดี เชื้อเจ้าอาวาส (ผู้นำ) และวัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้านที่เข้มแข็ง และในงานศพ จะไม่การตี๋มสุรา และเล่นการพนัน ตามโครงการงานศพปลอดเหล้า ปลอดการพนัน นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่ทางวัดชัยศรี ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องความเป็นอยู่และอาชีพของประชาชน^{๖๒}

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทียณ จีรวฑฒโน, เจ้าอาวาสวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายคมกฤษ บุษราคัม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

การดำเนินชีวิตของชาวบ้านเสียวตามหลักศีล ๕ การร่วมสนับสนุนพัฒนาวัดให้เป็นวัดปลอดสุรา ไม่ดื่มสุราในวัดรวมถึงนอกวัด โดยเฉพาะงานศพปลอดเหล้า^{๖๓} เดิมชาวบ้านนิยมดื่มสุราเมื่อมีงานศพ ปัจจุบันเป็นวัดปลอดเหล้าสมบูรณ์แบบ จุงมือลูกหลานเข้าวัด เข้ามาเรียนรู้ดูกิจกรรมของพระสงฆ์ สามเณร โดยเฉพาะช่วงเย็นจะเห็นพระสงฆ์ สามเณรท่องเรียนนักธรรม บาลี^{๖๔} ยังมีประชาชนบางส่วนมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล ๕ เช่น มองว่า ถ้าเข้าร่วมโครงการนี้แล้วจะไม่มีอะไรบริโภค (คือไม่สามารถฆ่าสัตว์ได้) และใกล้หมู่บ้านมีโรงงานตั้งอยู่ คนที่มาอยู่อาศัยใหม่ เป็นคนต่างถิ่น ไม่มีโอกาสเข้าวัด ศึกษาธรรม และเข้าร่วมในงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน เป็นต้น ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ ปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งคือ โครงการนี้ขาดการ สนับสนุนงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง

ชาวบ้านเสียว มีความศรัทธาเลื่อมใสที่เหนียวแน่นใน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก โดยมีวัดซึ่งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี พระภิกษุสามเณรมาศึกษาแต่ละปี ๘๐-๙๐ รูป และชาวบ้านมีความสามัคคีกันเป็นอย่างดี ประชาชนในหมู่บ้านยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหลักการของศีล ๕ ประชาชนในหมู่บ้านอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่เบียดเบียนกันและกัน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นคงใน ครอบครัว สังคมไม่มีความวุ่นวาย^{๖๕} ทุกคนคิด พูด ทำอย่างมีสติตั้งใจความร่วมมือของทุก ฝ่าย ความเข้มแข็งของชุมชน ความต่อเนื่องของทางวัด และภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนทำให้คนในสังคมไว้ใจกัน มีความ เอื้ออาทร มีความหวังดีต่อกัน และชุมชนมีความสุข^{๖๖}

การดำเนินชีวิตชาวบ้านเสียวมีลักษณะพื้นบ้านดั้งเดิม และสถาบันวัดมีความเข้มแข็งมาก เป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน สนับสนุนกันและกันปรับตัวเข้าหากันให้ทุกภาคส่วนร่วมกันทำกิจกรรม ผูกอบรมเยาวชนตั้งแต่เด็กให้เข้าวัดทุกวันอาทิตย์^{๖๗} โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.วังชัย และ อบจ.ขอนแก่น รมรณรงค์ทำกับเยาวยวคนรุ่นใหม่ให้มาก เพราะเป็นกำลังสำคัญในอนาคต โดยให้วัดเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงาน ไม่เบียดเบียนกัน^{๖๘} มี ความรัก ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา นิยมทำบุญตักบาตรทุกวัน คนในหมู่บ้านได้อุปถัมภ์ พระภิกษุสามเณรทุกรูปที่มาศึกษาเล่าเรียน ได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหารเช้า - เพล ใน ลักษณะ ๑ ครอบครัว ดูแล พระภิกษุสามเณร ๑ รูป และดำเนินการได้ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ส่งเสริมและให้กำลังใจสำหรับผู้ทำความดี ดูแลช่วยเหลือกันตั้งสัจจะออมทรัพย์ โดยเงินจากกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน หน่วยงานในท้องถิ่นให้ความสำคัญโดยการตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ^{๖๙} และสนับสนุนด้าน งบประมาณครอบครัวต้องปฏิบัติตามศีล ๕ ให้ได้ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของชุมชน ให้ความร่วมมือในกิจกรรม

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระครูสุตกิจศาสนการ, รองเจ้าคณะอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทียน จีรวฑฒโน, เจ้าอาวาสวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นางอนงค์พร อมรพิสุทธิ์, วัฒนธรรมอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายคมกฤษ บุชราคม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นางอนงค์พร อมรพิสุทธิ์, วัฒนธรรมอำเภอน้ำพอง, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นายโชติ ทองหล่อ, มัคคทายกวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทียน จีรวฑฒโน, เจ้าอาวาสวัดชัยศรี, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

ของชุมชน ให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ให้ความเคารพนับถือผู้นำ ผู้อาวุโส ชาวบ้านมีความสามัคคีกัน มีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีที่เข้มแข็ง^{๗๐}

ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านลำทับ

ชุมชนบ้านลำทับ เป็นส่วนหนึ่งของตำบลลำทับ ในเขตการปกครองของอำเภอลำทับ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ ๑ บ้านทรายขาว หมู่ ๒ บ้านนาพรุ หมู่ ๓ บ้านหนองปง หมู่ ๔ บ้านพรุซี้ หมู่ ๕ บ้านลำทับ หมู่ ๖ บ้านควนทราย หมู่ ๗ บ้านย่านอุดม หมู่ ๘ บ้านไร่คอก หมู่ ๙ บ้านภูผา หมู่ ๑๐ บ้านเกาะทังเซ็น และชุมชนบ้านลำทับ เป็นชุมชนชาวพุทธแห่งเดียวในจังหวัดกระบี่ ที่ประกอบด้วยชาวพุทธ เกือบทั้งหมดของอำเภอลำทับ และเป็นชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกระบี่ให้เป็นตัวแทนของจังหวัด ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หนึ่งอำเภอ หนึ่งวัด หนึ่งหมู่บ้าน จังหวัดกระบี่

อำเภอลำทับ กับ"พระเศวตอดุลยเดชพาหน" ช่างเผือกคู่พระบารมีประจำรัชกาล จากจังหวัดกระบี่ คุณพระ คือช่างเผือกคู่พระบารมีเชือกแรกประจำรัชกาล จากอำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ซึ่งจังหวัดได้น้อมเกล้าฯ ถวายพลายสำคัญเชือกนี้ แต่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ "คนกระบี่รำลึกว่า ช่างเผือกเกิดในป่า ช่างเผือกคู่บารมีเกิดที่จังหวัดกระบี่ หลังจากได้น้อมเกล้าฯ ถวายไปแล้วจนบัดนี้ เวลาผ่านมารวม ๕๐ ปี บ้านเกิดของคุณพระจากตำบลลำทับยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอลำทับหลายปีแล้ว บ้านเมืองเปลี่ยนไปมาก แต่คนจังหวัดกระบี่ยังจำเรื่องราวของคุณพระได้ จากช่างน้อยเมื่อเกือบ ๕๐ ปีที่แล้ว ผู้เฒ่าผู้แก่รำลึกได้ คนหนุ่มสาวจำนวนมากรำลึกถึง อยากทราบว่าบัดนี้คุณพระอยู่ดีมีสุขอย่างไร อยู่ที่ไหน จากช่างน้อยเมื่ออายุเพียง ๕-๖ ขวบ บัดนี้เติบโตเป็นช่างพลายที่งามสง่าเพียงไร ผมขอความกรุณาท่านผู้อำนวยการจัดสภาพถ่ายคุณพระเมื่อขณะทำพิธีสมโภชเจิมอ้อยแดงจารึกนาม พระราชทานเครื่องศราภรณ์ กับขอภาพถ่ายคุณพระ ณ ปัจจุบันกลับไปให้ชาวกระบี่ได้ชื่นชม

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ อาศัยวัดลำทับเป็นกลไกหลักของการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา เป็นวัดแห่งเดียวของอำเภอลำทับ เป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาของคนในชุมชน^{๗๑} มีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น กุฏิวิหารศาลาการเปรียญ โบสถ์ ซัยภูมิที่ตั้งของวัด เป็นต้น^{๗๒} ชุมชนชาวพุทธที่เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕^{๗๓} และเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินตามแนวทางและเป้าหมายของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕^{๗๔} ชาวพุทธที่มีความเข้มแข็ง ตระหนักรู้ถึงภัยของ พระพุทธศาสนาและพยายามหาทางแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา ประชาชนในหมู่บ้านมาทำวัตรเช้าทุกวันพระ ประมาณ ๑๕๐ กว่าคน ร่วมกับพระสงฆ์ ในวัด โดยมี

^{๗๐} สัมภาษณ์ นายคมกฤษ บุษราคม, กำนันตำบลวังชัย, วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ภูริปณฺโญ, เจ้าอาวาสวัดลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายชานนท์ คำเกลี้ยง, ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๓} สัมภาษณ์ นายวิชัย จ้านงรัตน์, หัวหน้าคนตำบลทุ่งไทรทอง อำเภอลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายจารึก กิจานา, กรรมการวัด, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

เจ้าอาวาสเป็นประธาน^{๗๕} ประชาชนมาร่วมแรงกันในงานพิธีต่างๆ ด้วยความสามัคคี การพึ่งพาอาศัยกัน ภายในวัดเป็นเขตปลอดสุรา การพนันและยาเสพติดทุกประเภท โดยเจ้าอาวาสเป็นพระเน้นการพัฒนาวัดและชุมชน สร้างมุมมองใหม่ทางการศึกษา^{๗๖} แสดงธรรมแก่ชุมชนให้เห็นคุณค่าการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา การบริหารจัดการวัดและชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕^{๗๗}

ชุมชนบ้านลำทับกับอดีตเจ้าอาวาสที่เป็นที่เคารพสักการะของชาวชุมชนเป็นอย่างดี^{๗๘} คือพ่อท่านอ่อนหรือเจ้าอธิการอ่อน ถาวรโร และพระครูสุภัทรวรรณ เจ้าอาวาสวัดลำทับ (พรหมสุภโท) เกิดวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๗๒ ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดลำทับ เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ราษฎรในอำเภอลำทับให้ความเคารพนับถือและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปกครองดูแลวัดลำทับให้เจริญรุ่งเรืองมาโดยตลอด^{๗๙} นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดลำทับ จนเป็นที่รู้จักและนิยมชมชอบของผู้ปกครอง และหน่วยงานราชการปัจจุบันในการปลูกฝัง วางรากฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ แก่ชุมชน เคารพบรรพบุรุษ ผู้อาวุโส เด็กและเยาวชนยังเข้าวัดทำบุญสวดมนต์ไหว้พระจำนวนมาก ผู้หญิงสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นแม่คหทายกของวัด

เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันสามารถสืบสานงานต่อ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในวัดให้มีความเจริญอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบริหารโดยเจ้าอาวาสโดยตรง มีครูจำนวน ๒๐ คน และมีเด็กนักเรียนมากประมาณ ๓๕๐ - ๔๐๐ คน/ปี^{๘๐}

การพัฒนาการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ชักชวนให้ผู้ชายเข้าวัดมาทำบุญ^{๘๑} แม้นิยมจะเข้ามาเฉพาะงานศพเท่านั้น^{๘๒} ลดความขัดแย้งระหว่างวัดกับผู้นำชุมชน และท้องถิ่น ในเรื่องที่ดินของวัด สร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชนความร่วมมือในด้านความรู้ ความสนใจ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ให้มีความตระหนักถึงปัญหาของชุมชน^{๘๓} ของวัดและของพระพุทธศาสนา เป็นอย่างดี มีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อความเจริญของพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ เป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาของคนในชุมชน อนึ่ง การดำเนินชีวิตตามหลัก

^{๗๕} สัมภาษณ์ นายวิชัย จันทรัตน์, หัวหน้ากศน.ตำบลทุ่งไทรทอง อำเภอลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ กลีบแก้ว, ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายบุญฤทธิ์ นวลสมศรี, กำนันตำบลลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางช้อง หนูศิริ, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นางสาวระ นวลสมศรี, ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายชานนท์ คำเกลี้ยง, ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๑} สัมภาษณ์ พระมหาอิทธิพล ฐิริปณฺโญ, เจ้าอาวาสวัดลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายอำนาจ ศรีสุข, ตัวแทนผู้ใหญ่บ้านนาพรุ หมู่ที่ ๒ ตำบลลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๓} สัมภาษณ์ นายสมจิต ตันตธิญญพงษ์, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ศีล ๕ ของชุมชนวัดลำทับอาศัยการปลูกฝังคุณธรรม^{๘๔} สิ่งดีงามแก่บุตรหลานในชุมชนผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในวัด ขยายผลไปยังชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียนให้การยอมรับการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เด็กที่ผ่านการปลูกฝังคุณธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เป็นเด็กดีมีคุณธรรม^{๘๕}

ข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านทุ่งท่าช้าง

หมู่บ้านทุ่งท่าช้าง

วัดทุ่งท่าช้าง หมู่บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี การรักษาศีล ๕ ของชาวบ้านในหมู่บ้านทุ่งท่าช้าง คือ เกิดจากการมีผู้นำคือเจ้าอาวาส วัด คือท่านเจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์ ส่วนราชการต่างๆ ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนในการขับเคลื่อนโครงการนี้อย่างจริงจัง^{๘๖} ทำให้การรักษาศีล ๕ มีการดำเนินไปอย่างเป็น รูปธรรมชัดเจน ด้วยการสนับสนุน ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ประชาชนในหมู่บ้านที่รักษาศีล ๕ หรือที่ เข้าวัดทำบุญอยู่เป็นประจำของเจ้าอาวาสและผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น^{๘๗}

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของหมู่บ้านทุ่งท่าช้าง เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกับวัดทุ่งท่าช้าง ได้แก่ การสวดมนต์ในวันที่ ๕ ของเดือนเพื่อถวายในหลวง^{๘๘} พัฒนามาส่งเสริมให้รางวัล-ทุนการศึกษาจูงใจ แก่เด็กและเยาวชนที่มาสวดมนต์ การสวดมนต์แปล บทพิจารณาสังขารบ้าง การเดินจงกรม-นั่งสมาธิ อย่างละ ๑๕ นาที และแผ่เมตตาทุกครั้ง^{๘๙} ต้องอาศัยหอกระจายข่าวหรือการประชาสัมพันธ์ของวัดเพียง ขยายแนวความคิดการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า การอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านห่างไกลสิ่งเสพติด ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศีลธรรม^{๙๐}

การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ให้สมบูรณ์แบบนั้น ยากมากสำหรับหมู่บ้านทุ่งท่าช้างเป็นสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตเด็กและเยาวชนรับความไม่เหมาะสมผ่านสังคมรอบตัว^{๙๑} การตีมูลค่าละเมิดศีล ๕ ของคนในสังคม การเข้าถึงสื่อกระตุ้นกิเลสมีมากและง่าย^{๙๒} เกิดผลทางลบต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ทำให้เกิดความพยายามส่งเสริม ประชาสัมพันธ์โครงการรักษาศีล ๕ เปิดเพลงศีล ๕ เชิญชวนให้คนรักษาศีล ๕ ทุกวัน สลับกับเปิดเทปบรรยายธรรมะให้ ประชาชนฟังในทุกเช้าวันพระให้ทุนการศึกษาทุนละ ๕๐๐ บาท^{๙๓}

^{๘๔} สัมภาษณ์ นางสาวศรีโสภาก ภูหลาบวรรณ, ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายชานนท์ คำเกลี้ยง, ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอลำทับ, วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายคณิต กังสถาพร, นายอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายสมพร ทองสี, กำนันตำบลทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายสุทนต์ รสฉา, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๘๙} สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ โพธิ์เอี่ยม, ครูโรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายหอม อินทโก, มัคคทายกวัดทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๑} สัมภาษณ์ นายลำพวน รสฉา, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายเชษฐ คำแก้ว, สมาชิก อบต. ตำบลทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๓} พระครูคุณสัมพันธ์, เจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

การดำเนินการให้เกิดเป็นชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนหมู่บ้านทุ่งท่าช้างมีความยากลำบาก สภาพแวดล้อมรอบชุมชนเป็นหมู่บ้านตามกิเลส^{๙๔} การสร้างหมู่บ้านให้ประชาชนรักษาศีล ๕ ผู้นำชุมชนอาศัยมีศรัทธาและความพยายามนำแนวคิดของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นการส่งเสริมการใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือศีล ๕ ในการเสริมสร้างความปรองดอง สามานฉันท์ ไม่ทะเลาะ วิวาทกัน ไม่มียาเสพติด ไม่ลุ่มหลงในอบายมุข^{๙๕} มีความรัก ความเมตตากรุณาต่อกัน ตามแบบ วัฒนธรรมของชาวไทยที่ราษฎรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา การส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานช่วยกันทำให้เกิดหมู่บ้านศีล ๕ และประชาชนร่วมมือกันปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะวัยแรงงาน^{๙๖}

การถือศีล ๕ มีการปรับตามสถานการณ์อาศัยโครงการเด่นๆประจำปี ดึงความร่วมมือกันของประชาชนสร้างกระแสสังคม นำคนเข้าวัดมาศึกษาพระพุทธธรรม^{๙๗} ด้วยโครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นการประสานงานเป็นหลัก สร้างขวัญกำลังใจให้บุตร หลาน และเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาศีล ๕ ได้ ผ่านความสามัคคี บ้าน วัด โรงเรียน^{๙๘} กลไกสำคัญการสร้างความร่วมมือรักษาศีล ๕ กิจกรรมบวชเณร การตัดบาตร คือ เจ้าคณะอำเภอสามารถเป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจ นำทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัย อบต. ภาคเอกชน สถานศึกษาในพื้นที่จัดบุคลากรมาสนับสนุน^{๙๙}

การสร้างความต่อเนื่องหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การรักษารักษา ความสะอาดของหมู่บ้าน ส่วนราชการ การสร้างอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน ได้แก่ การทำไม้กวาด การสานตะกร้า การทำดอกไม้จันทน์ การทำขนมทองม้วน^{๑๐๐} จัดทำป้ายหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การรักษาศีล สามารถทำให้มองเห็นและสัมผัสได้ ความต่อเนื่องในการดำเนินชีวิตรักษาศีล ๕ ด้วยกิจกรรมสวดมนต์ทุกวัน อาทิตยประชาชนในตำบลอื่นก็มาร่วมด้วย^{๑๐๑} ร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา การสวดมนต์ให้ลูกหลาน^{๑๐๒}

ผลจากการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอได้คัดเลือกเข้าแข่งขันระดับจังหวัด ก่อนหน้านี้ก็ปฏิบัติมาอยู่แล้ว (ครั้งแรกวัดก กังวล)^{๑๐๓} แม่บ้าน บอกว่าพ่อบ้านผู้ใหญ่ไม่ต้องไปไหนแล้ว เพราะชอบดื่มเหล้า ต่อมาได้ร่วมมือกับทางวัด (พระครูเจ้าอาวาส) จนประสบความสำเร็จในการพัฒนา หมู่บ้าน วัด และชุมชนร่วมกันอย่างจริงจัง โรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง นำนักเรียนแข่งขันสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ตอบปัญหาธรรมะ เข้าค่ายพุทธบุตร ปีละครั้ง ๒ คืน ๓ วัน เรียนธรรมศึกษา ผ่านการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก สวดมนต์ที่วัดทุกวันอาทิตย์เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.

^{๙๔} สัมภาษณ์ พระครูคุณสัมพันธ์ เจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายเยื่อ เทศโล, นายกองค้กรบริหารตำบลทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายบุญเสก สินธุ์ชัย, เลขานุการนายก อบต.ทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายจุน อินทร์วิสัย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๘} สัมภาษณ์ นางหลี่ ทับทิมโต, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๙๙} สัมภาษณ์ นางประนอม รสฉา, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายบุญเสก สินธุ์ชัย, เลขานุการนายก อบต.ทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นายประเสริฐ เทศโล, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายจุน อินทร์วิสัย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งท่าช้าง, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ พระครูคุณสัมพันธ์,เจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

ตักบาตรทุกวันพระ^{๑๐๔} และเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น^{๑๐๕} ประโยชน์ของการรักษาศีล ๕ คือมีความสุขกาย สุขใจ ทำให้ผิวพรรณดี หมู่บ้านสังคมสงบ สุขเห็นด้วยกับโครงการนี้ เห็นสมควรให้มีโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป เพราะทำให้คนเป็นคนดี^{๑๐๖}

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายลำพวน รสฉา, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นางฟ้าอุทัย บุญชื่น, ชาวบ้าน, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายกมลสิทธิ์ ศรีปฎิมากุล, ปลัดอำเภอสระโบสถ์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้ประเมินโดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมินค่า ได้ผลการประเมินดังนี้

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ดังแสดงในตาราง ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๔๐๐)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๒๐๘	๕๒.๐๐
หญิง	๑๙๒	๔๘.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
น้อยกว่า ๒๐ ปี	๑๖	๔.๐๐
๒๐-๔๐ ปี	๑๑๖	๒๙.๐๐
๔๑-๖๐ ปี	๒๓๒	๕๘.๐๐
๖๑ ปีขึ้นไป	๓๖	๙.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
๓. สถานภาพสมรส		
โสด	๔๔	๑๑.๐๐
สมรส	๒๗๖	๖๙.๐๐
หม้าย	๖๘	๑๗.๐๐
หย่าร้าง	๑๒	๓.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
๔. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๒๒๔	๕๖.๐๐
มัธยมศึกษา	๑๕๖	๓๙.๐๐
ปริญญาตรี	๒๐	๕.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
(n = ๔๐๐)		
๕. ระดับการศึกษา		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๔	๑.๐๐
พนักงานบริษัท	๑๐๔	๒๖.๐๐
รับจ้างทั่วไป	๑๗๒	๔๓.๐๐
เกษตรกร	๑๒๐	๓๐.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๒ อายุ ๔๑-๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๘ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๖๙ ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๓๙ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๔๓

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ โดยรวมทั้ง ๕ ด้าน

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. ศีลข้อ ๑	๓.๐๖	๐.๕๕	ปานกลาง
๒. ศีลข้อ ๒	๒.๙๖	๐.๔๑	ปานกลาง
๓. ศีลข้อ ๓	๒.๗๗	๐.๖๑	ปานกลาง
๔. ศีลข้อ ๔	๒.๒๐	๐.๔๒	น้อย
๕. ศีลข้อ ๕	๓.๐๙	๐.๕๒	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๘๒	๐.๕๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๒ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ศีลข้อ ๕ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๙ รองลงมาคือ ศีลข้อ ๑ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๖ น้อยที่สุดคือ ศีลข้อ ๔ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๒๐

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๑

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๑	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. เมตตา งดเว้นการทำร้ายสิ่งมีชีวิต	๔.๐๔	๐.๘๒	มาก
๒. ร้อนใจเรื่องคดีความ	๑.๐๓	๐.๓๐	ไม่มีความสำคัญ
๓. พยายามบังคับให้ผู้คิดเห็นตรงข้ามยอมรับ	๑.๑๒	๐.๕๒	ไม่มีความสำคัญ
๔. จิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่มีปัญหา	๔.๐๓	๐.๓๖	มาก
๕. แสดงการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	๓.๘๕	๐.๕๔	มาก
๖. มีส่วนร่วมกิจกรรม การพึ่งพากันและกัน	๔.๐๐	๐.๔๙	มาก
๗. มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ หรือทำอาหารมีเนื้อสัตว์ประกอบ	๒.๒๕	๐.๗๐	น้อย
๘. เป็นที่รักของครอบครัวและชุมชน	๔.๑๗	๐.๖๘	มาก
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๐๖	๐.๕๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๑ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๖ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เป็นที่รักของครอบครัวและชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ รองลงมาคือ เมตตา งดเว้นการทำร้ายสิ่งมีชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ น้อยที่สุดคือ ร้อนใจเรื่องคดีความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๓

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๒

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๒	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. ครอบครองทรัพย์ระบู้ที่มาได้	๑.๐๗	๐.๓๕	ไม่มีความสำคัญ
๒. ทำงานสุจริต พอใจกับรายได้	๓.๙๐	๐.๓๙	มาก
๓. ออมทรัพย์ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น	๓.๓๓	๐.๖๕	ปานกลาง
๔. ลวงหรือยืมให้ได้ทรัพย์เป็นของตนเอง	๑.๐๑	๐.๑๐	ไม่มีความสำคัญ
๕. หวาดระแวง กลัวถูกจับผิด	๑.๐๕	๐.๓๖	ไม่มีความสำคัญ
๖. อาชีพที่ทำอยู่ไม่เกิดโทษต่อตนเองและสังคม	๓.๘๒	๐.๖๕	มาก
๗. ทำตนเป็นประโยชน์ เคารพสิทธิผู้อื่น	๔.๐๕	๐.๓๖	มาก
๘. อยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนด้วยความสุข	๔.๒๗	๐.๔๔	มาก
๙. ความดีงามแก่ครอบครัว ชุมชนและสังคม	๔.๑๖	๐.๔๒	มาก
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๙๖	๐.๔๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๒ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๙๖ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนด้วยความสุข ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ รองลงมาคือ ความดีงามแก่ครอบครัว ชุมชนและสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ น้อยที่สุดคือ ลวงหรือยืมให้ได้ทรัพย์เป็นของตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๑

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๓

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๓	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. กลัวถูกดำเนินคดีความผิดทางเพศ	๑.๐๐	๐.๐๐	ไม่มีความสำคัญ
๒. ล้วงละเมิดทางเพศ หรือมีปัญหาด้านชู้สาว	๑.๑๔	๑.๒๐	ไม่มีความสำคัญ
๓. ให้ความรัก ความจริงใจต่อครอบครัว	๔.๔๑	๐.๕๕	มาก
๔. ประพฤติตนเป็นที่ไว้วางใจของคู่ครอง	๔.๒๙	๐.๔๘	มาก
๕. ความพึงพอใจในคู่ครอง	๔.๒๕	๐.๖๕	มาก
๖. สนใจคนรักของบุคคลอื่น	๑.๑๓	๐.๕๖	ไม่มีความสำคัญ
๗. ความมั่นใจในตนเอง ไม่กลัวการดำเนินทางเพศ	๓.๔๗	๑.๐๙	ปานกลาง
๘. ครอบครัวมีความสุข	๔.๒๒	๐.๖๔	มาก
๙. จ่ายทรัพย์สินยุติคดีทางเพศ	๑.๐๓	๐.๓๐	ไม่มีความสำคัญ
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๗๗	๐.๖๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๓ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๗ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้ความรัก ความจริงใจต่อครอบครัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ รองลงมาคือ ประพฤติตนเป็นที่ไว้วางใจของคู่ครอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ น้อยที่สุดคือ กลัวถูกดำเนินคดีความผิดทางเพศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๐

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๔

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๔	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. คุยสนุก เน้นเรื่องตลก กระตุ้นความสนใจ	๒.๔๘	๐.๗๙	น้อย
๒. พูดตัดรอนประโยชน์ผู้อื่น	๑.๑๘	๐.๗๑	ไม่มีความสำคัญ
๓. พูดในสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น	๓.๗๓	๐.๗๓	มาก
๔. พูดคำจริง รักษาคำพูด	๔.๑๗	๐.๕๓	มาก
๕. ความไว้วางใจ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่	๔.๒๐	๐.๖๙	มาก
๖. แอบพูดลับหลังเพื่อลดความขัดแย้ง	๑.๐๕	๐.๓๖	ไม่มีความสำคัญ
๗. จงใจให้ข้อมูลไม่ชัดเจน	๑.๐๐	๐.๐๐	ไม่มีความสำคัญ
๘. แสดงกิริยาให้ผู้อื่นเข้าใจผิด	๑.๐๐	๐.๐๐	ไม่มีความสำคัญ
๙. ถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายหมิ่นประมาทผู้อื่น	๑.๐๐	๐.๐๐	ไม่มีความสำคัญ
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๒๐	๐.๔๒	น้อย

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๔ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๒๐ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความไว้วางใจ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ รองลงมาคือ พูดคำจริง รักษาคำพูด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ น้อยที่สุดคือ จงใจให้ข้อมูลไม่ชัดเจน แสดงกิริยาให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายหมิ่นประมาทผู้อื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๐

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๕	ระดับความสำคัญ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
๑. จ่ายทรัพย์สินบุคคลเนื่องด้วยสิ่งมีนเมา	๑.๐๕	๐.๓๓	ไม่มีความสำคัญ
๒. ดำรงชีวิต ทำกิจกรรมอย่างมีสติ	๓.๙๖	๐.๒๔	มาก
๓. เป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวและชุมชน	๔.๑๔	๐.๕๗	มาก
๔. รายจ่ายเกี่ยวกับสุรา บุหรี่	๑.๖๑	๐.๘๒	น้อย
๕. ด้านสุขภาพอนามัย เหมาะสมกับวัย	๓.๕๖	๐.๖๗	มาก
๖. คิดทบทวน มั่นใจ เมื่อทำการงาน	๔.๐๐	๐.๔๕	มาก
๗. ร่างกายมีความพร้อม	๓.๖๓	๐.๖๑	มาก
๘. มีเงินทุนประกอบอาชีพ	๒.๗๗	๐.๔๔	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๐๙	๐.๕๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ศีลข้อ ๕ โดยภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๙ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวและชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ รองลงมาคือ คิดทบทวน มั่นใจ เมื่อทำการงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐ น้อยที่สุดคือ จ่ายทรัพย์สินบุคคลเนื่องด้วยสิ่งมีนเมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๕

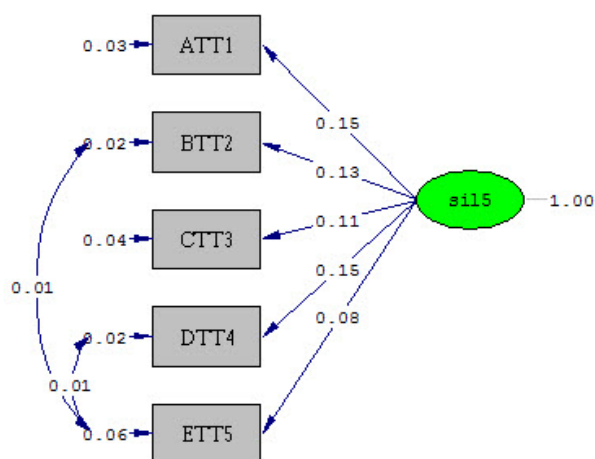
การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยจากข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ หมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบรักษาศีล ๕ ปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ได้แก่ ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจจาจารา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการประพฤตินอกใจในยามทั้งหลาย ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) ศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาฏฐานา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการดื่มน้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบมีการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้สมบูรณ์แบบ คือ ชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม อาศัยแนวทางคำสอนของพระพุทธเจ้า หลวงปู่ครูบาวงศ์ อย่างต่อเนื่อง แม้ภรรยาไปแล้ว แต่ว่าทุกวันนี้ชาวปกากะญอที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้มทุกคน ยังนับถือและยึดถือปฏิบัติแต่สิ่งที่ตั้งงามที่หลวงปู่ฯ สั่งสอนไว้เสมอ จึงทำให้ที่นี่ยังคงเป็นชุมชนแห่งพระพุทธศาสนาที่สมบูรณ์แบบ

สำหรับหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ มีรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ปรับประยุกต์ตามบริบทวิถีชีวิตของชุมชนรักษาศีล ๕ มีการลดแนวปฏิบัติลง แต่ยังคงรักษาศีล ๕ งดการเบียดเบียนเพื่อมนุษย์ งดสิ่งเสพติด การตัดบาตร บำเพ็ญบุญ ได้แก่ บ้านเสียว ตำบลนาชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น หมู่บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านอำทับ ตำบลทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ประยุกต์กับกิจกรรมชุมชนรักษาความสะอาดของหมู่บ้าน ส่วนราชการ การสร้างอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน ได้แก่ การทำไม้กวาด การสานตะกร้า การทำดอกไม้จันทน์ การทำขนมทองม้วน จัดทำป้ายหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สามารถทำให้มองเห็นและสัมผัสได้ ความต่อเนื่องในการดำเนินชีวิตรักษาศีล ๕ ด้วยกิจกรรมสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ประชาชนในตำบลอื่นร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา ศีล ๕ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบในการดำเนินชีวิต การจัดกิจกรรมชุมชน

๔.๒ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักสี่ ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักสี่ ๕

การยืนยันองค์ประกอบหลักสี่ ๕

การวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักสี่ ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักสี่ ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสำรวจและข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม แบบประเมินค่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน ได้ผลการยืนยันองค์ประกอบหลักสี่ ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักสี่ ๕ ดังนี้

Chi-Square=3.71, df=3, P-value=0.29412, RMSEA=0.024

ภาพที่ ๔.๑ องค์ประกอบเชิงยืนยัน

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ
ATT๑ ศิลข้อที่ ๑	๐.๑๕
BTT๒ ศิลข้อที่ ๒	๐.๑๓
CTT๓ ศิลข้อที่ ๓	๐.๑๑
DTT๔ ศิลข้อที่ ๔	๐.๑๕
ETT๕ ศิลข้อที่ ๕	๐.๐๘
Chi-Square = ๓.๗๑, df=๓, P-value=๐.๒๙๔๑๒, RMSEA=๐.๐๒๔	

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักสี่ ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็น

เป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ที่องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศิลข้อที่ ๑ กับศิลปะข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมกรรมกรรมศิลป์และไม่มีศิลป์ มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ศิลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศิลปะข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

รูปองค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงศิลปะ ๕ มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๕ ข้อ สอดคล้องกับหลักการทางพุทธศาสนา ศิลเป็นข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งของพุทธศาสนา มุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติดำรงปกติในสังคมมนุษย์ ศิล ๕ เป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน พระพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติเป็นนิจ ไม่ว่าใครจะอยู่ในเพศภาวะอย่างไรก็ตาม คือ เบญจศีล หรือศิลปะ ๕ แม้ผู้ตอบจะมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ก็ยืนยันองค์ประกอบศิลปะทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่ ศิลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี ศิลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี ศิลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี ศิลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี ศิลข้อ ๕ สุราเมรยมชชปมาทภูฏานา เวรมณี

องค์ประกอบหลักศิลปะ ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิลปะ ๕ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายสำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิลปะ ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิลปะ ๕ มีการปฏิบัติตามหลักศิลปะข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศิลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศิลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติผิดในกาม ศิลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศิลข้อ ๕ สุราเมรยมชชปมาทภูฏานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศิลปะ ๕ ได้แก่ ๑. ผู้ปฏิบัติมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศิลปะ ๕ ได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศิลปะ ๕ มีความสำคัญมาก ศิล ๕ เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ

ศีลข้อ ๑ ผู้ปฏิบัติมีความสุข

ผู้ปฏิบัติมีความสุข ควบคุมกาย วาจา และใจของตนเอง พุทธกรรมเรียบร้อย สงบ ร่มเย็น เมตตา เป็นสุข เกิดจากการงดเว้นการทำร้ายสิ่งมีชีวิต ไม่หวาดกลัวการเบียดจากผู้อื่น โดยเฉพาะความร้อใจเรื่องคดีความ ร่างกายบาดเจ็บจากการเบียดเบียนกันและกันไม่มี และไม่พยายามบังคับให้ผู้คิดเห็นตรงข้ามยอมรับ ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง สังเกตได้ทุกครั้งที่เรา ร่วมประชุมในหมู่บ้าน หมู่บ้านศีล ๕ สมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๑ มีพฤติกรรมควบคุม กาย วาจา และใจ รับฟังความคิดเห็นเพื่อนสมาชิกยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อมูล ด้วยอาการสงบร่มเย็น เมตตาเมื่อผู้ให้ข้อมูลเกิดความผิดพลาด ผลที่ตามมาตนเองมีความสุข ข้อมูลเชิง ประจักษ์ สมาชิกในชุมชนความขัดแย้งระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ ความขัดแย้ง ที่นำไปสู่การเบียดเบียนกัน มีคดีความในชุมชนในการสำรวจครั้งนี้ ไม่มี ยืนยันได้ว่า รายจ่ายที่เสีย ไปกับการเบียดเบียนกันไม่มี ส่งผลภาพรวมเศรษฐกิจชุมชนโดยรวมดีและมั่นคง ฟังตนเองได้ สังคม มีความสุข

สมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๑ พฤติกรรมแสดงออก มีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อน บ้านที่มีปัญหา แสดงการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง มีส่วนร่วมกิจกรรม การฟังพากันและกัน แม้มืออาชีพเลี้ยงสัตว์ หรือทำอาหารมีเนื้อสัตว์ประกอบ แต่จะไม่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ในชุมชน รัก ของครอบครัวและชุมชนเมตตา งดเว้นการทำร้ายสิ่งมีชีวิต ไม่หวาดกลัวการทำร้ายจากเพื่อนบ้าน ร้อใจเรื่องคดีความ โดยเฉพาะพยายามบังคับให้ผู้คิดเห็นตรงข้ามยอมรับในความคิดเห็นของตนเอง ไม่มี หากมีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่มีปัญหา แสดงการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง มีส่วน ร่วมกิจกรรม การฟังพากันและการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนได้ สร้างความสุขให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง

ศีลข้อ ๑ สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุขผลจากสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามศีลข้อ ๑ ทั้งนี้เพราะ ศีลข้อ ๑ มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม หากสมาชิกขาดศีล สังคมนั้นๆ ก็ไม่น่าอยู่ จะมี ปัญหามากมายตามมา สมาชิกในสังคมควบคุมกาย วาจา และใจ รับฟังความคิดเห็นเพื่อนสมาชิก ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อมูลด้วยอาการสงบร่มเย็น เมตตาเมื่อผู้ให้ข้อมูลเกิดความ ผิดพลาด ผลที่ตามมาตนเองมีความสุข สังคมมีความสุขภาพที่ชัดเจนเป็นความร่วมมือระหว่างสมาชิก ในชุมชน ตัวอย่าง ชุมชนวัดพระพุทธรบาทห้วยต้มมีความสุขเมื่อเข้าร่วมประเพณีตักบาตรผัก ไม่กิน เนื้อ ไม่เบียดเบียน มีขึ้นในวันพระของทุกเดือน เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. การมีส่วนร่วมของพ่อค้า แม่ค้านำผักและผลไม้มาจำหน่ายบริเวณนอกวัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม ความสุขที่ได้ขายสินค้า ความสุขที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม การนำผักมาจำหน่ายได้ขาย ได้ช่วยชีวิตสัตว์ ได้บริการชุมชน

ชาวชุมชนมาเลือกซื้อผักจากพ่อค้า แม่ค้า สำหรับถวายสังฆทานผัก ชาวบ้านบางท่าน เตรียมเก็บผักผลไม้ที่ปลูกไว้เองในมาถวายสังฆทานผัก เริ่มช่วงเวลา ๐๘.๐๐ น. ชาวชุมชนทยอย นำ ผัก ผลไม้มาถวาย เริ่มจากการใส่ขันดอกไม้รูปเทียนก่อน แล้วจึงตามด้วยผัก ผลไม้ ทั้งนี้สามารถนำน้ำ และขนมมาถวายได้ ใส่ขันเงิน คือ นำจตุปัจจัยใส่ในบาตรหรือขันพาน เมื่อได้เวลาอันสมควร ชาว

ชุมชน ผู้ชายนำผัก ผลไม้ที่ชาวชุมชนใส่ไว้ในภาชนะนำมาวางเรียงไว้หน้าอาสน์สงฆ์พระสงฆ์แต่ละรูป จากนั้นพระสงฆ์จะประกอบพิธีทางศาสนา มีการเทศน์ ชาวชุมชนผู้สูงอายุวัยกลางคน วัยรุ่น นำลูกหลานมาทำบุญด้วย พร้อมปลูกฝังให้ลูกหลานรักในการทำบุญ มีธรรมะในหัวใจ และใช้หลักธรรมะในการดำรงชีวิต เมื่อเสร็จพิธีทำบุญถวายสังฆทานผักแล้ว ชาวชุมชนส่วนหนึ่งช่วยกันทำความสะอาดวัด และพระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย ซึ่งชาวชุมชนมีการจัดเวรผลัดเปลี่ยนกันทำ ด้วยความยินดีและเต็มใจ และช่วงเย็นทุกวันพระ มีพิธีเวียนเทียนที่วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม และรอบองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย เหล่านี้เป็นความสุขของชุมชนที่เกิดจากการมีศีลข้อ ๑

การอยู่ร่วมกันในสังคมหมู่บ้าน วัด และชุมชนร่วมกันอย่างจริงจัง โรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง นำนักเรียนแข่งขันสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ตอบปัญหาธรรมะ เข้าค่ายพุทธบุตร ปีละครั้ง ๒ คืน ๓ วัน เรียนธรรมศึกษา ผ่านการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก สวดมนต์ที่วัดทุกวันอาทิตย์เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๙.๐๐ น. ตักบาตรทุกวันพระ และเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น ประโยชน์ของการรักษาศีล ๕ คือ มีความสุขกาย สุขใจ ทำให้ผิวพรรณดี หมู่บ้านสังคมสงบสุข สะท้อนการไม่เบียดเบียนกันและกัน การนำวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน วิถีชาวบ้าน วิถีชาววัด วิถีโรงเรียนมีความแตกต่างกันมาก หากนำความแตกต่างมาสนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกัน อนึ่ง การอยู่ร่วมกันในสังคมหมู่บ้าน วัด และโรงเรียน สังคมนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ แม้เพียงศีลข้อ ๑ การประสานงานเกิดขึ้นได้ยาก

ศีลข้อ ๑ เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง ได้รับผลจากสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๑ ศีล เพราะการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างสงบสุข ไม่มีคดีความฟ้องร้อง ความขัดแย้งเป็นเพียงความคิดที่เห็นต่าง มีผลดีต่อการตรวจสอบกันและกัน การไม่เบียดเบียนกันและกันช่วยให้เกิดการระดมพลังชุมชน สร้างกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น ข้อมูลในหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ หมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ปี ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวเขาทรงมีพระราชดำริว่า “หมู่บ้านแห่งนี้ประสบปัญหาขาดแคลนที่ทำกิน มีข้าวไม่พอบริโภคทุกปี ชาวบ้านเป็นโรคขาดอาหาร ทรงโปรดเกล้าให้รับชุมชนพระบาทห้วยต้มอยู่ภายใต้มูลนิธิโครงการหลวง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชน แก้ไขปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชุมชนพระบาทห้วยต้ม

ชาวชุมชนพระบาทห้วยต้ม หากไม่มีศีล ๕ แม้ศีลข้อ ๑ การรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาเกิดขึ้นได้ยาก การเบียดเบียนกันและกัน แบ่งพวกก็เกิดตามมา ตรงกันข้ามพบว่าชาวชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีศีล ๕ ครบ เกิดพลังชุมชนขยายโครงการต่างๆอย่างต่อเนื่อง มีการพึ่งพาอาศัยและเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี มีการร่วมมือกันสูง มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่า มีสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีวัฒนธรรม ควรค่าแก่การดำรงรักษาไว้ เป็นแหล่งเรียนรู้ อาชีพมากมาย อาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้กับชุมชน ได้แก่ การทำเครื่องเงิน ทอผ้าด้วยมือ การแปรรูปจากผ้าทอ ตีเหล็ก ขุดศิลาแลงและการจักสาน มีการพัฒนาจนเกิดเป็น ผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากลูกค้าและนักท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนจนถึงปัจจุบันนี้

กลุ่มผลิตเครื่องนุ่งห่มของชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นภาพแรกเมื่อเข้าศึกษา ชมวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ การผลิตเครื่องนุ่งห่มใช้เอง วัฒนธรรมการแต่งกายของชุมชนพระบาทห้วยต้ม ถูกนำมาพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพ จัดตั้งกลุ่มทอผ้าได้เริ่มต้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีหน่วยงานทางราชการได้เล็งเห็นว่าการทอผ้าฝ้ายด้วยมือของกะเหรี่ยงซึ่งเป็นศิลปะที่น่าจะทำการส่งเสริมการผลิตเพื่อเป็นรายได้เสริมและเพื่อให้ชาวเขาเผ่าปาเกอะญอมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ควรจะมีการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมของชนเผ่าไว้และเพื่ออนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังต่อไป ต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้น การจัดตั้งกลุ่มครั้งแรกมีสมาชิก จำนวน ๒๐ คน (ปัจจุบันมีสมาชิก ๗๕ คน) โดยในการจัดตั้งครั้งแรกกลุ่มมีชื่อว่า กลุ่มทอผ้าพระบาทห้วยต้ม มีสมาชิก ๒๐ คน โดยแบ่งคณะกรรมการออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผลิต และฝ่ายการตลาด โดยฝ่ายผลิตมีหน้าที่ในการผลิตทุกขั้นตอน และฝ่ายการตลาดมีหน้าที่รับซื้อ จำหน่าย จัดหาตลาด จัดหาวัตถุดิบ ตลอดจนการจัดทำบัญชี ความสามัคคี การปฏิบัติตามหลักศีลทำให้กลุ่มเกิดความมั่นคง

กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ผลการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ข้อ ๑ พบว่าหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบส่วนใหญ่ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน ส่งผลให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มอาชีพกลุ่มอาชีพที่ได้รับการต่อยอดนำไปสู่การสร้างรายได้ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มสังข์จะออมทรัพย์มีลักษณะการระดมการออมและแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างสมาชิกในกลุ่มการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไม่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทในชุมชน

กองทุนหมู่บ้านเป็นการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้านสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทั่วไป มักมีปัญหาการทะเลาะวิวาทความขัดแย้งเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับการแย่งชิงเบียดเบียนผลประโยชน์ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แต่ข้อค้นพบหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบกิจกรรมกิจกรรมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีผลการดำเนินงานในระดับดีเยี่ยมกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกไม่เบียดเบียน ชื้อตรงต่อกัน สามัคคีเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ความขัดแย้งทางความคิด การเห็นด้วยไม่เห็นด้วย หากสมาชิกปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๑ ไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียน มีความเมตตาหวังดีต่อกัน เกิดเป็นการเรียนรู้ การสร้างพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ส่งผลดีต่อจำนวนเงินกองทุนหมู่บ้านที่เพิ่มขึ้น สมาชิกเพิ่มขึ้น พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุน หมุนเวียนในหมู่บ้าน เสริมสร้างสำนักความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจชุมชน และสังคมของประเทศในอนาคต

ชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ สามารถเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจชุมชน ผลการดำเนินงานพบว่า การดำเนินงานธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี มีการระดมทุนจากสมาชิกในชุมชน สมาชิกมีความมั่นใจไม่ถูกโกง มีความมั่นใจในความมีศีลธรรมของคณะ

ผู้บริหาร เข้ามาถือหุ้นอย่างน้อย ๕ หุ้น ๆ ละ ๑๐ บาท และค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๒๐ บาท รวมเป็น ๗๐ บาท ความเชื่อมั่นในการมีศีล ๕ ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ สมาชิกมีศีลจะ มีความจริงใจต่อกัน เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกธนาคารฯ ธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี บ้านเสียวเริ่มแรกมีสมาชิก จำนวน ๑๒๐ คน มีหุ้น จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๗๑๕ คน มีเงินหมุนเวียน ณ ปัจจุบัน จำนวน ๑๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเงินของสมาชิกถูกใช้ตามความต้องการของสมาชิก ส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน มูลเหตุสำคัญมาจากสมาชิกมีศีล มีศีลจะต่อกัน

ความต่อเนื่องเศรษฐกิจชุมชนบ้านเสียวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีการขับเคลื่อนต่อเนื่อง สามารถสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มคนภายนอกเข้ามาเรียนรู้ ดูผลงาน พณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอก อุนพงษ์ เว้าจินดา) และคณะ พร้อมด้วย นายศิวาโรจน์ มุ่งหมายผล รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเดินทางไปยัง วัดชัยศรี บ้านเสียว หมู่ที่ ๓ ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เข้าตรวจติดตามงานการขับเคลื่อนโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำผลการดำเนินงานไปขยายผลในระดับประเทศต่อไป

ศีลข้อ ๒ ผู้ปฏิบัติมีความสุข

ผู้ปฏิบัติมีความสุขภาคภูมิใจต่อทรัพย์ที่หามาได้ แม้ทรัพย์ที่มีอยู่จะน้อยเมื่อเทียบกับทรัพย์ผู้อื่น ชุมชน ข้อมูลเชิงประจักษ์ ชุมชนน้ำบ่อน้อยอาศัยอยู่ในชุมชนพระพุทธรูปห้วยต้ม ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา พอใจในสิ่งที่ตนเองมี แม้ยุคเทคโนโลยี ๔G คนทั่วไปหลงวัตถุ บูดเงินเป็นพระเจ้า ย่อมขายชีวิต ขายตัวเพื่อเงิน สำหรับชุมชนนี้เน้นการมีความสุข พอใจทรัพย์ที่มี และปฏิเสธการเข้ามาของความเจริญแทบทุกชนิด เพียงเพราะอยากมีชีวิตอยู่อย่าง “พอเพียง” พวกเขาไม่ต้องการ “๔G” ปรารถนาแคมี “ปัจจัย๔” เพียงพอ น้ำบ่อน้อย คือชุมชนที่เอ๋ยถึง ซึ่งการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายโดยไม่สนใจความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทำให้ชุมชนแห่งนี้กลายเป็น “ชุมชนนอกสายตา” ที่ยังคงรักษา “วิถีชีวิตแบบโบราณ” ไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

ชุมชนเล็กๆ ในพื้นที่ราว ๓ ไร่ ตั้งอยู่อย่างสงบท่ามกลางแมกไม้สูงใหญ่เขียวขจี มองเผินๆ ก็ไม่มีอะไรผิดแผกจากหมู่บ้านทั่วๆ ไป แต่หมู่บ้านนี้ไม่มีน้ำประปาและไม่มีไฟฟ้าใช้ ทั้งที่อยู่ใกล้ความเจริญเพียงแค่นี้ “ไม่ใช่ไม่มี แต่เราไม่เอา” ตี๋ออง ธารสุขจรัส ชาวบ้านน้ำบ่อน้อย ยืนยันแบบนั้น ก่อนจะเริ่มตันเล่าให้ฟังว่า น้ำบ่อน้อย ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๒๑ ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นชุมชนของชาวปกากะญอที่โยกย้ายเข้ามาตั้งบ้านเรือนในพื้นที่นี้เมื่อราวปี ๒๕๔๑-๒๕๔๒ โดยมีปณิธานที่จะรักษาวิถีวัฒนธรรมของ “กะเหรี่ยงโบราณ” และการสืบสานพระพุทธศาสนาแบบที่พวกเขาเรียกว่า “พุทธบริสุทธิ์สูง” ให้คงอยู่สืบไป เดิมทีพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ว่างเปล่านอกชุมชน ด้วยสภาพภูมิประเทศที่มีแผ่นดินเป็นศิลาแลงจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถทำการเกษตรได้ ชาวบ้านจึงไม่ยอมเข้ามาสร้างถางพง ประกอบกับบริเวณนี้มี “น้ำบ่อน้อย” ซึ่งเป็นบ่อน้ำขนาดเล็กที่เกิดบนแผ่นดินศิลาแลง โดยมีความกว้างของบ่อไม่เกิน ๖ นิ้ว ลึกราว ๑ ศอก แต่มีน้ำไหลออกมาตลอดปีทั้งที่เป็นศิลาแลง ชาวบ้านเห็นถึงความอัศจรรย์นี้จึงเชื่อกันว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

ความคิดของชุมชนเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ น้ำบ่อน้อยเป็นความเชื่อที่บางคนที่เขาเจ็บไข้ได้ป่วย ไปหาหมอที่โรงพยาบาลทำอะไร ก็ไม่หาย เขาเลยมาอธิษฐานแล้วตีม้ำจากบ่อน้อยนี้แล้วหาย ซึ่งมันพิสูจน์ไม่ได้ มันเป็นความเชื่อ แล้วอยู่ไปอยู่มาคนโน้นก็หายคนนี้ก็หาย ชาวไปจนถึงลำปาง แพร่ เชียงใหม่ คนเขาก็มาเอาน้ำไปตีม้ำ เราไม่รู้หรอกว่าเขาหายกันหรือเปล่า แต่นี่มันเป็นความเชื่อของเราว่านี่คือบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์” ตี๋อ่อง ในวัย ๕๑ ปีเล่า เมื่อบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เริ่มถูกรบกวนจากภายนอก ชาวบ้านที่อยู่รอบๆ จึงตัดสินใจพากันย้ายเข้ามาอยู่ภายในบริเวณนี้เพื่อปกป้องบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ และทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังถูกทำลาย “ช่วงนั้น(ราวปี ๒๕๔๑) พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของเราเริ่มมีคนบุกรุกเข้ามาเจาะศิลาแลงเยอะ เป็นคนจากที่อื่นเข้ามาเจาะเอาไปขาย โดยมีพ่อเลี้ยงจากทางกรุงเทพฯ จำมาอีกที เรารู้สึกว่พื้นที่บริเวณนั้นถูกรบกวน ก็หารือกันจนสุดท้ายตกลงกันว่า จะเข้าไปดูแลพื้นที่ตรงนั้น โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะดูแลพื้นที่และรักษาสิ่งแวดล้อม เชื่อฟังครูบาอาจารย์อย่างเคร่งครัด”

การรักษาสิลกับใช้ชีวิตสมถะ ชาวบ้านน้ำบ่อน้อยกลุ่มแรกๆ ที่ย้ายเข้ามาอยู่ เป็นชาวปกากะญอที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยต้มและหมู่บ้านใกล้เคียงในตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ระยะแรกนั้นย้ายเข้ามาอยู่ร่วมกันราว ๑๐ ครัวเรือน แต่ปัจจุบันขยายเป็น ๕๔ ครัวเรือนแล้ว “น้ำแปลกเหมือนกันที่หมู่บ้านขยายขึ้นต่างๆ ที่หมู่บ้านนี้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ น้ำไม่มี ไฟไม่ใช้ แต่คนอยากอยู่” วิมล สุขแดง ประธานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยต้ม บอกวิมล เล่าว่า การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวบ้านน้ำบ่อน้อยเพื่อช่วยรักษาดูแล “บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์” ก็เป็นเหตุผลหนึ่ง แต่ที่สำคัญเลยคือการรักษาวิถีชีวิตแบบโบราณและการรักษาสิ่งแวดล้อม “ชาวบ้านบางส่วนเคยอยู่ในบ้านที่มีพร้อมทุกอย่างทั้งน้ำ ไฟ แต่อยากกลับมาใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม เพราะอะไร เพราะเมื่อมีความเจริญเข้ามามากๆ คนในชุมชนบางส่วนเกิดความรู้สึกกลัว กลัวว่าประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยดีงามของชาวปกากะญอจะเสื่อมสลาย พวกเขาคิดว่าน่าจะอนุรักษ์ไว้ เลยรวมตัวกันมาอยู่ชายป่าบริเวณที่เป็นน้ำบ่อน้อยทุกวันนี้”

การมีทรัพย์มาก ทรัพย์น้อยไม่สำคัญเท่ากับการมีศีล การมีศีลแล้วมีทรัพย์น้อยดูเหมือนจะลำบาก แต่ไม่ยากเกินความตั้งใจของชาวบ้านทุกคน พวกเขาเริ่มต้นชีวิตแบบง่ายๆ คล้ายกับที่บรรพบุรุษเคยเป็นมา ไม่ต้องดิ้นรนอะไร เพราะตั้งใจจะไม่ใช้น้ำประปาและไฟฟ้าอยู่แล้ว พวกเขาจึงอาศัยเสียดไฟจากตะเกียงและเทียนไข ส่วนน้ำก็ช่วยกันขุดบ่อขึ้นมาเพื่อใช้ดื่มกินในชุมชน อย่างบริเวณน้ำบ่อน้อยที่เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านก็นำน้ำตรงนี้มาใช้ดื่มกินได้ โดยมีการสร้างอาคารครอบไว้อย่างดี และมีหน่วยงานของภาครัฐเข้ามาดูแลเรื่องความสะอาดของน้ำดื่ม

การมีทรัพย์มาก มีเครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งอำนวยความสะดวก เหมือนสบาย แต่ไม่สบายสร้างภาระ ภายในชุมชนเล็กๆ มิได้ปฏิเสธสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง หากเลือกใช้เท่าที่จำเป็นเท่าที่สามารถดูแลได้ ไม่สร้างภาระ ไม่สร้างความทุกข์ “การไม่ใช้ไฟมันเหมือนเป็นการลดต้นทุน พวกเขาถือว่าน้ำประปาและไฟฟ้าเป็นของฟุ่มเฟือยที่เกินความจำเป็น ซึ่งจริงๆ มีหน่วยงานของ

ภาครัฐประสานเข้ามาจะติดตั้งไฟฟ้าและน้ำให้ แต่ชาวบ้านไม่เอา ขอดูแลตัวเอง ซึ่งภาครัฐก็ไม่ได้หิ้งนะ อย่าง อบต.นาทราย ก็เข้ามาดูและเรื่องสุขลักษณะในชุมชน มาดูแลเรื่องการจัดการขยะ น้ำ หรือความเป็นอยู่ต่างๆ ตรงกับคำว่า ปกาเกอญอ แปลว่า คนเรียบง่าย เพราะฉะนั้นทุกอย่างต้องเรียบง่าย บ้านที่อาศัยอยู่ก็สร้างด้วยไม้ไผ่เป็นหลัก เพราะถ้าใช้ไม้เนื้อแข็งลูกบ้านมันเป็นการทำลาย คือไม้เนื้อแข็งต้องใช้เวลาในการเติบโต แต่ไม้ไผ่แค่ ๒-๓ ปีก็ใช้ได้ นอกจากนี้ยังไม่ใช้ตะปู แต่ผูกด้วยตอกไม้ไผ่ มุงหลังคาด้วยหญ้าคา หรือใบตองตึง มีห้องครัว หิ้งพระ ห้องนอนครบแบบที่บ้านทั่วไปควรมี

เปรียบเทียบความสุขระหว่างบ้านหฺรหฺราราคาลิบล้านกับบ้านต้นทุ่นดำของชาวปกาเกอญอในหมู่บ้านน้ำบ่อน้อยแล้วแทบไม่มีอะไรแตกต่าง ทุกส่วนสำคัญที่คำว่า “บ้าน” ควรมีก็มีเหมือนๆ กัน จะผิดแผกอยู่บ้างก็เพียง “วัสดุ” ในการก่อสร้าง เท่านั้น

รักษาศิลภานานนอกจากจะไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยแล้ว ชาวปกาเกอญอแห่งบ้านน้ำบ่อน้อยยังเป็นชาวพุทธที่เลื่อมใสศรัทธาในครุบาชยวงศาพัฒนา หรือครุบาวงศ์ พระนักพัฒนาแห่งวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม พวกเขาจึงเคร่งครัดในเรื่องของการรักษาศิล ๕ แต่เพิ่มเติมขึ้นมาคือการไม่กินเนื้อสัตว์ คนทั่วไปจึงรู้จักกันในชื่อ “หมู่บ้านมังสวิริติ” ในทุกวันพระ ชาวบ้านน้ำบ่อน้อยจะพากันไปตักบาตรพืชผักผลไม้ ร่วมกันทำบุญฟังเทศก์ฟังธรรมที่วัด ซึ่งวันนี้ชาวบ้านจะหยุดกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งงานบ้าน การเกษตร เพื่อให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนา และให้โอกาสตัวเองได้พักผ่อนด้วย

ชุมชนภายนอกมีเงินมาก มีเวลาน้อย มีความสุขน้อย มีเงินมากหาเงินฝากรธนาคารแต่ไม่สามารถใช้เงินสร้างความสุข คนในชุมชนออกจากหมู่บ้านไปทำงานหาเงิน นานๆกลับมาบ้านสักครั้ง บางคนไม่กลับมาอีกเลย เวลาสำหรับตนเองมีน้อยให้เวลากับการทำงาน แล้วความสุขก็จากไป ชุมชนนี้มีเวลาคุยกัน ยิ้มให้กัน มีเวลาดูแลกัน ใช้จ่ายเพื่อยังชีพ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย วันพระชาวบ้านน้ำบ่อน้อยจะพากันไปตักบาตรพืชผักผลไม้ ร่วมกันทำบุญฟังเทศก์ฟังธรรมที่วัด ให้โอกาสตัวเองได้พักผ่อนด้วย และคนที่ไม่ถือศีล ไม่ปฏิบัติตามศีลตนเองมีโอกาส มีความสุขเท่าไรในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี เหล่านี้เป็นภาพสะท้อนความสุขของผู้ปฏิบัติตามศีล

ชาวบ้านนำหลักศีล ๕ มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันชาวบ้านเสียว การมองทรัพย์สิน การแสวงหาทรัพย์สิน การครอบครองทรัพย์สินทำให้เกิดความสุขกับตนเอง การมีสังฆะเชื่อมโยงตนเองกับสังคม “นำเงินมาซื้อคุณธรรม” คือ ในจำนวนเงิน ๑๐๐ บาท ใช้จ่าย ๘๐ บาท ๑๐ บาท ทำบุญ และ ๑๐ บาทให้เก็บออมไว้ สังคมจะเป็นสุขและไม่ประมาทกับการดำเนินชีวิต เจ้าคุณพระอุดมปัญญาภรณ์ ได้นำแนวทางมาปรับใช้ในหมู่บ้านเสียวโดยได้ประชุมชาวบ้านหมู่บ้านเสียว ตำบลวังชัย ใช้หลักในการให้แนวคิดที่ว่า “ถ้าวัตรวยชาวบ้านจนอยู่ไม่ได้ ถ้าบ้านรวยวัดจนสังคมอยู่ได้” ตรงกับคำโบราณที่ว่า “ความคิดมีบ่แพ้ ทุนสิค้ำบ่มี” เห็นได้ว่า วัดต้นแบบความคิดมอญทรัพย์สินเป็นเพียงเครื่องมือเชื่อมชุมชน วัดมีความสุขเมื่อเห็นชุมชนมีความสุข มิใช่ความสุขเกิดจากการสะสมทรัพย์สิน

ชุมชนเองรับแนวคิดไปปฏิบัติ ใช้เงินสร้างคุณธรรมมีสัจจะต่อตนเอง ต่อผู้อื่น โดยเฉพาะต่อธนาคาร หมู่บ้านวัดชัยศรี ความสุขที่เกิดจากการแบ่งปันทรัพย์

ศีลข้อ ๒ สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุขผลจากสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามศีลข้อ ๒ ทั้งนี้เพราะ การครอบครองทรัพย์ระบุมที่มาจากทำงานสุจริต งานรับจ้าง ทำงานของครอบครัว การรวมกลุ่มหาทรัพย์ กลุ่มอาชีพ แม้รายได้เฉลี่ยต่อคนไม่มาก แต่พอใจกับรายได้ มีเงินออมและใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ไม่ลวงหรือยืมให้ได้ทรัพย์เป็นของตนเอง อีกทั้งชุมชนไม่รู้สึกหวาดระแวง กลัวถูกจับผิด ประกอบอาชีพไม่เกิดโทษต่อตนเองและสังคม ทำตนเป็นประโยชน์ เคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนด้วยความสุข ความดีงามแก่ครอบครัว ชุมชนและสังคม พบว่า สังคมหมู่ศีล ๕ ต้นแบบ สมาชิกมีศีลอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการรวมกลุ่มแสวงหาทรัพย์ สมาชิกกลุ่มได้ทำการผลิตสินค้า และนำไปฝากที่ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน โดยการฝากขายในรูปกลุ่ม แต่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีรูปแบบไม่กึ่งชนิด เช่น ผ้าชิ้น เสื้อ และถุงย่าม มีลักษณะฝากขาย ลดเวลาทำงานเกิดการพึงสร้างความสุขเกิดในสังคม ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อมั่นว่าตัวแทนจำหน่ายไม่โกง

ความไว้วางใจ สร้างความสุข ความร่วมมือพัฒนาในกลุ่มในชุมชน การแปรรูปเป็นเสื้อที่ใช้สวมใส่ เย็บด้วยมือ เพราะเป็นที่ทอเอวจะมีขนาดเดียวไม่กว้างเท่าที่อื่น ๆ สีที่ย้อมส่วนใหญ่เป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ และลวดลายไม่เหมือนใคร หลังจากที่มีการจัดตั้งกลุ่มและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่ามีจุดอ่อนคือ ผ้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติสีจะตกเมื่อนำไปซักและสีไม่คงทน เจ้าหน้าที่เคหะกิจจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จึงได้ให้คำแนะนำในการทอด้วยฝ้ายสำเร็จ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการผลิตและสีของผ้าทอไม่ตก กลุ่มจึงเปลี่ยนจากการใช้สีย้อมธรรมชาติมาใช้ฝ้ายสำเร็จที่หาซื้อได้จากตลาดนับแต่นั้นเป็นต้นมา

สังคมมีสุขมีความเข้มแข็ง หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพขึ้นในท้องถิ่น เป็นการรักษากฎมียัญญาจากผู้เฒ่าผู้แก่ และนำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยี สร้างรายได้ ก่อให้เกิดอาชีพเสริม โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น กลุ่มทอผ้าได้คัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าชิ้นกะเหรี่ยงลายโบราณ เข้ารับการคัดสรรเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมนมากขึ้น รวมทั้งมีส่วนทำให้ชุมชนพระบาทห้วยต้มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นด้วย ในปีต่อมากลุ่มก็ได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และนำสินค้าเข้ารับการคัดสรรสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยอย่างต่อเนื่อง และได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ติดอันดับหนึ่งใน ๑๒๐ หมู่บ้านทั่วประเทศ และเป็นอันดับที่ ๑๖ ของภาคเหนือ ในปี ๒๕๔๙

กลุ่มทำเครื่องเงินชุมชนห้วยต้ม เครื่องเงินของชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีเอกลักษณ์ ลวดลาย ที่อ่อนช้อย งดงาม แสดงถึงความอ่อนช้อยของชนเผ่า ที่มองเห็นธรรมชาติอันงดงามแล้ว นำมาทำเป็นเครื่องเงินเพื่อสวมใส่และสามารถสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าปากะญอได้ เป็นอย่างดี มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง จึงมีการพัฒนาลวดลายขึ้นอย่างต่อเนื่อง พัฒนาลวดลาย ขึ้นใหม่ จนได้รับการยอมรับจากตลาด ผู้ซื้อและนักท่องเที่ยว โดยจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้มและผลิตขายส่งตามรายการสั่งของลูกค้า จนได้รับรางวัล เป็นสินค้า OTOP ระดับ สามดาว ปัจจุบันได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ชุมชนพระบาทห้วยต้มยังเป็นแหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องเงินที่ทำด้วยมือที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดลำพูน อีกด้วย เครื่องเงินของชุมชนพระบาทห้วยต้มได้สะท้อนถึงภูมิปัญญาในด้านจิตใจและความเชื่อของคน ปากะญอ จากการที่นำเอาแบบอย่างตามธรรมชาติมาทำเป็นเครื่องเงินได้นั้น แสดงถึงความอ่อนโยน ของคนกระเหรี่ยงที่มองเห็นธรรมชาติอันงดงามแล้วนำมาทำเป็นเครื่องเงินเพื่อสวมใส่ และสามารถ สะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าปากะญอได้เป็นอย่างดี

ศีลข้อ ๒ เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

ชุมชนมีความมั่นคงได้รับผลจากสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๒ เพราะการไม่ลัก ทรัพย์ ใช้ทรัพย์ พึ่งพาทรัพย์เท่าที่จำเป็น วัฒนธรรมปฏิบัติตามศีล ความดีงามที่เกิดจากการร่วม กิจกรรมในชุมชน พระธรรมคุณากรณ์(พิมพ์ ญาณวีโร) เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร รองเจ้า คณะภาค ๗ (เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน) กล่าวว่า จากการที่สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรบุญโญ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีนโยบายให้คณะสงฆ์ดำเนินการโครงการหมู่บ้านศีล ๕ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยได้ปฏิบัติศีล ๕ อย่างจริงจัง เนื่องจากทุกวันนี้สังคม ประชาชนขาดศีลธรรม และเกิดความแตกแยก นั้น จากการลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมหน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล(อ.ป.ต.) ที่จ.ลำพูนและแม่ฮ่องสอน และตรวจเยี่ยมชุมชนร่วมกับพระเทพวชิราจารย์ (ธงชัย สุวณฺณสิริ) เจ้า อาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร รองเจ้าคณะภาค ๗ เมื่อช่วงปลายเดือนเม.ย.ที่ผ่านมา ได้พบ หมู่บ้านที่น่าสนใจ คือ หมู่บ้านในตำบลนาทราย จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมกว่า ๑๐,๐๐๐ หลังคาเรือน มีการรักษาศีล ๕ โดยไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ไม่นำสัตว์มาเลี้ยงในหมู่บ้าน ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพสิ่งเสพติด ทุกชนิด ประกอบสัมมาอาชีพ และทำสวนทำไร่ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่น่าประหลาดใจว่า ยังมีหมู่บ้านเช่นนี้หลงเหลืออยู่ในประเทศไทย เพราะสังคมไทย ได้มีการพัฒนาไปมาก โดยเฉพาะเรื่องของวัตถุ

การปฏิบัติตามหลักศีลสร้างวัฒนธรรมอันดีงาม สร้างจุดเด่นจุดใจให้สังคมกายเข้ามาท่อง เทียงเชิงวัฒนธรรม เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว นำรายได้เข้าสู่หมู่บ้าน ๕ ต้นแบบ โดยเฉพาะหมู่พระบาทห้วยต้ม มีการส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมอย่างเป็นระบบปัจจุบัน น้ำบ่อน้อยกลายเป็น “พื้นที่พิเศษ” ในเรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งถูกระบุไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยว ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยต้ม โดยเป็นการพานักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาวิถีชีวิตของคนที่อยู่ อย่างเรียบง่าย ซึ่งชุมชนจะได้ประโยชน์ด้วย “เดิมทีที่เราจะจัดการท่องเที่ยวเราก็มาคูยกันว่าในพื้นที่ ของเรามีอะไรน่าสนใจ ก็มองมาที่บ้านน้ำบ่อน้อยซึ่งสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ สามารถนำเสนอ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คูยกันว่าจะทำการท่องเที่ยว แต่เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วม เมื่อ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาทุกคนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ไม่ใช่เป็น “สวนสัตว์” ที่จัดฉากให้คนเข้ามาดู

แต่เราต้องเป็นตัวของตัวเอง ก็ทำความเข้าใจกับชาวบ้าน เขาไม่ต้องปรับอะไร เราก็ไม่เข้าไปยุ่งยามหรือรบกวน” มีรายได้พอให้เราอยู่ได้ มีความสุข

เศรษฐกิจชุมชนดีต่อเนื่องมาจากการรักษาศีลของชุมชน และการท่องเที่ยวทำให้คนทั่วไปรู้จักบ้านน้ำบ่อน้อยมากขึ้น แต่ถึงอย่างนั้นวิถีชีวิตทั่วไปของชาวบ้านก็ยังไม่เปลี่ยน ทุกคนยังอาศัยการทำเกษตรแบบพอเพียง รับจ้างทำงานทั่วไป ทอเสื้อผ้าใช้ ตัดพินก่อกไฟ แล้วก็อยู่ง่ายกินง่ายเหมือนเดิม “แค่ปัจจัย ๔ เท่านั้นที่เขาต้องการ ตอนนี้เขามีบ้าน มีอาหารที่หาง่ายๆ ปลุกผักกินกันเอง เสื้อผ้าก็ทอใส่ เขายังทอผ้าใส่กันนะ ที่เหลือก็ทอขายด้วย ส่วนเรื่องเจ็บป่วยถ้าเบื้องต้นก็รักษาตัวเองด้วยยาสมุนไพร แต่ถ้ามากๆ ก็ไปหาหมอ ใช้ผาแผนปัจจุบันรักษา ซึ่งรายได้ที่เขาเก็บไว้ก็มักจะหมดไปกับค่ารักษาพยาบาลและการส่งลูกๆ หลานๆ ไปโรงเรียน” ถามว่า เด็กๆ ในชุมชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ย่อมถูกยั่วยวนจากเทคโนโลยีภายนอกบ้าง พวกเขาปรับตัวรับกับสิ่งเหล่านั้นได้อย่างไร ตี๋อ่อง จึงอธิบายว่า ในชุมชนแม้จะปฏิเสธการเข้ามาของน้ำและไฟ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ให้เด็กๆ ออกจากชุมชนไปเห็นสังคมภายนอก เด็กๆ ทุกคนได้เรียนหนังสือ และแน่นอน พวกเขาเห็นความต่างในการใช้ชีวิต ๒ ด้านแบบสุดขีดมาแล้ว “เด็กๆ เขาไปเห็นไปเจอมาเขาก็อยากได้นั้นแหละ ทั้งน้ำ ไฟ เต๋ยวนี้ลามไปถึงอินเทอร์เน็ต แต่เราก็บอกเขาว่า ถ้าเรามีสิ่งเหล่านั้นเราจะลำบาก สังเกตดูในพื้นที่ที่มีความเจริญมักมีปัญหา แต่ถ้าเราอยู่กันแบบนี้มันไม่เคยจะมีปัญหาอะไร ถ้าเรามีน้ำมีไฟแล้วมันจะไม่จบแค่นั้น มันจะต้องมีอย่างอื่นตามมา เช่นเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ มันคือค่าใช้จ่ายทั้งนั้น ไม่เชื่อก็ลองดูสัก ๒-๓ ปีก็ได้ แล้วจะรู้ว่ามันเป็นยังไง”

การสร้างแนวคิด การให้คำแนะนำแก่เด็กๆ ทุกคนก็เข้าใจและยอมรับกับการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมอย่างไม่เคยบ่น “ลูกเราเขาก็อยากได้นะโทรศัพท์นะ แต่ไม่มีเงินซื้อไง เราบอกลูกว่าทุกอย่างมันราคาแพง เราใช้ชีวิตแค่ประทังประคองกันไป จะต้องใช้อะไรหนักหนา เราแค่พอเพียง แค่นั้นก็น่าจะมีความสุขแล้ว ลูกต้องศึกษาตัวเองนะว่าเราอยู่เราใช้ชีวิตกันมาอย่างไร แล้วเราควรอยู่กันอย่างไรต่อไป พูดแค่นี้ลูกๆ เราเขาก็เข้าใจ ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนไม่เติบโตมาก ชาวบ้านมีรายได้ต่อวันหลักร้อยบาท การจะได้เงินสามร้อยบาทต่อวัน ห้าร้อยบาทต่อวันนั้นยากมาก แม้มีรายได้น้อยแต่พวกเขาอยู่กันได้ มีนักท่องเที่ยวมาชมบ้านเรา เงินเข้าหมู่บ้าน เราอยู่ได้สบายๆ รายจ่ายก็น้อย พึ่งพาตนเองได้ไม่ต้องประทัง เรียกร้องจากใคร พระเจ้าอยู่หัวของเราก็เคยบอกไว้ คนรวยที่สุดถ้าไม่รู้จักพอ มีเท่าไรก็ไม่พอเพียง คนจนที่สุดถ้ารู้จักพอ แม้จะมีน้อยแค่หยิบมือก็เพียงพอ แค่ออกไปใช้ชีวิต ๓ วันดี ๔ วันใช้ อยู่ไม่นานหรอกเต๋ยวเราก็ไปแล้ว” ตี๋อ่อง บอกอย่างนั้น อย่างไรก็ตาม ตี๋อ่องว่า ชุมชนน้ำบ่อน้อยไม่เคยห้ามใครออกไปใช้ชีวิตอยู่ข้างนอก หากใครต้องการออกไปก็สามารถทำได้ แต่ถ้าใครจะเข้ามาอยู่ก็ต้องทำตามกฎ ต้องรักษาประเพณี และใช้ชีวิตอย่างสมณะที่สุด “ถ้าลูกๆ เราโตขึ้นแล้วเขาอยากย้ายออกไปอยู่ข้างนอกเราก็ไม่ห้ามนะ ถ้าเขาจะมีครอบครัว อยากอยู่สบายก็ตามใจเขา แต่เราเองจะขออยู่ตรงนี้เป็นจนตาย”

เศรษฐกิจหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มดีอย่างต่อเนื่องส่วนหนึ่งมาจากพ.ศ.๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านพระบาทห้วยต้ม ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวเขา ทรงมีพระราชดำริว่า “หมู่บ้านแห่งนี้ขาดแคลนที่ทำกิน ชาวบ้านเป็นโรคขาดสารอาหารโดยเฉพาะเด็กเล็ก และชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้อพยพมาอยู่รวมกัน เช่นนี้เป็นผลดีในการหักล้างทำลายป่า ลดพื้นที่ปลูกฝิ่นทางอ้อมจะได้ไม่ไปรบกวนชาวเขาเผ่าอื่นอีกด้วย.”

ทรงมีพระมหากรุณาโปรดเกล้ารับหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม อยู่ภายใต้ในการดูแลของมูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ตั้งอยู่ หมู่ ๙ ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๒๔,๖๓๑ ไร่ หมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การดูแลของโครงการหลวง มี ๑๑ หมู่บ้านจำนวน ๒,๐๓๓ ครัวเรือน ปัจจุบันชาวบ้านดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานภาครัฐเข้ามาริเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพขึ้นในท้องถิ่น เป็นการรักษามิปัญญาจากผู้เฒ่าผู้แก่ และนำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยี สร้างรายได้ ก่อให้เกิดอาชีพเสริม โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น กลุ่มทอผ้าได้คัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าชิ้นกะเหรี่ยงลายโบราณ เข้ารับการคัดสรรเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณชุมชนพระบาทห้วยต้ม และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้น ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้ม หมู่ ๑๒ บ้านเด่นยางมูล ซึ่งจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน เป็นสถานที่รวบรวมสินค้า ต้อนรับนักท่องเที่ยวกระจายรายได้สู่ชุมชน นอกจากนี้ยังมีร้านค้าชุมชนกระจายอยู่ทั่วไป จัดเป็นแหล่งสร้างรายได้ กระจายรายได้

กลุ่มทำเครื่องเงินชุมชนห้วยต้ม เครื่องเงินของชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีเอกลักษณ์ลวดลาย ที่อ่อนช้อย งดงาม แสดงถึงความอ่อนช้อยของชนเผ่า ที่มองเห็นธรรมชาติอันงดงามแล้วนำมาทำเป็นเครื่องเงินเพื่อสวมใส่และสามารถสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าปากะญอได้เป็นอย่างดี มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง จึงมีการพัฒนาลวดลายขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาลวดลายขึ้นใหม่ จนได้รับการยอมรับจากตลาด ผู้ซื้อและนักท่องเที่ยว โดยจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน ศูนย์วิจัยหัตถกรรมบ้านห้วยต้มและผลิตขายส่งตามรายการสั่งของลูกค้า

เศรษฐกิจชุมชนมองผิวเผินเกิดจากการซื้อขายผลิตภัณฑ์ชุมชน หากมองลึกๆ พบว่ารายได้เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเข้ามาเที่ยวชมวัฒนธรรมพุทธ การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ศรัทธาต่อหลวงปู่ครูบาวงศาพัฒนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก่อนเข้าวัดต้องถอดรองเท้าไว้นอกวัด โดยเฉพาะวันพระ จะถือเป็นวันสำคัญของคนในชุมชน โดยจะร่วมกันหยุดงานและแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าที่มีสีสันทสวยงาม พาครอบครัวเพื่อมารวมกันไปทำบุญ ตักบาตร นอกจากจะตักบาตรด้วยข้าวและอาหารเจแล้ว ในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ยังมีประเพณีตักบาตรผักอีกด้วย ฟังเทศน์และบำเพ็ญประโยชน์ให้วัด ในช่วงค่ำก็จะไปเวียนเทียนและสวดมนต์ ไหว้พระภายในวัดและรอบองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย สำหรับการทำบุญ ตักบาตรนั้นจะมีทุกวัน โดยพระภิกษุ สามเณร จะรับบิณฑบาตที่วัดทุกๆเช้า ซึ่งพุทธศาสนิกชนที่อยู่นอกชุมชน บุคคลทั่วไป หรือนักท่องเที่ยว สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ นับเป็นประเพณีอันดีงาม สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและแสวงบุญเป็นประจำ นำรายได้เข้าสู่ชุมชน และก่อนกับเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนกับไปด้วย

พุทธศาสนิกชนที่อยู่นอกชุมชน บุคคลทั่วไป หรือนักท่องเที่ยว ต้องการสัมผัสกับวิถีชุมชนสามารถเข้าพักในชุมชน โฮมสเตย์ชุมชนชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีกิจกรรมท่องเที่ยว กราบสักการะ สรีระทิพย์ของหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา บรรจุไว้ในโรงแก้ว ที่วัดพระบาทห้วยต้ม ซึ่งเป็นวัดที่

ใหญ่ที่สุดของอำเภอลี่ และภายในวัดยังมีสถานที่สำคัญได้แก่ บ่อน้ำทิพย์ วิหารครอบรอยพระพุทธรูปบาท เจดีย์ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธ มณฑปพระเขี้ยวแก้ว หอพระไตรปิฎก พระอุโบสถ ใจบ้านหรือ สะดือเมือง

กราบไหว้พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย (จำลองแบบมาจากชเวตาประเทศพม่า) ลักษณะองค์พระมหาธาตุเจดีย์ เป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ ศิลปะล้านนา ที่ก่อด้วยศิลาแลงทั้งองค์ โดยกำหนดให้มีพระมหาเจดีย์องค์ใหญ่ เป็นองค์ประธานอยู่ตรงกลางและมีพระเจดีย์องค์เล็กอยู่เป็นบริวารล้อมรอบอยู่ ๔๘ องค์ ตามแบบพระสถูปเจดีย์ศิลปะลังกา สร้างบนเนื้อที่ ๖ ไร่ ประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มหลวงปู่ครูบาชัยวงษาพัฒนาทุกวันที ๑๗ พฤษภาคม ของทุกปี การทำบุญทอดกฐิน เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี การสร้างน้ำพระธาตุ จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๙ (ประมาณเดือนมิถุนายน) ของทุกปี ชมการสาธิตการทอผ้าเอกลักษณ์ของชาวปกากะอญอโดยใช้กี่เอว เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และหัตถกรรมเครื่องเงิน ชมการทำเครื่องเงินที่มีเอกลักษณ์ ลวดลาย และสะท้อนวิถีชีวิต ที่ขึ้นรูปด้วยมือ ใช้เม็ดเงินบริสุทธิ์ ชมการตีเม็ดโดยภูมิปัญญากะเหรี่ยง ชมการทำยอดฉัตรโบราณ การทำหัวใจพระพุทธรูปเจ้า เพื่อถวายวัดในการสร้างวัดและพระพุทธรูป เที้ยวบ้านโบราณกะเหรี่ยงนำบ่อน้อย เรียนรู้การปลูกบ้านที่ไม่ใช่ตะปูโดยภูมิปัญญาของกะเหรี่ยง และยังคงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยงบ้านน้ำบ่อน้อย ชมแปลงปลูกผักอินทรีย์ในระบบโรงเรือน ภายใต้การส่งเสริมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม

เศรษฐกิจชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยวหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม เข้าพักโฮมสเตย์ มีรายได้ต่อคนต่อคืน ซึ่งไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นๆที่นักท่องเที่ยวจ่ายเพิ่ม มีดังนี้ ราคาที่พักและค่าใช้จ่ายกิจกรรมค่าที่พัก ๑๕๐ บาท /คน/คืน ค่าอาหาร ๗๐ บาท /คน/มื้อ (อาหารเย็นรูปแบบขันโตกพร้อมชมการแสดงชนเผ่า ทานละ ๑๘๐ บาท) ค่าน้ำเที่ยว ๒๐๐ บาท /คน/วัน ค่าวิทยากร ๓๐๐ บาท /คน/วัน(ฐานเรียนรู้) ค่าการแสดง ๑,๐๐๐ บาท/ชุดผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอกระเหรี่ยง งานหัตถกรรมเครื่องเงิน ผัก ไม้ผล ตามฤดูกาล อาหารเด่นในชุมชน ชนเผ่ากะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม รับประทานอาหารมังสวิรัต เมนูเด่น ได้แก่ ผัดหมีสมนไพรน้ำพริกผักอี่เหลียง น้ำพริกเห็ดหอม ลาบเห็ดนางฟ้า เห็ดนางฟ้า ยำขาเห็ด ต้มยำปลาเจ พริกทอดรวมมิตร

เศรษฐกิจชุมชนดีต่อเนื่องมาจากการรักษาศิลปของชุมชน ไม่ได้เกิดจากการท่องเที่ยวแต่เกิดจากแรงศรัทธา มีลักษณะความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐ พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางเข้าตรวจเยี่ยมหมู่บ้านและได้กล่าวว่ารัฐบาลมีเจตจำนงในการส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักสำคัญ ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีความมุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกัน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งมั่นให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการ การทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ปัจจุบันได้นำมาสู่การทำงานในลักษณะ

ประจักษ์ ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้สามารถแก้ไขปัญหาในทุกมิติได้อย่างชัดเจน

ศีลข้อ ๓ ผู้ปฏิบัติมีความสุข

ผู้ปฏิบัติมีความสุขเกิดจากกลัวถูกดำเนินคดีความผิดทางเพศ พบว่า ชุมชนหมู่ศีล ๕ ที่ปฏิบัติศีล ๕ สมบูรณ์ ไม่สามารถพบเห็นพฤติกรรมเหล่านี้ แอบชอบผู้หญิงคนนั้นหรือผู้ชายคนนั้น หลังมีคู่ครอง การเกี่ยวพาราสี พุดคุย แชน กระทบทางเพศ การแสดงออกต่อหน้าสาธารณชนจับไม้จับมือ โอบเอว โอบไหล่ จูบ ลูบคลำ พุดจาลามก เกี้ยวกัน โดยพุดถึงอวัยวะเบื้องต้นต่ำ หรือ อวัยวะใต้ร่มผ้า ในชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ ส่งผลให้คดีความทางเพศเป็นศูนย์ ประชาชนไม่รู้สึกลัวตกกลัวจะกลัวถูกดำเนินคดีความผิดทางเพศ ไม่มีการจ่ายทรัพย์สินคดีทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีปัญหาด้านชู้สาวไม่มี ชาวชุมชนให้ความรัก ความจริงใจต่อครอบครัว และเป็นครอบครัวใหญ่พ่อแม่ลูก ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกัน การประพุดิตนเป็นที่ไว้วางใจของคู่ครอง ความพึงพอใจในคู่ครอง ไม่สนใจคนรักของบุคคลอื่น ความมั่นใจในตนเอง ไม่กลัวการดำเนินทางเพศ ครอบครัวมีความสุข ผู้ปฏิบัติมีความสุข ไม่เก็บเงินเข้าไปสู่ชุมชนใดๆ ไม่กลัวถูกจับความผิดของตน และความสุขไม่มีโรคติดต่อร้ายแรงทางเพศเกิดขึ้นกับตนเอง

ศีลข้อ ๓ สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุขผลจากสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามศีลข้อ ๓ ทั้งนี้เพราะคดีความทางเพศเป็นศูนย์ ส่งผลให้สมาชิกชุมชน ญาติไม่รู้สึกลัวตกกลัวจะกลัวถูกดำเนินคดีความผิดทางเพศ ความวิตกกังวลต้องจ่ายทรัพย์สินคดีทางเพศไม่มีปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีปัญหาด้านชู้สาวไม่เกิดขึ้น ผลสำรวจพบว่า ชาวชุมชนให้ความรัก ความจริงใจต่อครอบครัว ครอบครัวมีความสุข ผู้ปฏิบัติมีความสุข ได้มีโรคติดต่อร้ายแรงทางเพศเกิดขึ้นในหมู่บ้าน สมาชิกในชุมชนมีความภาคภูมิใจในความดีของสมาชิกชุม ความสุขของสังคมเพราะสมาชิกแต่ละท่านมีใจเป็นปกติ ไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีใครรู้กรรมชั่วของตน เพราะรักษาศีลมาเป็นอย่างดี คนมีศีลใครๆ ก็ชอบ จะเข้าไปสู่ที่ชุมชนใดก็ตาม ย่อมมีความอาจหาญเข้าไป สำหรับหมู่บ้านศีล ๕ ที่มีการปรบประยุต์เพราะชุมชนเปิดรับวัฒนธรรมภายนอก การปฏิบัติตามหลักศีลไม่สมบูรณ์ ความสุขโดยรวมลดลง เป็นเพราะสมาชิกในชุมชนบางท่าน ไม่ปฏิบัติตามหลักศีล ส่งผลกระทบมายังสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีล

ศีลข้อ ๓ เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง ได้รับผลจากสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๓ ศีล เพราะสมาชิกในชุมชนสมาชิกไม่มีรายจ่ายเสียไปกับรายจ่ายไม่จำเป็นหาเลี้ยงครอบครัวหลายครอบครัว รายได้ไม่พอกับรายจ่าย หาเงินเลี้ยงลูกเลี้ยงเมียเหนื่อย ต้องกลุ้มอกกลุ้มใจ เมียจะนอกใจไหม ต้องหาเงินสนองตอบความต้องการเมีย สำหรับหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ พบว่า ปัญหาทางการเงินที่ต้องจ่ายไปกับความฟุ่มเฟือย รักษาโรคติดต่อร้ายแรง รายจ่ายเพื่อให้ระดับคดีไม่มี ส่งผลให้ครอบครัว ชุมชนมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ศีลข้อ ๔ ผู้ปฏิบัติมีความสุข

ผู้ปฏิบัติมีความสุข พบว่า เกิดจากชุมชนยอมรับผู้ปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๔ พูดคำจริง รักษาคำพูด พูดในสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ได้รับความไว้วางใจเมื่อครบคร้ว ชุมชนมอบหมายงานต่างๆ ให้ ไม่กลัวถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายหมิ่นประมาทผู้อื่น ผลการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๓ ข้อมูลเชิงประจักษ์พบทุกหมู่ ความสุขของกลุ่ม องค์กรต่างๆ ในชุมชนไม่แตกแยกกัน มีการพัฒนาต่อเนื่อง การดำเนินงานธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี โครงการหลวงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม การรักษาคำพูดช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้รับการยอมรับ ปฏิบัติงานต่อเนื่องด้วยความสุข

ศีลข้อ ๔ สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุขผลจากสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามศีลข้อ ๔ ทั้งนี้เพราะสมาชิกชุมชนเชื่อมั่นในคำพูดของสมาชิกในชุมชน พบว่า พระสงฆ์สามารถใช้หลักการกล่าวจริง ปฏิบัติจริง สร้างความสุข สร้างความเชื่อมั่นต่อชุมชน ชุมชนวัดลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ชุมชนชาวพุทธให้ความสำคัญกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตระหนักถึงภัยของ พระพุทธศาสนา และพยายามหาทางแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา การเอาใจใส่ต่อการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา และการสืบสานประเพณีอันดี ส่งต่อความสุขของสังคมในลักษณะความร่วมมือ การร่วมกิจกรรมในชุมชน และความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในช่วงเข้าพรรษาที่วัดชัยศรีนั้นจะมีการเทศนาโปรดชาวบ้านทุกวันจนครบ ๙๐ วัน เพราะในตอนเย็นเวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น. เป็นต้นไป ชาวบ้านจะมาร่วมทำวัตรเย็นทุกวัน ท่านเจ้าอาวาสจึงให้พระภิกษุสามเณรได้เทศนา การเทศนาในช่วงเข้าพรรษานี้ได้ทำติดต่อกันมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี ส่วนในวันพระชาวบ้านจำศีลอุโบสถ์ถึงออกพรรษา ร่วมกันบำเพ็ญบุญเนื่องในวันออกพรรษามหาปวารณา และที่สำคัญได้มีการทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ

พระครูคุณสัมบัน เป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งท่าช้าง และเจ้าคณะอำเภอสระโบสถ์ เป็นที่ปรึกษาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีนายจุน อินทร์วิสัย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ เป็นผู้ดำเนินการโครงการร่วมกับทางอำเภอและจังหวัด ในอดีตที่ผ่านหมู่บ้านมีความสงบเรียบร้อยไม่มีเรื่องที่ประพดตติผิดหลักศีล ๕ อย่างรุนแรง ทำให้ชาวบ้านมีความรักสามัคคีต่อกัน เอื้ออาทรต่อกัน และที่สำคัญมีโครงการร่วมกับทางอำเภอ และจังหวัดคือ “โครงการสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์พิชิตมาร” ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี อนึ่งการทำวัตรสวดมนต์เย็นที่วัดได้ปฏิบัติสืบต่อกับได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทำวัตรสวดมนต์เย็นต่อเนื่อง

ศีลข้อ ๔ เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง ได้รับผลจากสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๔ เพราะการสมาชิกในชุมชนเชื่อมั่นต่อกาล่าว กล่าวแล้วไม่เกิดโทษต่อผู้ฟัง สะท้อนความมีศีลของบุคคลนำไปสู่การร่วมมือทำกิจกรรมระหว่างกันมีผลต่อเศรษฐกิจชุมชน คุรบาชัยยะวงศาพัฒนาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน กล่าวอย่างไร ปฏิบัติอย่างนั้น กล่าวคำสอนเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง แม้มรณภาพแล้วชุมชนยังคงปฏิบัติตามเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น พิธีเปลี่ยนผ้าครองสรีระคุรบาชัยยะวงศาพัฒนา จัดโดยคณะศรัทธาพุทธศาสนิกชนชาวห้วยต้ม ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ถือเป็นประเพณีสำคัญที่ยิ่งใหญ่ของชุมชนบริเวณโดยรอบวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

โดยคณะศิษยานุศิษย์ พระสงฆ์และชาวบ้านจะเชิญสรีระของหลวงปู่ครูบาฯ ซึ่งไม่เนาเปื่อย ลงสู่ศาสนพิธีเพื่อทำการเปลี่ยนผ้าครุบาฯ เพื่อให้ศิษยานุศิษย์ได้แสดงออกซึ่งความเคารพและศรัทธา เมื่อท่านมีชีวิตอยู่ได้สร้างศาสนวัตถุ ศาสนสถาน เช่น วัดพระพุทธรูปท้าวชัยตัม เจดีย์ศรีเวียงชัย เพื่อตั้งและปลูกจิตศรัทธาให้เกิดในคณะศิษย์ ปัจจุบันมีกิจกรรมเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจชุมชน มูลค่า รายได้ที่เกิดจากการปฏิบัติตามคำสอน การถือศีล การจัดการทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

การกล่าววาจาตั้งอยู่ในศีล สร้างความมั่นใจ ความร่วมมือ การระดมทุนเข้าธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี การกล่าวคำจริงมีผลต่อความเชื่อมั่นจากสมาชิกในชุมชน สมาชิกมีความมั่นใจไม่ถูกโกง มีความมั่นใจในความมีศีลธรรมของคณะผู้บริหาร เข้ามาถือหุ้นอย่างน้อย ๕ หุ้น ๆ ละ ๑๐ บาท และค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๒๐ บาท รวมเป็น ๗๐ บาท ความเชื่อมั่นในการมีศีล ๕ ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ สมาชิกมีสัจจะ มีความจริงใจต่อกัน เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกธนาคารฯ ธนาคารหมู่บ้านวัดชัยศรี บ้านเสียวเริ่มแรกมีสมาชิก จำนวน ๑๒๐ คน มีหุ้น จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๗๑๕ คน มีเงินหมุนเวียน ณ ปัจจุบันจำนวน ๑๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเงินของสมาชิกถูกใช้ตามความต้องการของสมาชิก ส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน มูลค่าสำคัญมาจากสมาชิกมีศีล มีสัจจะต่อกัน ศีลข้อ ๔ จึงสะท้อนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นต่อทีมงานกับสมาชิกผู้ฝากเงิน

ศีลข้อ ๕ ผู้ปฏิบัติมีความสุข

ผู้ปฏิบัติมีชาวบ้านเป็นชาวเผ่าปกากะญอ ใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม โดยคนในหมู่บ้านยังคงอนุรักษ์ความเป็นกะเหรี่ยงโบราณได้เป็นอย่างดี เช่น ลักษณะของที่อยู่อาศัย ตัวบ้านนั้นทำจากไม้ไผ่และหลังคาบ้านทำจากหญ้าคา อีกทั้งลักษณะของอาหารการกินนั้นเน้นความเป็นมังสวิรัตินอกจากบริโภคเนื้อสัตว์ เพราะชาวบ้านที่นี่มีความเป็นพุทธบริสุทธิ์สูง มีความสุขมีสุขภาพดี ร่างกายไม่ทรุดโทรมด้วยสุรา ยาเสพติด ความสุขกับพฤติกรรมสุขภาพมีการรักษาศีล ๕ ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ไม่นำสัตว์มาเลี้ยงในหมู่บ้าน ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด ประกอบสัมมาอาชีพและทำสวนทำไร่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การดำรงชีวิต โดยทุกวันพระจะหยุดทำงาน แล้วพากันไปวัดปฏิบัติธรรม สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ

ศีลข้อ ๕ สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุขผลจากสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามศีลข้อ ๑ ทั้งนี้เพราะสังคมมีความสุขทุกคนยึดหลักศีล ๕ ในการดำรงชีวิต วันพระหยุดทำงาน แล้วพากันไปวัดปฏิบัติธรรม สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ ความสุขที่เป็นรูปธรรม พบว่า ชามบ้านมีความสุขที่ได้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ กว่าประมาณ ๒๐ ปีมาแล้ว โดยติดตามมากับครุฑาชัยวงศาพัฒนา อดีตเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ซึ่งครุฑาชัยวงศาพัฒนาได้ชวนให้มาอยู่พร้อมกับมอบที่ดินให้ทำกินครอบครัวละ ๑ ไร่ โดยมีข้อแม้ว่า จะต้องรักษาศีล ๕ ไม่กินเนื้อสัตว์ ซึ่งตอนแรกมีอยู่ไม่กี่ครัวเรือน จนมาถึงปัจจุบันมีมากถึง ๑๐,๐๐๐ ครัวเรือน ส่งผลให้สังคมหมู่บ้านศีล ๕ เป็นสังคมไม่มีปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาเรื่องยาเสพติด มีแต่ความรัก สามัคคีกัน สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้หมู่บ้านศีล ๕ เพื่อให้หมู่บ้านอื่นได้มาเรียนรู้วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงศีล ๕ และทำให้เกิดความสงบสุข” พระครูอุปลักษณ์สังฆกิจ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ในฐานะเจ้าคณะตำบลนาทราย อ.ลี้ จ.ลำพูน กล่าวว่า ชาวบ้านในพื้นที่ ต.นาทราย ทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน จะใช้ชื่อรวมกันว่า หมู่บ้านพระพุทธบาทห้วยต้ม ซึ่งมีความศรัทธาในครุฑาชัยวงศาพัฒนาและยึดถือแนวทางในการปฏิบัติการถือศีล ๕ กินอาหารมังสวิรัติตามครุฑาชัยวงศาพัฒนามาตั้งแต่ครุฑาชัยวงศาพัฒนายังไม่มรณภาพ และแม้ว่าครุฑาชัยวงศาพัฒนาจะมรณภาพไปแล้วกว่า ๑๐ ปี ชาวบ้านกลุ่มดังกล่าวก็ยังถือแนวปฏิบัตินี้อยู่ โดยจะมีการว่ากล่าวตักเตือนกันอยู่ตลอด และในหมู่บ้านจะไม่มี การเลี้ยงสัตว์ไว้กินเนื้อ เช่น หมู เป็ด ไก่ ซึ่งแต่ละวัน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่บ้านจะออกตรวจพื้นที่ในหมู่บ้านทุกวันด้วย

สภาพแวดล้อมทางสังคมน่าอยู่ พบว่า สามารถต่อยอดกิจกรรมการดำเนินชีวิตมาจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ แปลงสาธิตพืชผักที่แปลกใหม่ ได้แก่ ฟักบัตเตอร์นัต ฟักจานบิน ฟักคองหงส์ และพริกเม็กซิกันเผ็ดและหวาน, แปลงสาธิตผักที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ได้แก่ มะเขือม่วงก้านดำ ค่ะน้ายอดดอยคำ ไม้ผล ประเภทไม้ผล, แปลงสาธิตการปลูกไม้ผลเมืองร้อน ได้แก่ มะม่วงพันธุ์จากต่างประเทศ มะเฟือง สายพันธุ์ธุ์ใต้หวัน มะปราง เสาวรส โอโวกาโต้ บัว และท้อ, แปลงไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกกุหลาบหนู และแปลงพืชสมุนไพร ได้แก่ ตะไคร้หอม เพื่อนำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในหมู่บ้านห้วยต้ม ชมวิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ณ บ้านกะเหรี่ยงโบราณ บ้านน้ำบ่อน้อย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าแบบทอมือโบราณ

พื้นบ้านโดยใช้กักระตุก ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นย้อมสี มีลวดลายโบราณ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าถุง กระเป๋าสะพาย ผ้าห่ม การทำเครื่องเงินที่ใช้วัตถุดิบเป็นเงินแท้ ๑๐๐% มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่ากะเหรี่ยง เช่น สร้อยคอ กำไล แหวน การทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว เครื่องจักรสาน ท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ แปลงสาธิตพืชผักที่แปลกใหม่ ได้แก่ พักเก็ตเตอร์นัต พักจานบิน พักคองหงส์ และพริกเม็กซิกัน ผัดและหวาน, แปลงสาธิตผักที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ได้แก่ มะเขือม่วงก้านดำ ค่ะน้ายอดดอยคำ ไม้ผล ประเภทไม้ผล, แปลงสาธิตการปลูกไม้ผลเมืองร้อน ได้แก่ มะม่วงพันธุ์จากต่างประเทศ มะเฟือง สายพันธุ์ไต้หวัน มะปราง เสาวรส อโวคาโด บัว และท้อ, แปลงไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกกุหลาบหนู และแปลงพืชสมุนไพร ได้แก่ ตะไคร้หอม เพื่อนำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย

การท่องเที่ยววัฒนธรรมภายในหมู่บ้านห้วยต้ม ชมวิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ณ บ้านกะเหรี่ยงโบราณ บ้านน้ำบ่อน้อย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าแบบทอมือโบราณ พื้นบ้านโดยใช้กักระตุก ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นย้อมสี มีลวดลายโบราณ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าถุง กระเป๋าสะพาย ผ้าห่ม การทำเครื่องเงินที่ใช้วัตถุดิบเป็นเงินแท้ ๑๐๐% มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่ากะเหรี่ยง เช่น สร้อยคอ กำไล แหวน การทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว เครื่องจักรสาน

ศีลข้อ ๕ เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง ได้รับผลจากสมาชิกในชุมชนที่ปฏิบัติตามศีลข้อ ๕ สภาพเดิมปัญหาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มคือ ปัญหาความยากจน มีรายได้ครัวเรือนต่ำ ผลผลิตนั้นก็ลดต่ำลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับกำลังการผลิตที่สามารถ ผลิตได้ ทำให้รายได้ครัวเรือนต่อเดือนของชาวเขาจากการทอผ้าลดลงด้วย สาเหตุของการลดลงในความ ต้องการซื้อเพราะว่า ขาดผู้ทำหน้าที่การตลาดและส่งเสริมการตลาด ปัญหาคุณภาพสินค้าตกต่ำ ปัญหาการออกแบบไม่ตรงกับรสนิยมผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาการแข่งขันจากสินค้าคู่แข่งชั้น ด้วยการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ สามารถตั้งหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามาชม สนับสนุนกิจกรรมชุมชน

ศีลข้อ ๕ สามารถลดรายจ่ายฟุ่มเฟือยจากสุรา สิ่งเสพติด กิจกรรมบันเทิง พบว่าหมู่บ้านศีล ๕ มีรายจ่ายลดลงชัดเจน คดีความที่เกี่ยวเนื่องกับศีล ๕ ของคนในชุมชนแห่งนี้เกือบจะเท่ากับศูนย์ คดีฆาตกรรมไม่ต้องพูดถึง คดีทะเลาะวิวาทและเรื่องการหย่าร้างตั้งแต่เป็นนายอำเภอที่นี่ไม่เคยปรากฏว่ามี” นี่เป็นคำยืนยันของนายอุดม จันตาใหม่ นายอำเภอได้ ได้แก่ จ่ายทรัพย์สินหยุดคดีเนื่องด้วยสิ่งมีนเมา รายจ่ายเกี่ยวกับสุรา บุหรี่ ด้านสุขภาพอนามัย เหมาะสมกับวัย มีความมั่นใจเมื่อทำงาน ร่างกายมีความพร้อม สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างต่อเนื่อง มีเงินสะสมรองรับการประกอบอาชีพในชุมชน และพบว่า สมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ มีอาชีพในชุมชน ส่วนมากไม่เดินทางไปประกอบอาชีพต่างถิ่น การต่อยอดอาชีพจากกิจกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ แปลงสาธิตพืชผักที่แปลกใหม่ ได้แก่ พักเก็ตเตอร์นัต พักจานบิน พักคองหงส์ และพริกเม็กซิกัน ผัดและหวาน, แปลงสาธิตผักที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ได้แก่ มะเขือม่วงก้านดำ ค่ะน้ายอดดอยคำ ไม้ผล ประเภทไม้ผล, แปลงสาธิตการปลูกไม้ผลเมืองร้อน ได้แก่ มะม่วงพันธุ์จากต่างประเทศ

มะเฟือง สายพันธุ์ไต้หวัน มะปราง เสาวรส อโวคาโด บัว และท้อ แปลงไม้ดอกไม้ประดับ การปลูก กุหลาบหนู และแปลงพืชสมุนไพร ได้แก่ ตะไคร้หอม เพื่อนำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในหมู่บ้านห้วยต้ม ชมวิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ณ บ้านกะเหรี่ยงโบราณ บ้านน้ำบ่อน้อย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าแบบทอมือโบราณ พื้นบ้านโดยใช้กักระตุก ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นย้อมสี มีลวดลายโบราณ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าถุง กระเป๋าสะพาย ผ้าห่ม การทำเครื่องเงินที่ใช้วัตถุดิบเป็นเงินแท้ ๑๐๐% มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่ากะเหรี่ยง เช่น สร้อยคอ กำไล แหวน การทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว เครื่องจักรสาน ท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ แปลงสาธิตพืชผักที่แปลกใหม่ ได้แก่ ฟักบัตเตอร์นัต ฟักจานบิน ฟักคองหงส์ และพริกเม็กซิกัน ผัดและหวาน, แปลงสาธิตผักที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ได้แก่ มะเขือม่วงก้านดำ ค่ะน้ายอดดอยคำ ไม้ผล ประเภทไม้ผล, แปลงสาธิตการปลูกไม้ผลเมืองร้อน ได้แก่ มะม่วงพันธุ์จากต่างประเทศ มะเฟือง สายพันธุ์ไต้หวัน มะปราง เสาวรส อโวคาโด บัว และท้อ, แปลงไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกกุหลาบ หนู และแปลงพืชสมุนไพร ได้แก่ ตะไคร้หอม เพื่อนำมาสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในหมู่บ้านห้วยต้ม ชมวิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ณ บ้าน กะเหรี่ยงโบราณ บ้านน้ำบ่อน้อย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าแบบทอมือโบราณพื้นบ้านโดย ใช้กักระตุก ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นย้อมสี มีลวดลายโบราณ เช่น เสื้อ กางเกง ผ้าถุง กระเป๋า สะพาย ผ้าห่ม การทำเครื่องเงินที่ใช้วัตถุดิบเป็นเงินแท้ ๑๐๐% มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า กะเหรี่ยง เช่น สร้อยคอ กำไล แหวน การทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว เครื่องจักรสาน

รายได้เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ขับรถไปร้านขายสินค้า OTOP มีสินค้าหลาย ประเภทที่เป็นฝีมือชาวเขาปกากะญอ เช่น เครื่องเงินทำมือ ผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าซิ่น กระเป๋าย่าม ฯลฯ เครื่องเงินทำมือ สินค้าเด่นของชุมชนมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน ผ่านการถ่ายทอดจากรุ่นสู่ รุ่น ลวดลายของเครื่องเงินมีลักษณะโดดเด่น สวยงาม ประณีต ออกแบบลวดลายจากคนในชุมชนเอง หัตถกรรมผ้าทอ สินค้าฝ้ายทอมือจากคนในชุมชนเอง มีการประยุกต์ลายผ้าแบบดั้งเดิมให้เป็นลายผ้า ร่วมสมัย เหมาะสำหรับใส่ในปัจจุบัน ทำให้สินค้าหัตถกรรมผ้าทอเป็นที่นิยมเป็นสินค้าขายดีของชุมชน ห้วยต้มไม่แพ้เครื่องเงินทำมือ

๔.๓ สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

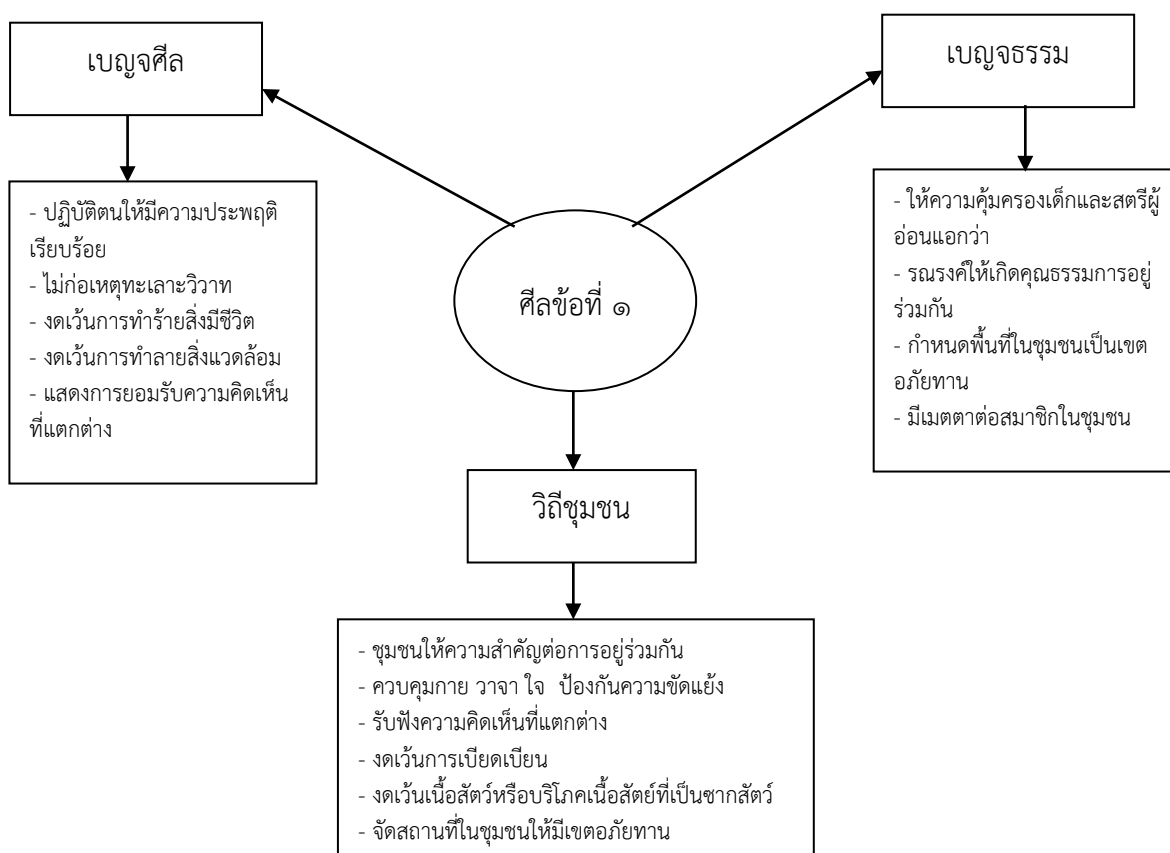
สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่ได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ตนเองมีความสุข สังคมมีความสุข เกิดการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ มีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล

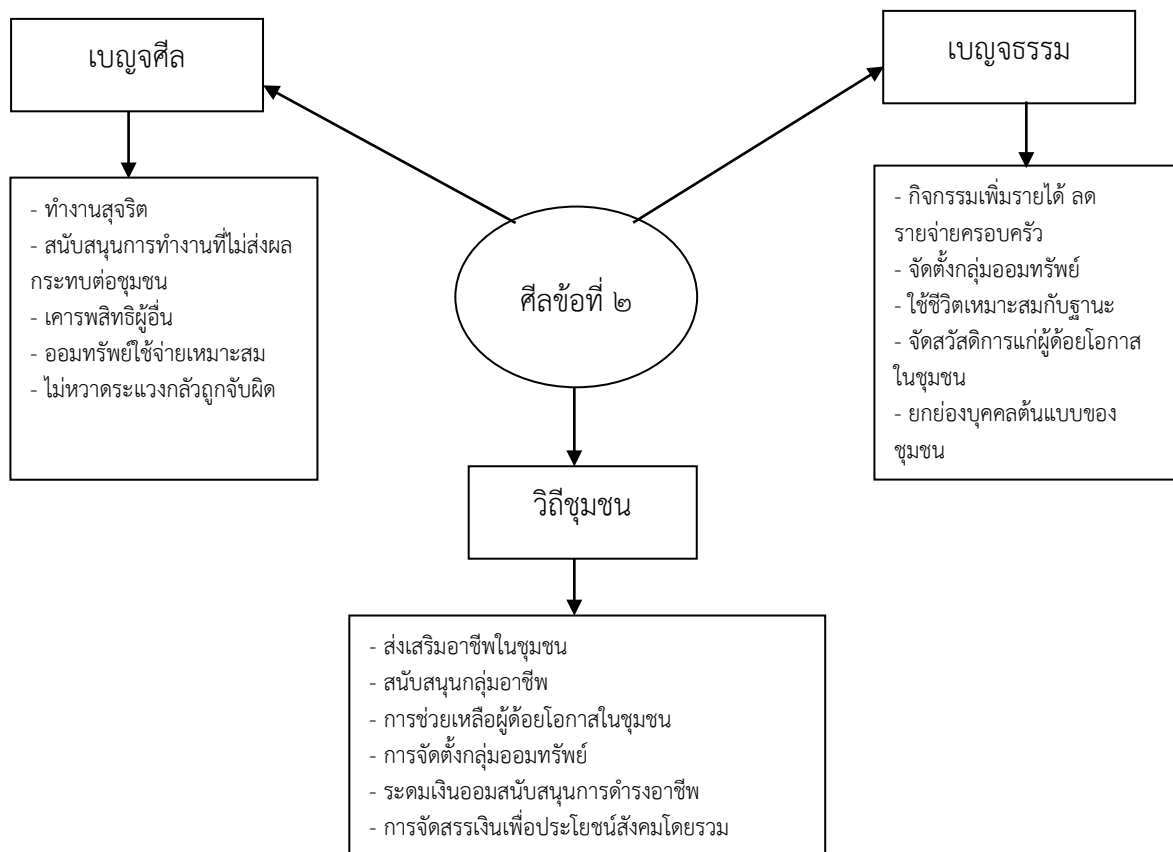
หลักศีล ๑

เกณฑ์การดำเนินชีวิต

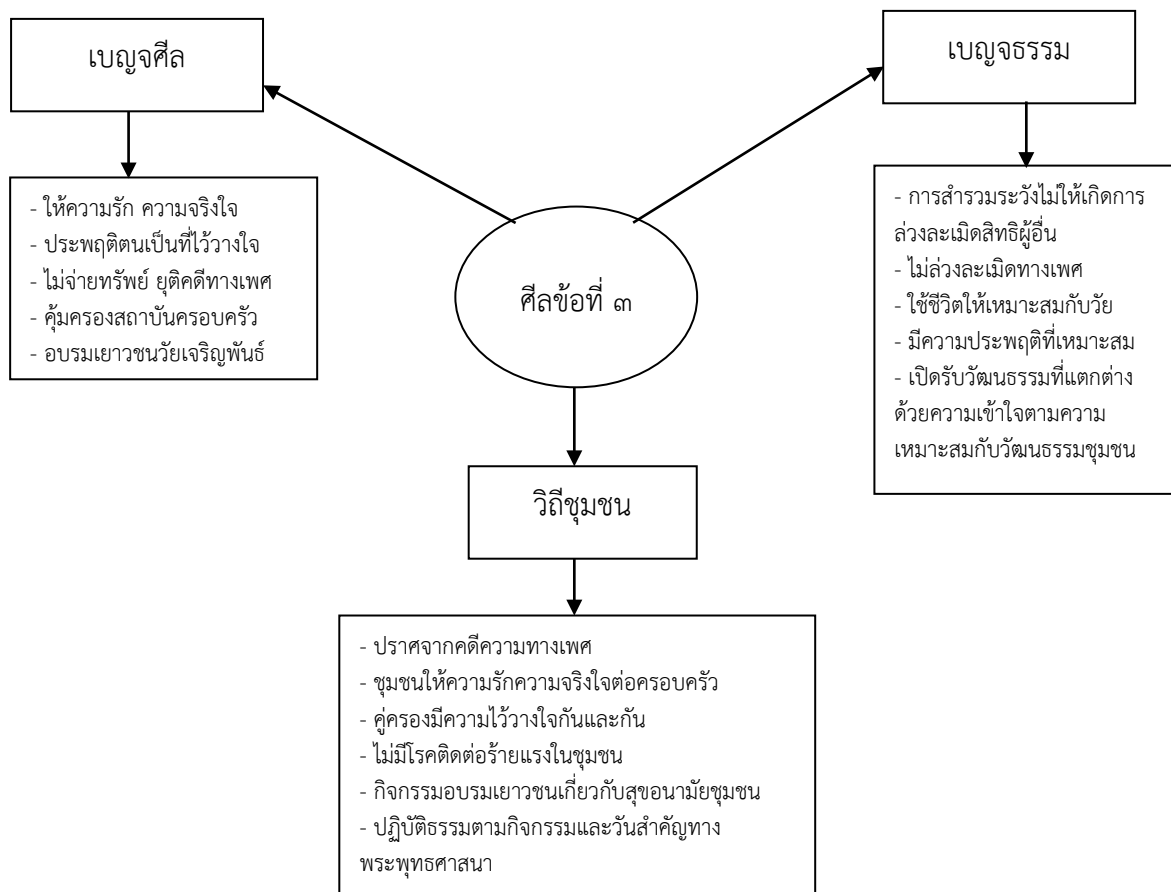
ภาพที่ ๔.๑ โมเดลศีลข้อที่ ๑

หลักศีล ๒
เกณฑ์การดำเนินชีวิต

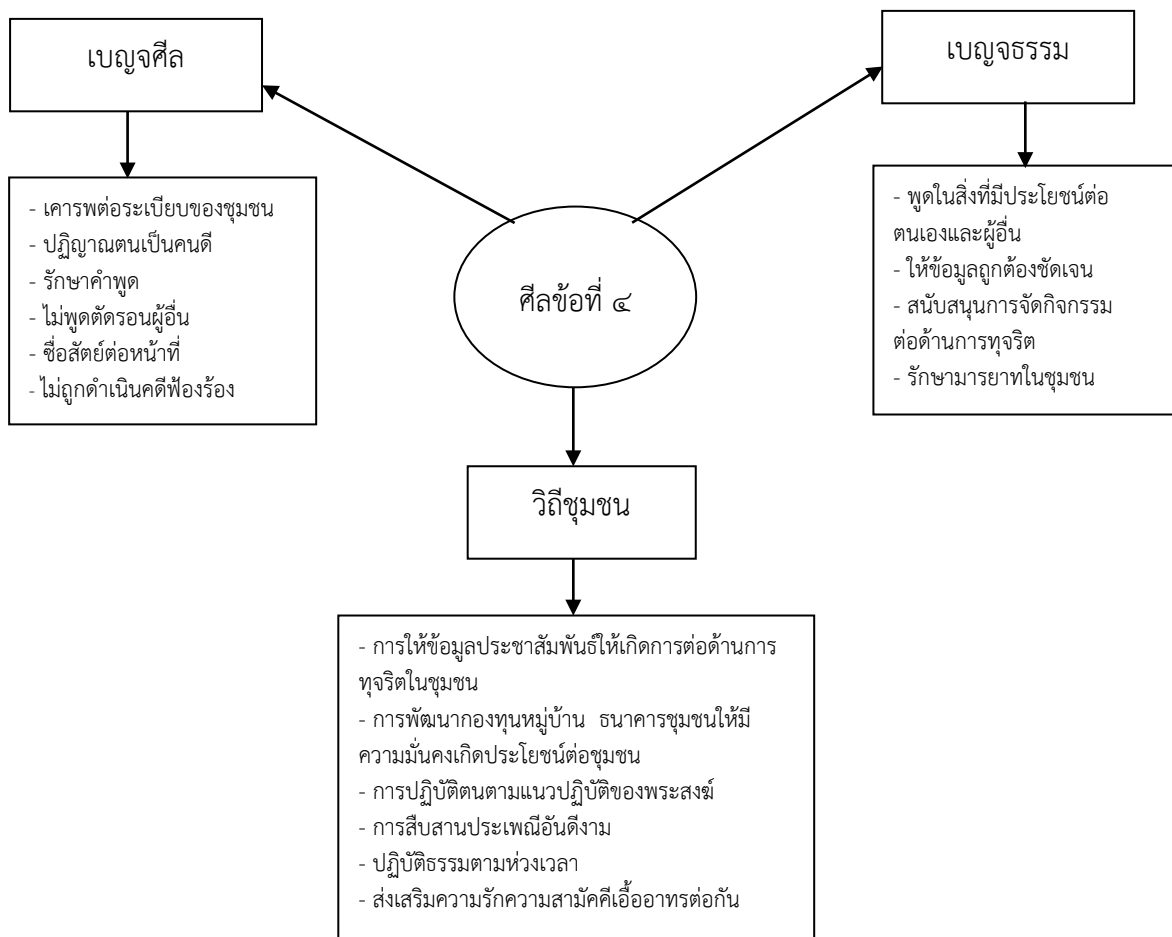
ภาพที่ ๔.๒ โมเดลศีลข้อที่ ๒

หลักศีล ๓
เกณฑ์การดำเนินชีวิต

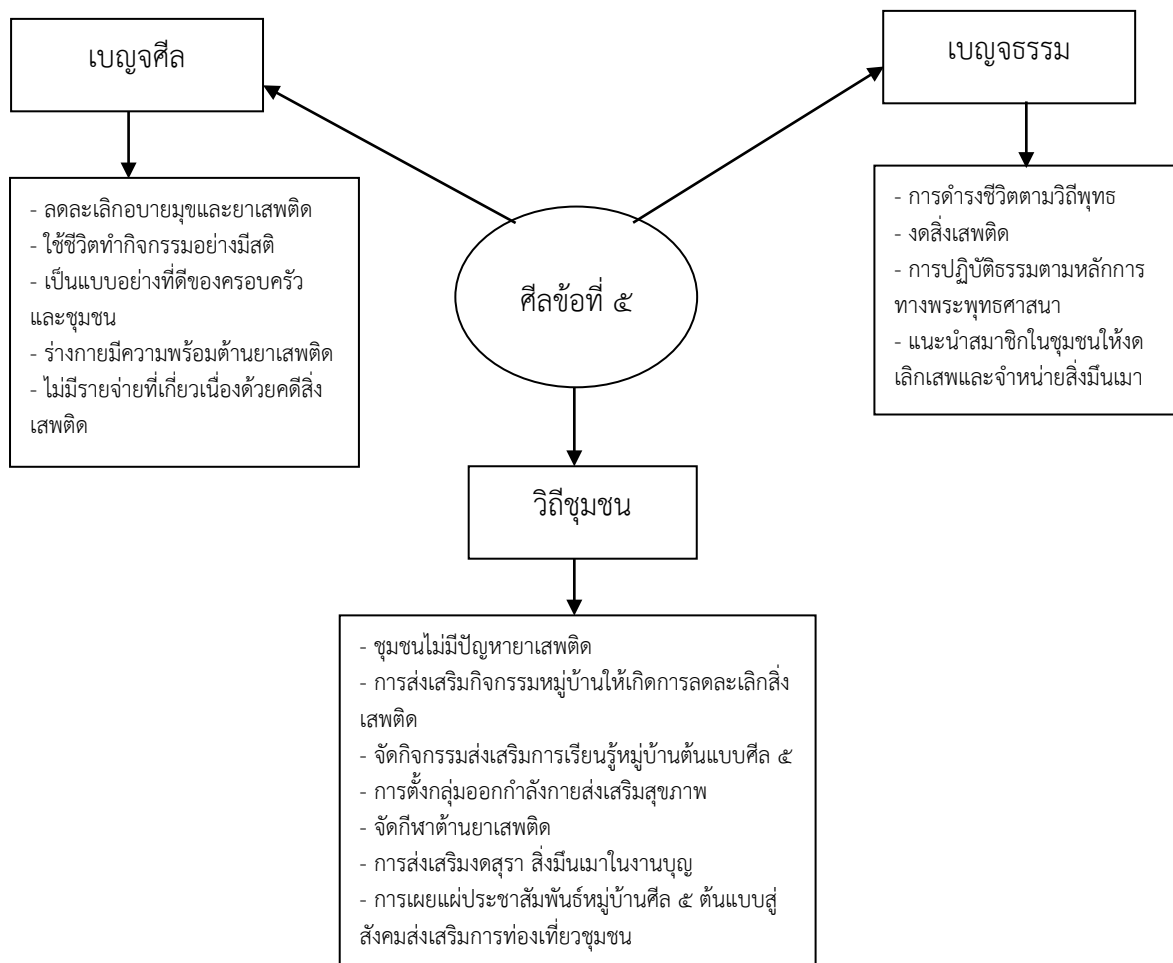
ภาพที่ ๔.๓ โมเดลศีลข้อที่ ๓

หลักศีล ๔
 เกณฑ์การดำเนินชีวิต

ภาพที่ ๔.๔ โมเดลศีลข้อที่ ๔

หลักศีล ๕
เกณฑ์การดำเนินชีวิต

ภาพที่ ๔.๕ โมเดลศีลข้อที่ ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕ เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตามหลักการศีล ๕ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาปทสมายามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาปทสมายามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี (สิกขาปทสมายามิ) เว้นจากการประพฤตินิดในกามทั้งหลาย ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาปทสมายามิ)

ศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาฏฐานา เวรมณี (สิกขาปทสมายามิ) เว้นจากการดื่ม น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

การปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความเป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ สมาชิกทุกคนมีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคล สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความร่วมมือกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้

การปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ในบางสังคมอาจมีการปรับเป้าหมายให้ลดลง ปฏิบัติได้บางข้อไม่ครบทั้ง ๕ ข้อ หรือบางข้ออาจมีการปรับไม่ถึงกับทำให้ศีลนั้นขาดลง มีเพียงความเศร้าหมองของศีล เช่น ไม่มีการพูดโกหก แต่ไม่ต้องการตอบ ศีลที่เกิดจากการละเมิดจากการพูดโกหก จึงไม่สมบูรณ์ เป็นต้น การปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ บางแห่งมีการปรับเป้าหมายลง ไม่มีการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ แต่จะงดเว้นการเบียดเบียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการดื่มสุรา จำหน่ายสุราในหมู่บ้าน ในวัด แต่สมาชิกบางท่านในชุมชนมีการดื่มสุราจากภายนอกหมู่บ้านเหล่านี้ เป็นเป้าหมายการปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ลดลง

เป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ ที่นำองค์ประกอบของศีลทั้ง ๕ ข้อ มากำหนดเป็นค่าเป้าหมายสำหรับสร้างเกณฑ์ แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ ค่าเป้าหมายอาจปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพการดำเนินชีวิตของชุมชน แต่หากค่าเป้าหมายเป็น ๐ ถือว่าชุมชนนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ค่าเป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ แบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้

การแปลค่าเป้าหมาย

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ ได้ ๕ คะแนน
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ ได้ ๔ คะแนน
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ ได้ ๓ คะแนน
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ ได้ ๒ คะแนน
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ ได้ ๑ คะแนน
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้ ๐ คะแนน

ตนเองมีความสุข

ตนเองมีความสุข เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ โดยปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ เฉพาะบุคคลในสังคม การรับรู้ การปรับตัว ให้มีความประพฤติอยู่ในกรอบของศีลทั้ง ๕ งดเว้นจากการฆ่า การเบียดเบียนผู้อื่น งดเว้นจากการลักทรัพย์ การครอบครองทรัพย์ที่ได้มาโดยมิชอบ งดเว้นจากการประพฤตินิโคตมในกาม ความไม่ซื่อตรง การละเมิดทางเพศที่ผิดศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงามของไทย งดเว้นจากการพูดเท็จ การสร้างความเข้าใจผิดเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น งดเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดมีนเมาทุกชนิด รวมถึงการจำกัดการจำหน่ายสิ่งเสพติดมีนเมาทุกชนิดแก่บุคคลอื่น ความสุขที่เกิดจากการเว้นจากการกระทำทั้ง ๕ ส่งผลให้บุคคลมีความสุขอย่างต่อเนื่อง มีความสุขใจ ไม่หวาดระแวง กลัวถูกจับผิด มีความสุขกาย ไม่ได้รับโทษภัยจากการละเมิดศีล การเป็นโรคร้าย มีความสุขจากการมีทรัพย์ การใช้จ่ายทรัพย์สามารถพึ่งพาตนเองได้

เป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ การกำหนดค่าความสุขของบุคคลจากการปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ การกำหนดค่าเป้าหมายเป็นการกำหนดความพึงพอใจของบุคคลต่อความสุขที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ แบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขมาก
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขปานกลาง
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขน้อย
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีความสุขอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีความสุขอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีความสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุข เป็นการรับรู้ผลของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ร่วมกันของชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ สะท้อนผลออกมาในเชิงการให้ข้อคิดเห็น ให้คำแนะนำ แนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคคลอื่นได้ รวมถึงการรับรู้ผลของการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกัน การใช้ประโยชน์ภายในหมู่บ้านที่เกิดจากกิจกรรมการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ เช่น การงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ ความสุขที่เกิดจากการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ สมาชิกในสังคมรู้ว่าชุมชนของตนไม่จำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ หรือการงดเว้นสุรา สิ่งมีนเมาในงานบุญพิธีต่าง ๆ ภายในชุมชน สมาชิกในสังคมรับรู้ได้ว่างานบุญไม่มีการจำหน่ายจ่ายแจกสุรา เป็นต้น การรับรู้ของสมาชิกในชุมชนจึงสามารถสอบถามและกำหนดเป้าหมายของความสุข การวัดค่าเป้าหมายได้ดังนี้

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขมาก
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขปานกลาง
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขน้อย
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ โดยการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ครบสมบูรณ์ และบางแห่งมีการปรับประยุกต์ตามบริบทของชุมชน แต่สภาพผลของการปฏิบัติส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนเกิดความมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน ในระดับครอบครัวสมาชิกครอบครัวที่ปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ มีรายรับน้อย มีรายจ่ายน้อย มีเงินออมสามารถ

นำเงินออมไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์ การบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน ระดับชุมชน สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินออม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน กิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรจาก ภายนอกมีน้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เกิด วัฒนธรรมวิถีพุทธ นำมาส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชน ผลของการพึ่งพาตนเอง สร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงเป็นค่าเป้าหมายที่สะท้อนการปฏิบัติตาม หลักการของศีล ๕ ได้ สามารถนำมากำหนดเกณฑ์เป้าหมายวัดความพึงพอใจต่อเศรษฐกิจชุมชน โดยกำหนดค่าเป้าหมายแบ่งเป็น ๕ ระดับดังนี้

๕ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมาก

๓ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อย

๑ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕					
การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์		รูปแบบการดำเนินชีวิต ของชุมชน ศีล ๕		การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ แบบปรับประยุกต์	
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต	องค์ประกอบ ศีล ๕	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน	การกำหนดค่า เป้าหมาย
การประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต ทำได้/ทำไม่ได้	องค์ประกอบ ศีล ๕ ปฏิบัติครบ/ไม่ครบ	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล มีความสุข/ไม่มี ความสุข	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม มีความสุข/ไม่มี ความสุข	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน พอใจ/ไม่พอใจ	การกำหนดค่า เป้าหมาย ค่ามาก/ค่าน้อย
————— ภาพสะท้อนชุมชนศีล ๕ —————>					
การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อดีต		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน ปัจจุบัน		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อนาคต	
เบียดเบียน	ไม่สงบสุข	เบียดเบียน น้อย	สงบสุข		
พึ่งพาตนเอง น้อย	ความขัดแย้ง	พึ่งพาตนเอง	ความขัดแย้ง น้อย		

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) ในประเด็นการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ สรุปตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริงๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลายหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคอยู่มาก การที่

เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัว มา นั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน

การดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมตะวันตก ให้ความสำคัญความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่นการพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชน ได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม นำไปสู่แนวคิดความเจริญทางด้านสังคมและชุมชน จังหวัดได้มีการวางแผนโครงการด้านต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นเกิดความเจริญ มีความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ เมื่อสังคมและชุมชนมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางผู้คนหันไปสนใจเศรษฐกิจมากขึ้น เกิดการแข่งขันทำให้เกิด ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นหลายประการ ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เป็นอันตรายต่อบุคคล ครอบครัวและสังคม ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติ ปัญหาความยากจน ความยากจนหมายถึงสภาพความขัดสนทางเศรษฐกิจจึงบุคคลไม่สามารถจัดสรร หรือแสวงหาสิ่งมาบำบัดความต้องการของตนทั้งร่างกายและจิตใจจึงมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาทางการผลิต ก็ก่อให้เกิดความยากจน ปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก ภาวะผิดปกติของครอบครัว จากที่สมาชิกกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ละทิ้ง ละเลย ไม่อาจทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างปกติ จนทำให้สมาชิกเดือดร้อนเสียหาย ในที่สุดอาจเกิดภาวะล่มสลายของครอบครัว

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีวัฒนธรรมของสังคมไทย มองด้านวัตถุแล้ว เหมือนกับชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง สมาชิกมีความสุข มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย แต่ความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่สมาชิกในชุมชนต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุไม่สิ้นสุด ความสุขเพียงเล็กน้อยแลกกับความทุกข์มากหลายเท่าตัว รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความไม่เป็นชุมชนซ่อนอยู่ในชุมชน ความกลัว ความวาดระแวง ปัญหาเกิดต่อเนื่อง ชุมชนไม่สงบสุข

๒) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้าๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ

ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การสมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ก่อนถวายอาหารพระสงฆ์ การเปล่งวาจารับศีลในวันพระ การสวดมนต์เข้าเฝ้าที่บ้าน ที่วัดในทุกวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน บางหมู่บ้าน นัดสวดมนต์วันพระหรือวันอาทิตย์ การปฏิบัติธรรมในวันเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระสงฆ์ งดอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์ แต่บางหมู่บ้านยังคงบริโภคเนื้อสัตว์แต่ไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการกระทำที่ละเมิดศีลถือเป็นการปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวบ้าน สำหรับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบการศีล ๘ การปฏิบัติกรรมฐานเน้นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เติมนจกมลเป็น ๑๕ นาที แล้วแผ่เมตตา ส่วนมากเป็นเด็กเยาวชนมาร่วมโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อนึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การประยุกต์หลักศีล ๕ กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ

๕.๑.๒ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ท้องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศีลข้อที่ ๑ กับศีลข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมการมีศีลและไม่มีศีล มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมารองลงมาคือ ศีลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศีลข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

รูปองค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงศีล ๕ มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๕ ข้อ สอดคล้องกับหลักการทางพุทธศาสนา ศีลเป็นข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งของพุทธศาสนา มุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติดำรงปกติในสังคมมนุษย์ ศีล ๕ เป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน พระพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติเป็นนิจ ไม่ว่าใครจะอยู่ในเพศภาวะอย่างไรก็ตาม คือ เบญจศีล หรือศีล ๕ แม้ผู้ตอบจะมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ก็ยืนยันองค์ประกอบศีลทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่ ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฐานา เวรมณี

องค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายสำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดูในกาม ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชขปมาทฎฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล ๕ ได้แก่ ๑. ผู้ปฏิบัติมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศีล ๕ ได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มีความสำคัญมาก ศีล ๕ เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียน ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ

๕.๑.๓ สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ ๑. ตนเองมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ มีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

องค์ประกอบ เป้าหมาย	ศีล ๕				
	ศีลข้อ ๑	ศีลข้อ ๒	ศีลข้อ ๓	ศีลข้อ ๔	ศีลข้อ ๕
	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด
ตนเองมี ความสุข	ไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น	ตนเองมีความสุข ไม่หวาดระแวง พอใจกับรายได้	ตนเองมี ความสุข ปราศจากโรค ร้าย มีความ มั่นใจในตนเอง	ตนเองมีความ เชื่อมั่น ได้รับ ความไว้วางใจ จากสังคม	มีสติ ร่างกายมี ความพร้อม
สังคมมี ความสุข	สังคมไม่ได้รับ ผลกระทบจาก การเบียดเบียน มี ความสงบสุข	การเคารพสิทธิของ ผู้อื่น การแบ่งปัน ผลประโยชน์ของ ตนเองแก่ผู้อื่น	สังคมไม่มี ปัญหาการล่ง ละเมิดทางเพศ และปัญหาชู้ สาว	สังคมให้การ สนับสนุน มี ความเชื่อมั่น ระหว่างสมาชิก ร่วมสิ่งที่เกิด ประโยชน์แก่ สังคม	เป็นแบบอย่างที่ดี ของครอบครัว และชุมชน
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	ความร่วมมือของ สมาชิกในชุมชน ส่งเสริมกิจกรรม ทางเศรษฐกิจ ชุมชน	การครอบครอง ทรัพย์สินด้วย ความชอบธรรม กิจกรรมการระดม ทุนการออมทรัพย์ ในชุมชน	ไม่มีรายจ่ายที่ เกี่ยวข้องกับ โรคทางเพศ และรายจ่าย เกี่ยวกับคดี ความทางเพศ	เกิดกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ กลุ่ม ออมทรัพย์ การ ต่อยอดจาก ความเชื่อมั่น พึ่งพากันและกัน ทางเศรษฐกิจ	ไม่มีรายจ่าย ฟุ่มเฟือย มี เงินทุนประกอบ อาชีพ พึ่งตนเองได้

หลักศีล ๑
การประยুক্তีใช้กับการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ เป้าหมาย	งดเว้นการกระทำทั้ง ๕ องค์ประกอบ				
	๑. ปาโณ สัตว์มี ชีวิต	๒. ปาณสมณญิตา รู้ ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต	๓. วรจตตัม มี จิตคิดจะฆ่า	๔. ปโยโค ทำ ความเพียร เพื่อให้ตาย	๕. เตน มรณัม สัตว์ตายลง เพราะความ เพียรนั้น
ตนเองมี ความสุข	มีเมตตา จิตใจสงบ ไม่ร้อนใจเรื่องคดีความ รับรู้ว่าเป็นที่รักของครอบครัวและชุมชน				
สังคมมี ความสุข	จิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่มีปัญหา การพึ่งพากันและกันของสมาชิกชุมชน รับฟังความคิดเห็น ตรงข้าม				
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	ไม่มีรายจ่ายทางคดีความ การมีส่วนร่วมมือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน				
การวัด	ค่าร้อยละประชาชนงดเว้นการกระทำทั้ง ๕ องค์ประกอบ ระดับความสุขบุคคล สังคม เศรษฐกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง สูงขึ้น/ต่ำ				
เกณฑ์	งดเว้นทำสัตว์ให้ตาย บุคคลจิตสงบมีความสุข สังคมมีความสุข พึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจ ชุมชนมั่นคงพึ่งตนเองได้				

หลักศีล ๒
การประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ เป้าหมาย	งดเว้นการกระทำทั้ง ๕ องค์ประกอบ				
	๑. ประปรคคหิต ของมีเจ้าของหวง แหน	๒. ประปรคค หิตสญญี สำคัญว่าของมี เจ้าของหวงแหน	๓. เถยยจิตต์ มีจิตคิดจะจะ ลัก	๔. วายมตี พยายาม	๕. เตน อา ทาทพพ์ อาทาน์ คจฉตี ลัก ของได้มาด้วย ความพยายาม นั้น
ตนเองมี ความสุข	พอใจกับรายได้ ไม่หวาดระแวง กลัวถูกจับผิด				
สังคมมี ความสุข	ทำตนเป็นประโยชน์ เคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนด้วยความสุข ความดีงามแก่ ครอบครัว ชุมชนและสังคม				
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	อาชีพที่ทำอยู่ไม่เกิดโทษต่อตนเองและสังคม ออมทรัพย์ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น				
การวัด	ค่าร้อยละประชาชนงดเว้นการกระทำทั้ง ๕ องค์ประกอบ ระดับความสุขบุคคล สังคม เศรษฐกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง สูงขึ้น/ต่ำลง				
เกณฑ์	งดเว้นลักของมีเจ้าของหวงแหน บุคคลจิตสงบมีความสุข สังคมมีความสุข พึ่งกันและกันทาง เศรษฐกิจ ชุมชนมั่นคงพึ่งตนเองได้				

หลักศีล ๓
การประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ เป้าหมาย	งดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ			
	๑. อคมนียวัตถุ สิ่งที่ไม่ควร เกี่ยวข้อง	๒. ตสมึ เสวน จิตต์ มีจิตคิดเสพ ในสิ่งที่ไม่ควร เกี่ยวข้องนั้น	๓. เสวนปโปโย โค พยายาม เสพ	๔. มคเคน มคคปฏิปัตตอิवास นั การยังอวัยวะเพศให้ถึงอวัยวะ เพศ
ตนเองมี ความสุข	ความพึงพอใจในคู่ครอง ความมั่นใจในตนเอง ไม่กลัวการตำหนิต่างเพศ ไม่กลัวถูกดำเนินคดี ความผิดทางเพศ			
สังคมมี ความสุข	ประพฤติตนเป็นที่ไว้วางใจของคู่ครอง ไม่สนใจคนรักของบุคคลอื่น สังคมไม่มีความหวาดระแวง ทางเพศ ครอบครัวมีความสุข			
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	ไม่มีจ่ายทรัพย์สินยุติคดีทางเพศ การมีส่วนร่วมมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน			
การวัด	ค่าร้อยละประชาชนงดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ ระดับความสุขบุคคล สังคม เศรษฐกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง สูงขึ้น/ต่ำลง			
เกณฑ์	งดเว้นเสพในสิ่งที่ไม่ควรเกี่ยวข้องนั้น บุคคลจิตสงบมีความสุข สังคมมีความสุข พึ่งกันและกัน ทางเศรษฐกิจ ชุมชนมั่นคงพึ่งตนเองได้			

หลักศีล ๔
การประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ เป้าหมาย	งดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ			
	๑. มุสา เรื่องเท็จ	๒. วิสวาทณจิตต์ จิตคิดจะพูดเท็จ	๓. วายาโม พยายามเกิดแต่ จิตนั้น	๔. ปริวิสวาทณ พุดเท็จต่อคนอื่น และเขารู้เรื่องเท็จ
ตนเองมี ความสุข	ภูมิใจรับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้รับความไว้วางใจ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เป็นที่รักของครอบครัวและชุมชน			
สังคมมี ความสุข	สังคมไม่มีความขัดแย้ง เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น การร่วมมือกิจกรรม			
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	ไม่มีรายจ่ายทางคดีความ การร่วมมือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน			
การวัด	ค่าร้อยละประชาชนงดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ ระดับความสุขบุคคล สังคม เศรษฐกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง สูงขึ้น/ต่ำลง			
เกณฑ์	งดเว้นพูดเท็จต่อคนอื่น บุคคลจิตสงบมีความสุข สังคมมีความสุข พึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจ ชุมชนมั่นคงพึ่งตนเองได้			

หลักศีล ๕
การประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ เป้าหมาย	งดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ			
	๑. สุราที่นํ อณฺณตรํ ของมีนเมาสุรา เป็นต้นอย่างใด อย่างหนึ่ง	๒. มทฺนียปาตุกมฺย ตาจิตตํ จิตฺตํ อยากจะดื่มของมีน เมา	๓. ตชฺชํ วา ยามํ อापชฺชติ ความพยายาม เกิดแต่จิตนั้น	๔. ปีเต จ ปวิสตี ตํมเข้าไปใน ลำคอ
ตนเองมี ความสุข	ร่างกายมีความพร้อมด้านสุขภาพอนามัย เหมาะสมกับวัยดำรงชีวิต ทำกิจกรรมอย่างมีสติ			
สังคมมี ความสุข	เป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวและชุมชน ทำการงานร่วมกับเพื่อนสมาชิกด้วยความมั่นใจ			
เศรษฐกิจ มั่นคง พึ่งตนเองได้	ไม่มีจ่ายทรัพย์สินหยุดคิดเนื่องด้วยสิ่งมีนเมาหรือรายจ่ายเกี่ยวกับสุรา บุหรี่ มีเงินทุนประกอบอาชีพ ร่วมมือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน			
การวัด	ค่าร้อยละประชาชนงดเว้นการกระทำทั้ง ๔ องค์ประกอบ ระดับความสุขบุคคล สังคม เศรษฐกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง สูงขึ้น/ต่ำลง			
เกณฑ์	งดเว้นดื่มของมีนเมา บุคคลจิตสงบมีความสุข สังคมมีความสุข พึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจ ชุมชนมั่นคงพึ่งตนเองได้			

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕ เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาปทํสมาธิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาปทํสมาธิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจฺจจารา เวรมณี (สิกขาปทํสมาธิยามิ) เว้นจากการประพฤตินอกใจในกามทั้งหลาย ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาปทํสมาธิยามิ)

ศีลข้อ ๕ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี (สิกขาปทํสมาธิยามิ) เว้นจากการดื่ม
น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

การปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความเป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ สมาชิกทุกคน

มีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคล สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความร่วมมือกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมนั้นร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้

การปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ในบางสังคมนั้นอาจมีการปรับเป้าหมายให้ลดลง ปฏิบัติได้บางข้อไม่ครบทั้ง ๕ ข้อ หรือบางข้ออาจมีการปรับไม่ถึงกับทำให้ศีลนั้นขาดลง มีเพียงความเศร้าหมองของศีล เช่น ไม่มีการพูดโกหก แต่ไม่ต้องการตอบ ศีลที่เกิดจากการละเมิดจากการพูดโกหกจึงไม่สมบูรณ์ เป็นต้น การปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ บางแห่งมีการปรับเป้าหมายลง ไม่มีการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ แต่จะงดเว้นการเบียดเบียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการดื่มสุรา จำหน่ายสุราในหมู่บ้าน ในวัด แต่สมาชิกบางท่านในชุมชนมีการดื่มสุราจากภายนอกหมู่บ้านเหล่านี้ เป็นเป้าหมายการปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ลดลง

เป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ ที่นำองค์ประกอบของศีลทั้ง ๕ ข้อ มากำหนดเป็นค่าเป้าหมายสำหรับสร้างเกณฑ์ แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ ค่าเป้าหมายอาจปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพการดำเนินชีวิตของชุมชน แต่หากค่าเป้าหมายเป็น ๐ ถือว่าชุมชนนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ค่าเป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ แบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้

การแปลค่าเป้าหมาย

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ ได้ ๕ คะแนน
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ ได้ ๔ คะแนน
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ ได้ ๓ คะแนน
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ ได้ ๒ คะแนน
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ ได้ ๑ คะแนน
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้ ๐ คะแนน

ตนเองมีความสุข

ตนเองมีความสุข เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ โดยปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ เฉพาะบุคคลในสังคม การรับรู้ การปรับตัว ให้มีความประพฤติอยู่ในกรอบของศีลทั้ง ๕ งดเว้นจากการฆ่า การเบียดเบียนผู้อื่น งดเว้นจากการลักทรัพย์ การครอบครองทรัพย์ที่ได้มาโดยมิชอบ งดเว้นจากการประพฤตินอกใจ ความไม่ซื่อตรง การละเมิดทางเพศที่ผิดศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงามของไทย งดเว้นจากการพูดเท็จ การสร้างความเข้าใจผิดเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น งดเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดมีนเมาทุกชนิด รวมถึงการค้าการจำหน่ายสิ่งเสพติดมีนเมาทุกชนิดแก่บุคคลอื่น ความสุขที่เกิดจากการเว้นจากการกระทำทั้ง ๕ ส่งผลให้บุคคลมีความสุขอย่างต่อเนื่อง

มีความสุขใจ ไม่หวาดระแวง กลัวถูกจับผิด มีความสุขกาย ไม่ได้รับโทษภัยจากการละเมิดศีล การเป็นโรคร้าย มีความสุขจากการมีทรัพย์ การใช้จ่ายทรัพย์สามารถพึ่งพาตนเองได้

เป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ การกำหนดค่าความสุขของบุคคลจากการปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ การกำหนดค่าเป้าหมายเป็นการกำหนดความพึงพอใจของบุคคลต่อความสุขที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ แบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้

๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขมากที่สุด

๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขมาก

๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขปานกลาง

๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขน้อย

๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ มีความสุขน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง มีความสุขอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง มีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง มีความสุขอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง มีความสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สังคมมีความสุข

สังคมมีความสุข เป็นการรับรู้ผลของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ร่วมกันของชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ สะท้อนผลออกมาในเชิงการให้ข้อคิดเห็น ให้คำแนะนำ แนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคคลอื่นได้ รวมถึงการรับรู้ผลของการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกัน การใช้ประโยชน์ภายในหมู่บ้านที่เกิดจากกิจกรรมการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ เช่น การงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ ความสุขที่เกิดจากการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ สมาชิกในสังคมรับรู้ได้ว่าชุมชนของตนไม่จำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ หรือการงดเว้นสุรา สิ่งมีนเมาในงานบุญพิธีต่าง ๆ ภายในชุมชน สมาชิกในสังคมรับรู้ได้ว่างานบุญไม่มีการจำหน่ายแจกสุรา เป็นต้น การรับรู้ของสมาชิกในชุมชนจึงสามารถสอบถามและกำหนดเป้าหมายของความสุข การวัดค่าเป้าหมายได้ดังนี้

๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขมากที่สุด

๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขมาก

๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขปานกลาง

๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขน้อย

๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ สังคมมีความสุขน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง สังคมมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง สังคมมีความสุขอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง สังคมมีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า สังคมมีความสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ โดยการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ครบสมบูรณ์ และบางแห่งมีการปรับประยุกต์ตามบริบทของชุมชน แต่สภาพผลของการปฏิบัติส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนเกิดความมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน ในระดับครอบครัว สมาชิกครอบครัวที่ปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ มีรายรับน้อย มีรายจ่ายน้อย มีเงินออมสามารถนำเงินออมไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์ การบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชนระดับชุมชน สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินออม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกมีน้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เกิดวัฒนธรรมวิถีพุทธ นำมาส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชน ผลของการพึ่งพาตนเอง สร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงเป็นค่าเป้าหมายที่สะท้อนการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ สามารถนำมากำหนดเกณฑ์เป้าหมายวัดความพึงพอใจต่อเศรษฐกิจชุมชน โดยกำหนดค่าเป้าหมายแบ่งเป็น ๕ ระดับดังนี้

๕ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมาก

๓ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อย

๑ หมายถึง เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อยที่สุด

การแปลค่าเป้าหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า เศรษฐกิจมีความมั่นคงในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕					
การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์		รูปแบบการดำเนินชีวิต ของชุมชน ศีล ๕		การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ แบบปรับประยุกต์	
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต	องค์ประกอบ ศีล ๕	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน	การกำหนดค่า เป้าหมาย
การประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต ทำได้/ทำไม่ได้	องค์ประกอบ ศีล ๕ ปฏิบัติครบ/ไม่ครบ	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล มีความสุข/ไม่มี ความสุข	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม มีความสุข/ไม่มี ความสุข	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน พอใจ/ไม่พอใจ	การกำหนดค่า เป้าหมาย ค่ามาก/ค่าน้อย
————— ภาพสะท้อนชุมชนศีล ๕ —————>					
การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อดีต		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน ปัจจุบัน		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อนาคต	
เบียดเบียน	ไม่สงบสุข	เบียดเบียน น้อย	สงบสุข		
พึ่งพาตนเอง น้อย	ความขัดแย้ง	พึ่งพาตนเอง	ความขัดแย้ง น้อย		

๕.๒ อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยและอภิปรายข้อค้นพบใหม่จากการทำวิจัยดังนี้

๕.๑.๑ การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

ของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริงๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลากหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคอยู่มาก การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัวมานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน อาจเป็นเพราะชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ มีการวางรากฐานคุณธรรมทางด้านจิตใจส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นทำให้รู้สึกผูกพันกับแนวปฏิบัติเดิม ๆ ที่ชุมชนวางรากฐานไว้ แต่การรับรู้ของสมาชิกในชุมชนสามารถรับรู้และปรับเปลี่ยนความคิดอย่างรวดเร็ว ผ่านการรับสื่อออนไลน์และมีอิทธิพลต่อการละเมิดศีล ๕ และอาจเป็นปัจจัยให้เกิดการปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้เช่นเดียวกัน

การดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมตะวันตกให้ความสำคัญความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่นการพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นับเป็นสิ่งอันสำคัญที่ทำให้ชุมชน ได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม นำไปสู่แนวความคิดความเจริญทางด้านสังคมและชุมชน จังหวัดได้มีการวางแผนโครงการด้านต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นเกิดความเจริญ มีความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ เมื่อสังคมและชุมชนมีการขยายตัวอย่างขวางขวางผู้คนหันไปสนใจเศรษฐกิจมากขึ้น เกิดการแข่งขันทำให้เกิด ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นหลายประการ ยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เป็นอันตรายต่อบุคคล ครอบครัวและสังคม ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติ ปัญหาความยากจน ความยากจนหมายถึงสภาพความขัดสนทางเศรษฐกิจ บุคคลไม่สามารถจัดสรรหรือแสวงหาสิ่งมาบำบัดความต้องการของตนทั้งร่างกายและจิตใจจึงมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาทางการผลิต ก็ก่อให้เกิดความยากจน ปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก ภาวะผิดปกติของครอบครัว จากที่สมาชิกกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ละทิ้ง ละเลย ไม่อาจ ทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างปกติ จนทำให้สมาชิกเดือดร้อนเสียหาย ในที่สุดอาจเกิดภาวะล่มสลายของครอบครัว อาจเป็นเพราะ การดำเนินชีวิตที่รับข่าวสารต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมอันดีงาม ก่อให้เกิดการละเมิดศีล ๕ นำไปสู่ความล่มสลายของชุมชน ปัญหาสังคม ความต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ แม้บางครั้งสมาชิกในชุมชนไม่อาจปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ครบ มีการปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ เพียงบางข้อ ก็ก่อให้เกิดการซึมซับทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวพุทธ หมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบบางแห่งจึงเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมตะวันออกของชาวพุทธ ได้แก่ การงดเว้นสุราและสิ่งเสพติด ในบางโอกาส การงดเว้นสุรายาเสพติดในงานวัดหรืองานมงคลในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดเป็นหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับ แพรภัทร ยอดแก้ว วิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านศีล ๕ ของจังหวัดนครปฐม พบว่า ๑) ผลการถอดบทเรียนการดำเนินงานได้แนวปฏิบัติที่ดี ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง

ที่ดีของผู้นำทั้งฝ่ายสงฆ์และผู้นำท้องถิ่น ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ด้านการจัดกิจกรรมที่ดีซึ่งอาศัยทุนเดิมของชุมชนที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นและ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนที่ดี จากวัดซึ่งนำโดยพระสงฆ์และจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐมและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ๒) การดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จังหวัดนครปฐมมีรูปแบบการทำงานแบบเน้นการร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่นตั้งแต่ระดับจังหวัดจนถึงระดับหมู่บ้านมีแผนการดำเนินงาน ๓ ระยะตามแนวทางของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว มีแนวทางการดำเนินงานในลักษณะคณะกรรมการทุกระดับและมีกิจกรรม ๒ ลักษณะ คือ กิจกรรมหลัก ได้แก่ การสวดมนต์ปฏิบัติธรรมและกิจกรรมเสริม ได้แก่ กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมการปฏิบัติศีล ๕ และการรณรงค์การรักษาศีล ๕ กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยมีหมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นได้แก่ วัดวังตะกู่ อำเภอเมือง และวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี

๒) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้าๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การสมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ก่อนถวายอาหารพระสงฆ์ การเปล่งวาจารับศีลในวันพระ การสวดมนต์เข้าเฝ้าที่บ้าน ที่วัดในทุกวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน บางหมู่บ้านนัดสวดมนต์วันพระหรือวันอาทิตย์ การปฏิบัติธรรมในวันเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระสงฆ์งดอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์ แต่บางหมู่บ้านยังคงบริโภคเนื้อสัตว์แต่ไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการกระทำที่ละเมิดศีลถือเป็นการปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวบ้าน สำหรับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบการศีล ๘ การปฏิบัติกรรมฐานเน้นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เดินจงกรมเป็น ๑๕ นาที แล้วแผ่เมตตา ส่วนมากเป็นเด็กเยาวชนมาร่วมโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อนึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การประยุกต์หลักศีล ๕ กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ชักชวนหน่วยงาน

ราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ ทั้งนี้เป็นเพราะ การรักษาศีล ๕ ของสมาชิกในชุมชนได้ถูกหล่อหลอมจากพระสงฆ์ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนมายาวนานต่อเนื่อง การปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ช่วยให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนดีขึ้น การสืบต่อทางด้านวัฒนธรรมตามหลักศีล ๕ ของชุมชน ยังก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพึ่งพาตนเองของสมาชิกในชุมชน มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักของศีล ๕ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

๕.๑.๒ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ที่องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศีลข้อที่ ๑ กับศีลข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมการมีศีลและไม่มีศีล มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมารองลงมาคือ ศีลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศีลข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ เป็นเพราะศีลทั้ง ๕ ข้อ มีผลต่อการทำให้มนุษย์มีความสุข ทำให้สังคมมีความสุขสามารถดำรงอยู่ได้เป็นปกติ สอดคล้องกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา กฎแห่งการอยู่ร่วมกัน หลักการศีล ๕ ทำให้ค่าขององค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายสำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดัดในกาม ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชขพมาทฎฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล ๕ ได้แก่ ๑. ผู้ปฏิบัติมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศีล ๕ ได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มีความสำคัญมาก ศีล ๕ เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียน ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติตนเองตามหลักศีล ๕ มีผล

ต่อการทำให้ตนเองเป็นบุคคลปกติทั้งร่างกายและจิตใจ จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ มีความสุข ได้รับความสุขได้ด้วยตนเอง มีสติที่มั่นคงจากสิ่งเสพติด และไม่เกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น

๕.๑.๓ สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ ๑. ตนเองมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเพราะนำมาสร้างเป็นเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพชีวิตของชุมชนในสังคมไทยได้ ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ก่อให้เกิดความสุขและได้รับความสุขได้ด้วยตนเอง ส่งผลมายังความสุขโดยรวมของสังคมที่สะท้อนจากการดำรงชีวิต การใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕ เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตามหลักการศีล ๕ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการประพฤตินิโคตติในกามทั้งหลาย ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ)

ศีลข้อ ๕ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทฎฐานา เวรมณี (สิกขาปทสมาธิยามิ) เว้นจากการดื่ม น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

การปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความเป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ สมาชิกทุกคนมีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคล สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความร่วมมือกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้

การปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ในบางสังคมอาจมีการปรับเป้าหมายให้ลดลง ปฏิบัติได้บางข้อไม่ครบทั้ง ๕ ข้อ หรือบางข้ออาจมีการปรับไม่ถึงกับทำให้ศีลนั้นขาดลง มีเพียงความเศร้า

หมองของศีล เช่น ไม่มีการพูดโกหก แต่ไม่ต้องการตอบ ศีลที่เกิดจากการละเมิดจากการพูดโกหก จึงไม่สมบูรณ์ เป็นต้น การปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ต้นแบบ บางแห่งมีการปรับ เป้าหมายลง ไม่มีการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ แต่จะงดเว้นการเบียดเบียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ งดเว้น การดื่มสุรา จำหน่ายสุราในหมู่บ้าน ในวัด แต่สมาชิกบางท่านในชุมชนมีการดื่มสุราจากภายนอก หมู่บ้านเหล่านี้ เป็นเป้าหมายการปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ ลดลง

เป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ ที่นำองค์ประกอบของศีลทั้ง ๕ ข้อ มากำหนดเป็นค่า เป้าหมายสำหรับสร้างเกณฑ์ แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ ค่าเป้าหมายอาจปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพการ ดำเนินชีวิตของชุมชน แต่หากค่าเป้าหมายเป็น ๐ ถือว่าชุมชนนั้นไม่ปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้าน ศีล ๕ ค่าเป้าหมายของหมู่บ้านศีล ๕ แบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้

การแปลค่าเป้าหมาย

- ๕ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ครบทุกข้อ ได้ ๕ คะแนน
- ๔ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๔ ข้อ ได้ ๔ คะแนน
- ๓ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๓ ข้อ ได้ ๓ คะแนน
- ๒ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๒ ข้อ ได้ ๒ คะแนน
- ๑ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ได้ ๑ ข้อ ได้ ๑ คะแนน
- ๐ หมายถึง ปฏิบัติตามหลักการศีล ๕ ไม่ได้ ๐ คะแนน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ การสนับสนุนชุมชนใน รูปแบบต่าง ๆ ต่อยอดกิจกรรมที่ชุมชนได้ริเริ่มให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายหมู่บ้านศีล ๕ อย่าง ต่อเนื่อง

๒) หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ นำมาเป็นส่วนหนึ่งของ นโยบายเชิงปฏิบัติการให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ แก่ชุมชนให้เกิดการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) หน่วยงานสาธารณสุข องค์การภาครัฐและเอกชน ควรจัดโครงการส่งเสริมต่อยอดโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในพื้นที่ให้มีการขยายโครงการที่หมู่บ้านศีล ๕ ริเริ่ม มีการปฏิบัติการที่เข้มแข็งนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชุมชนในมิติต่าง ๆ

๒) ชุมชนควรจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านศีล ๕ และเมื่อโครงการเข้มแข็งมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาเส้นทางเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานรากหมู่บ้านศีล ๕ วัด โรงเรียน

๒) การศึกษานวัตกรรมหมู่บ้านศีล ๕ ความเชื่อมโยง ความสุข สังคม เศรษฐกิจของชุมชนต้นแบบ ๔.๐

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ข้อมูลวิทยุภูมิ

หนังสือ

- กรมการปกครอง. **เส้นทางชุมชนที่เข้มแข็ง เล่ม ๑.** กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๔๘.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒน
แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล.** กรุงเทพมหานคร :
ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖.
- โกวิทย์ พวงงาม. **การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต.** กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน, ๒๕๔๖.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. **การบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริม, ๒๕๔๐.
- ชัยัญญา อภิบาลกุล. **หลักและระบบบริหารการศึกษา.** ขอนแก่น : ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. **ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
๒๕๔๙.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อก
และการพิมพ์, ๒๕๕๖.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. **วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๕๐.
- _____. **องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๕๑.
- นันทิยา หุตาวัตร และณรงค์ หุตาวัตร. **การพัฒนาองค์กรชุมชน.** กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,
๒๕๔๖.
- นวพร เรืองสกุล. **๒๖ ศตวรรษ พระพุทธเจ้าสุดยอด ซี.อี.โอ.** กรุงเทพมหานคร : บุญศิริ, ๒๕๔๙.
- บุญทัน ดอกไธสง. **การบริหารเชิงพุทธ กระบวนการทางพฤติกรรม.** กรุงเทพมหานคร : พิธการพิมพ์,
๒๕๒๘.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. **การปกครองท้องถิ่นไทย.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร : อุษากการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙.

- พัชรี ลีโรรส. **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **พุทธวิธีในการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๐.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุตติเมธี), **ธรรมปริทัศน์ “๔๖”**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (พิมพ์ในโอกาสสมณวารพระเจริญอายุครบ ๖๙ ปี และในโอกาสได้รับ
พระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่พระธรรมวรนายก), ๒๕๔๖.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : แมส พลัสลิซซิ่ง, ๒๕๔๑.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารหลักการทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒.
- _____. **การบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๖.
- วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๑.
- วีระพล สุวรรณนันท์. **หลักกระบวนการแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์,
๒๕๕๒.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **องค์การและการจัดการ** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- _____. **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- ศักดิ์สุนทร ขาวลาจันทร์. **แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น**. ศรีสะเกษ : วิทยาลัยเฉลิม
กาญจนา, ๒๕๕๕.
- สุจิต บุญบงการ. **การพัฒนาทางการเมืองของไทย:ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมือง
และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- สุปรีชา กมลาศน์. **กลยุทธ์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕.
- สุพิณ เกชาคุปต์. **รัฐศาสตร์-การบริหาร : รวมบทความวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.
- สุนน อมรวินวัฒน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สมลักษณา ไชยเสริฐ. **การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบ
และติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล**. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔.
- _____. **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๖.
- สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. **การบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ชุดที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.

เสนาะ ดิเยา. **หลักการบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อรทัย มูลคำ และคณะ. **การบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๒.

เอกชัย จุลาจาริตต์. **แก่นธรรม (อริยสัจ ๔).** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๔๖.

๒. ภาษาอังกฤษ :

Cohen & Uphoff. **Effective Behavior in Organizations.** New York : Richard D. Irwin Inc, 1980.

Daniel Wit. **A Comparative Server of Local Govt, and Administration.** Bangkok : Kurasapha Press. 1967.

Gulick, L. & Urwick, L. **Papers on the Science of Administratuon.** New York : Columbia University, 1973.

John J. Clark. **Management in the public service : The quest for effective Performance.** New York : McGraw-Hill, 1954.

Koontz, H. **Managrment : A System and Contingency Analysis of Management Frunction.** 6th ed. New York : McGraw – Hill, 1976.

Newstrom, J.W. and Davis, K. **Human Behavior at Work : OrganizationalBehavior.** 7th. Ed. New York : McGraw – Hill Book Company, 1993.

Philip, H. **Development Dilemmas in Rural Thailand.** Oxford : Oxford University Press, 1990.

Price.A. **Human Resource Management. In a Business Context. 2 edition.** London : Thomson Learning, 2004.

William V. Holloway. **State and Local Government in the United States.** New York : McGraw-Hill, 1959.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทความวิจัย

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ Making the living Standard of communities in Thai Society

ดร.พิชิต ปุริมาทร และคณะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ๒. เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และ ๓. เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มจากประชากร จำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๒๔ รูป/คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆเฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน

๒. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ที่องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศีลข้อที่ ๑ กับศีลข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมการมีศีลและไม่มีศีล มีไม่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ศีลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศีลข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

*อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

๓. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่ได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ ๑. ตนเองมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

คำสำคัญ : การสร้างเกณฑ์; มาตรการดำเนินชีวิต

Abatract

Objectives of this research were to : 1. To study the lifestyle of the community in Thailand under the five precepts 2. Analysis confirmed the main elements for the benchmark five precepts the life of the community in Thailand, according to the precepts and five. 3. to create a standard of life of the communities in Thailand under the five precepts. Methodology The research methodology combined with quantitative research and qualitative research. The quantitative data collection questionnaire among a population of 400 analyzed with descriptive statistics. By percentage, average, standard deviation. And element analysis (Factor Analysis) Research data from the image data 24 / person with a structured interview.

The results showed that

1. lifestyle community in Thailand under the five precepts as their own culture as a lifestyle change as opposed to a culture outside the village nor the outside following the five precepts because the needs of the community, the village canon. five factors in particular are essential to life as they can find. The lifestyle of forward knowledge. Members of the community Knowledge outside the community and ancestral knowledge accumulated in the community.

2. The analysis confirmed the five main precepts for creating a standard of life of the communities in Thailand under the five precepts precepts five principal components analysis confirmed that the model is consistent with the empirical data are considered in good standing. This is based on chi - square is equal to the probability of 3.71 to 0.29 degrees of freedom equal to the weight of three elements: the value is significant at 0.05 level all standards. weighing the most is the one with the precepts precepts No. 4 shows the behavior is unethical and is not canon. There are not hurting others And frankly, followed by the sacrament of the 2nd and the 5th lowest was baptized as a part of society that drinking alcohol. Or drink alcohol If a drunk is not wrong. The alcohol also affects the maintenance of a healthy longevity. The result is low weight, according to a review of the practice.

3. The standard of living of communities in Thailand under the five precepts. The education community as a way of their own culture into the culture outside the village, less than a third following the five precepts. The aims are three reasons: 1. they are happy 2. Economic 3. Social enjoyed stable self-reliant.

Keywords : Making; living Standard

บทนำ

ความขัดแย้งในสังคมไทยในอดีตมีมาเรื่อย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำที่ ยุติลงด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ ๒๔ มิ.ย. ๒๔๗๕ หลังจากนั้นก็เกิดความขัดแย้งเชิง อุดมการณ์ระหว่างรัฐไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๔๙๒-๒๕๒๕ ซึ่งสิ้นสุดลง ด้วยนโยบายการให้อภัย ตามคำสั่งที่ ๖๖/๒๕๒๓ ต่อมาก็เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการกับ กระแสเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชน อันก่อให้เกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ และพฤษภา ทมิฬ ๒๕๓๕^๑ ความขัดแย้งที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ ยังไม่ได้มีความรุนแรงเท่าความขัดแย้งทาง การเมืองยืดเยื้อ เรื้อรังในขณะนี้ ที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี ๒๕๔๘ และพัฒนามาเป็นความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มความคิดเห็นทางการเมืองสองกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การ จัดการด้วยสันติวิธี ความขัดแย้งทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน จากปัญหาทางเพศที่ เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่สำคัญ ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ หรือได้รับความ รู้อในการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง

ความขัดแย้ง ความสูญเสียเกิดจากการดื่มสุรา ยอดรวมการเกิดอุบัติเหตุสะสมตลอด ๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๙ มียอดรวม ๒,๗๕๓ ครั้ง ผู้เสียชีวิตรวม ๒๙๒ ราย ผู้บาดเจ็บรวม ๒,๘๕๕ ราย สาเหตุหลักยังเป็นเมาสุรา ร้อยละ ๒๓.๐๘ ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ ๑๕.๘๘ โดยรถจักรยานยนต์ ยังครองอันดับหนึ่งที่เกิด อุบัติเหตุ ร้อยละ ๘๓.๔๑ ขับรถเร็วเกินกำหนด ร้อยละ ๑๕.๘๘ โดยรถจักรยานยนต์ ยังครอง อันดับหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ ๘๓.๔๑ รถปิกอัพ ร้อยละ ๗๒.๔๑ เกิดบนถนนกรมทางหลวง มากที่สุด ร้อยละ ๓๗.๓๕ โดยจังหวัดที่เกิดอุบัติเหตุสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๘ ครั้ง จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ๑๒ ราย จังหวัดที่มี ผู้บาดเจ็บสะสมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๘ คน ส่วนจังหวัดที่ไม่มีผู้เสียชีวิต มี ๗ จังหวัด คือ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดแพร่ จังหวัดระนอง จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสุโขทัย^๒

^๑บวรศักดิ์ อูวรรณโณ, ความขัดแย้งในประเทศไทย : สาเหตุ ผลกระทบ และ ทางแก้, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.oknation.net/blog/nhongkampangdin/2010/03/28/entry-1> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].

^๒ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ, เติลนิวีส์ ๗ วันอันตราย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.dailynews.co.th/politics/370786> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].

ผู้ที่ดื่มสุราเรื้อรังจะมีอายุเฉลี่ยสั้นลง ๑๐-๑๔ ปี แต่ถ้าดื่มตามกำหนดอายุเฉลี่ยจะยาวกว่าคนที่ไม่ได้ดื่ม โดยเฉพาะเมื่อเริ่มดื่มเมื่อมีปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหัวใจ บางคนแนะนำให้ดื่มหลังอายุ ๖๐ปี ถ้าได้ดื่มเกินขนาดอาจจะทำให้เสียชีวิต หากคุณดื่มสุราเป็นประจำมากเกินไปอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ การลดความขัดแย้งในสังคมไทย ลดผลกระทบในสังคมไทยที่เกิดจากการดื่มสุรา มีการรณรงค์ดื่มสุราเพื่อให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการ งดเหล้า และประสบการณ์งดเหล้าของคนต้นแบบในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และเปลี่ยนเป็นคนใหม่จากการเลิกเหล้า งดเหล้าครบสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พรรษาสู่ออกพรรษา...ชุมชนคนสู้เหล้า ซึ่งได้ผลในระดับหนึ่ง และแก้ไขปัญหาได้เพียงบางส่วน ทั้งนี้เป็นสุราเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดปกติในสังคมไทย สาเหตุหลักที่ทำให้สังคมไทยผิดปกติไปจากการดำรงชีวิต ความสุข ความมั่งคั่งในทรัพย์ การพัฒนาสังคม มีสาเหตุมาจากประชาชนในชุมชนละเมียดศีล ๕ ศีล ๕ จึงเป็นตัวแปรต้นเหตุที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่สุขสงบหรือล่มสลายในชุมชน และความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติ การประยุกต์ใช้หลักศีล ๕ ของชุมชนต่างกัน

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ และโรงเรียนรักษาศีล ๕ ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จ.สระบุรี โดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ กล่าวว่า ศีล ๕ เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลยังประเทศให้เกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์เดือดร้อน การดำเนินการหมู่บ้านศีล ๕ นั้น มีการมอบป้ายประกาศอย่างเป็นทางการที่จังหวัดสระบุรีเป็นแห่งแรก และขณะนี้ในหลายจังหวัดเริ่มดำเนินการแล้ว เช่น ลพบุรี สระแก้ว แพร่ นครสวรรค์ ตาก อุทัยธานี อุตรดิตถ์ สุโขทัย ขณะเดียวกันคณะสงฆ์ในแต่ละจังหวัดควรนำไปปฏิบัติด้วย โดยเริ่มจากร้อยละ ๕๐ ของแต่ละหมู่บ้าน เพราะการดำเนินการโครงการนี้หากจังหวัดใดสามารถดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขยังจังหวัดนั้น และสุดท้ายจะทำให้ประเทศชาติสงบสุขด้วย

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน อย่างน้อยต้องมีศีล ๕ มีธรรมจริยาพร้อม ทั้งกาย ทางวาจา และทางใจ โดยเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้นที่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีศีลธรรม มีตัวชี้วัด คือ เว้นจากปาณาติบาต ละเว้นการฆ่าการสังหาร ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เว้นจากกอนินนาทาน ละเว้นการลักขโมยเบียดบังแย่งชิงไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เว้นจากการเมสุมิจจาจาร ละเว้นการประทุษผิดใจในกาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของหวงแหน อันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำวงศ์ตระกูลของเขาให้สับสน และเว้นจากสุราเมรัย ไม่เสพเครื่องดองของมีเมาเสพติดอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทมัวเมา ก่อความเสียหายผิดพลาด เพราะขาดสติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ เพราะความไม่สงบของบ้านเมืองที่ผ่านมา ทั้งจากปัญหาด้านอาชญากรรม การกระทำผิดกฎหมาย การแตกแยกทางความคิด การทุจริตคอร์รัปชัน ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรม และคุณธรรม การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของชุมชนด้วยใช้ศีลเป็นเกณฑ์ เพื่อให้เกิดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาถึงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ โดยจะศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐาน

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
๒. เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
๓. เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้การวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อพิจารณาถึงประเด็นของผู้การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว (cross-sectional design) และใช้ข้อมูลของตัวอย่างแต่ละคน (individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒.๑ ประชากร ได้แก่

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศีล ๕ จำนวน ๒๔๓,๕๘๕ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘^๓
๒. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ได้มาโดย ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางหาไร์ ยามาเน่ (Yamane)^๔ จำนวน ๔๐๐ คน จาก ๔ หมู่บ้าน ๔ จังหวัด ๔ ภาค จังหวัดละ ๑๐๐ คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

^๓ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.sila๕.com>, สืบค้น วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

^๔ สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน

๒. ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป

๓. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ คน

๔. ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๔ รูป

๕. ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน ๘ รูป/คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ รูป/คน

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศิล ๕ จำนวน ๒๔๓,๕๕๕ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘^๕

๒. กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศิล ๕ จำนวน ๔๐๐ คน ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงประชาชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ศิล ๕ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๕. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ ๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระ^๖ อรรถาธิบาย และพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ๑) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดลำดับข้อมูล ๓) จากการสัมภาษณ์ ๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ๕) สรุปผลการวิจัย

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศิล ๕ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหัวข้อคำถามในแบบสอบถาม

^๕โครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.sila๕.com>, สืบค้น วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

^๖ศิริพร จิรวัดณ์กุล, การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๖.

ผลการวิจัย

๑. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มากเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์และไม่ใช่วัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริงๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลากหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคอยู่มาก การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัว มานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทย มองด้านวัตถุแล้วเหมือนกับชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง สมาชิกมีความสุข มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย แต่ความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่สมาชิกในชุมชนต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุไม่สิ้นสุด ความสุขเพียงเล็กน้อยแลกกับความทุกข์มากมายเท่าตัว รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความไม่เป็นชุมชนซ่อนอยู่ในชุมชน ความกลัวความวาทะแวง ปัญหาเกิดต่อเนื่อง ชุมชนไม่สงบสุข

๒) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆ เฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้าๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การสมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ก่อนถวายอาหารพระสงฆ์ การเปล่งวาจารับศีลในวันพระ การสวดมนต์เข้าเฝ้าที่บ้าน ที่วัดในทุกวันจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน บางหมู่บ้านนวดสวดมนต์วันพระหรือวันอาทิตย์ การปฏิบัติธรรมในวันเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระสงฆ์ งดอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์ แต่บางหมู่บ้านยังคงบริโภคเนื้อสัตว์แต่ไม่เบียดเบียนชีวิตเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการกระทำที่ละเมิดศีลถือเป็นการปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวบ้าน สำหรับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบการศีล ๘ การปฏิบัติกรรมฐานเน้นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เดินจงกรมเป็น ๑๕ นาที แล้วแผ่เมตตา ส่วนมากเป็นเด็กเยาวชนมาร่วมโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อนึ่ง การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ การประยุกต์หลักศีล ๕ กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ

๒. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ท็องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศีลข้อที่ ๑ กับศีลข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมกรรมมีศีลและไม่มีศีล มีไม่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมารองลงมาคือ ศีลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศีลข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

รูปองค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงศีล ๕ มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๕ ข้อ สอดคล้องกับหลักการทางพุทธศาสนา ศีลเป็นข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งของพุทธศาสนา มุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติดำรงปกติในสังคมมนุษย์ ศีล ๕ เป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน พระพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติเป็นนิจ ไม่ว่าใครจะอยู่ในเพศภาวะอย่างไรก็ตาม คือ เบญจศีล หรือศีล ๕ แม้ผู้ตอบจะมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ก็ยืนยันองค์ประกอบศีลทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่ ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทภูฐานา เวรมณี

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทภูฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล ๕ ได้แก่ ๑. ผู้ปฏิบัติมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศีล ๕ ได้ ทั้งนี้ เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มีความสำคัญมาก ศีล ๕ เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มี

ความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำให้อันตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ

๓. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธรูปห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน บ้านเสี้ยว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ ๑. ตนเองมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศีล ๕ เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตามหลักการศีล ๕ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศีล ๕ สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาบทที่สามาถิยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาบทที่สามาถิยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี (สิกขาบทที่สามาถิยามิ) เว้นจากการประพฤตินิโคตติในกามทั้งหลาย ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาบทที่สามาถิยามิ)

ศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทานุฐานา เวรมณี (สิกขาบทที่สามาถิยามิ) เว้นจากการดื่ม น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

การปฏิบัติตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความเป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ สมาชิกทุกคนมีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคล สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความร่วมมือกันทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ โดยการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ครบสมบูรณ์ และบางแห่งมีการปรับประยุกต์ตามบริบทของชุมชน แต่สภาพผลของการปฏิบัติส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนเกิดความมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน ในระดับครอบครัว สมาชิกครอบครัวที่ปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ มีรายรับน้อย มีรายจ่ายน้อย มีเงินออมสามารถนำเงินออมไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์ การบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน

ระดับชุมชน สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเงินออม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกมีน้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เกิดวัฒนธรรมวิถีพุทธ นำมาส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชน ผลของการพึ่งพาตนเอง สร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคงเป็นค่าเป้าหมายที่สะท้อนการปฏิบัติตามหลักการของศีล ๕ ได้ สามารถนำมากำหนดเกณฑ์เป้าหมายวัดความพึงพอใจต่อเศรษฐกิจชุมชน

เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕					
การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ สมบูรณ์		รูปแบบการดำเนินชีวิต ของชุมชน ศีล ๕		การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ แบบปรับประยุกต์	
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต	องค์ประกอบ ศีล ๕	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน	การกำหนดค่า เป้าหมาย
การประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕					
เป้าหมายการ ดำเนินชีวิต ทำได้/ทำ ไม่ได้	องค์ประกอบ ศีล ๕ ปฏิบัติครบ/ไม่ ครบ	ผลการปฏิบัติ เฉพาะบุคคล มีความสุข/ไม่ มีความสุข	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม มีความสุข/ไม่ มีความสุข	ผลสะท้อน ทางเศรษฐกิจ ชุมชน พอใจ/ไม่ พอใจ	การกำหนดค่า เป้าหมาย ค่ามาก/ค่า น้อย
ภาพสะท้อนชุมชนศีล ๕					
การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อดีต		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน ปัจจุบัน		การดำเนินชีวิตของชุมชนใน อนาคต	
เบียดเบียน	ไม่สงบสุข	เบียดเบียน น้อย	สงบสุข		
พึ่งพาตนเอง น้อย	ความขัดแย้ง	พึ่งพาตนเอง	ความขัดแย้ง น้อย		

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยและอภิปรายข้อค้นพบใหม่จากการทำวิจัยดังนี้

๑. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

๑) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์และไม่ใช่วัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้นั้นเกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริงๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลายหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคอยู่มา การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัวมานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน อาจเป็นเพราะชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ มีการวางรากฐานคุณธรรมทางด้านจิตใจส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นทำให้รู้สึกผูกพันกับแนวปฏิบัติเดิม ๆ ที่ชุมชนวางรากฐานไว้ แต่การรับรู้ของสมาชิกในชุมชนสามารถรับรู้และปรับเปลี่ยนความคิดอย่างรวดเร็ว ผ่านการรับสื่อออนไลน์และมีอิทธิพลต่อการละเมิดศีล ๕ และอาจเป็นปัจจัยให้เกิดการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ได้เช่นเดียวกัน

๒) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล ๕ อาศัยปัจจัยต่างๆ เฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

การปรับเปลี่ยนการประดิษฐ์ในชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น มีการปรับเปลี่ยนปลูกสร้างอย่างช้าๆ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นแก้ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พึ่งพาทรัพยากรภายนอกเท่าที่จำเป็น

๒. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๒๙ ที่องศาอิสระเท่ากับ ๓ น้ำหนักองค์ประกอบของมาตรฐานมีค่าเป็น + อย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกตัว มาตรฐานที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ศิลข้อที่ ๑ กับศิลปะข้อที่ ๔ แสดงถึงพฤติกรรมกรรมมศีลและไม่มีศีล มิใช่การเบียดเบียนผู้อื่น และผู้ตรงไปตรงมารองลงมาคือ ศิลข้อที่ ๒ และต่ำสุดคือศิลปะข้อที่ ๕ เนื่องจากสังคมส่วนหนึ่งมองว่าการดื่มสุรา หรือดื่มของมึนเมา หากไม่เมาถือว่าไม่ผิดศีล อีกทั้งการดื่มสุรายังมีผลต่อการบำรุงดูแลสุขภาพเป็นอายุวัฒนะ ผลค่าน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ เป็นเพราะศิลปะทั้ง ๕ ข้อ มีผลต่อการทำให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ ทำให้สังคมมีความสงบสุขสามารถดำรงอยู่ได้เป็นปกติ สอดคล้องกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา กฎแห่งการอยู่ร่วมกัน หลักการศีล ๕ ทำให้ค่าขององค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ประกอบหลักศีล ๕ สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายสำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศิลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศิลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดัดในกาม ศิลข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศิลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทภูฏานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล ๕ ได้แก่ ๑. ผู้ปฏิบัติมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนศีล ๕ ได้ ทั้งนี้ เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มีความสำคัญมาก ศิล ๕ เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติตนเองตามหลักศีล ๕ มีผลต่อการทำให้ตนเองเป็นบุคคลปกติทั้งร่างกายและจิตใจ จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ มีความสุข ได้รับความสุขได้ด้วยตนเอง มีสติที่มั่นคงจากสิ่งเสพติด และไม่เกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น

๓. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบล นาทราย อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ ๓ ประการ ๑. ตนเองมีความสุข ๒. สังคมมีความสุข ๓. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเพราะนำมาสร้างเป็นเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพชีวิตของชุมชนในสังคมไทยได้ ทั้งนี้ เพราะผู้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ก่อให้เกิดความสุขและได้รับความสุขได้ด้วยตนเอง ส่งผลมายังความสุขโดยรวมของสังคมที่สะท้อนจากการดำรงชีวิต การใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้

องค์ประกอบเป้าหมายศิลปะ ๕

องค์ประกอบเป้าหมายศิลปะ ๕ เป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิตของสังคมไทยตามหลักการศิลปะ ๕ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักการของหมู่บ้านศิลปะ ๕ สมาชิกในชุมชนต้องปฏิบัติตามหลักการของศิลปะทั้ง ๕ ให้ครบ มีองค์ประกอบดังนี้

ศิลปะข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (สิกขาบทที่สามยามิ) เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย

ศิลปะข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี (สิกขาบทที่สามยามิ) เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย

ศิลปะข้อ ๓ กามสุมิฉฉาจารา เวรมณี (สิกขาบทที่สามยามิ) เว้นจากการประพฤตินิโคตติกาทั้งหลาย ศิลปะข้อ ๔ มุสาวาทา เวรมณี (สิกขาบทที่สามยามิ)

ศิลปะข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศิลปะข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาตภูฏานา เวรมณี (สิกขาบทที่สามยามิ) เว้นจากการดื่ม น้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักศิลปะ ๕ การสนับสนุนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อยอดกิจกรรมที่ชุมชนได้ริเริ่มให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายหมู่บ้านศิลปะ ๕ อย่างต่อเนื่อง

๒) หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการปฏิบัติตามหลักการของศิลปะ ๕ นำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเชิงปฏิบัติการให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ แก่ชุมชนให้เกิดการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศิลปะ ๕ อย่างต่อเนื่อง

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) หน่วยงานสาธารณสุข องค์การภาครัฐและเอกชน ควรจัดโครงการส่งเสริมต่อยอดโครงการหมู่บ้านศิลปะ ๕ ในพื้นที่ให้มีการขยายโครงการที่หมู่บ้านศิลปะ ๕ ริเริ่ม มีการปฏิบัติการที่เข้มแข็งนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชุมชนในมิติต่าง ๆ

๒) ชุมชนควรจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านศิลปะ ๕ และเมื่อโครงการเข้มแข็งมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาเส้นทางเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานรากหมู่บ้านศิลปะ ๕ วัด โรงเรียน

๒) การศึกษานวัตกรรมหมู่บ้านศิลปะ ๕ ความเชื่อมโยง ความสุข สังคม เศรษฐกิจ ของชุมชนต้นแบบ ๔.๐

บรรณานุกรม

- โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.sila๕.com>, สืบค้น วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- ธีรยุทธ พิงเทียร. **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๔๕.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. **ความขัดแย้งในประเทศไทย : สาเหตุ ผลกระทบ และ ทางแก้**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.oknation.net/blog/n/2010/03/28/entry-1> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].
- ประกอบ กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ. **เดลินิวส์ ๗ วันอันตราย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.dynews.co.t> [๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙].
- ศิริพร จิรวัดน์กุล. **การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๕๒.
- สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

- สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยเพื่อจัดการ และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมมนุษย์ การนำหลักศีล ๕ มาประยุกต์ใช้สอดคล้องกับรายวิชา
- สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปประกอบงานประกันคุณภาพการให้บริการวิชาการแก่สังคม

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนากิจกรรมวัดและชุมชน

- ให้นิสิตและพระนิสิต นำหลักศีล ๕ ไปจัดกิจกรรมส่งเสริมขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ตามบริบทของชุมชนที่สอดคล้องกับผลการวิจัย
- นำผลการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยของแต่ละสาขา และจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ร่วมกับชุมชนบริเวณรอบมหาวิทยาลัย

๓. กิจกรรมด้านการพัฒนากิจกรรมมหาวิทยาลัยและชุมชน

- มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของนิสิตและชุมชนรอบมหาวิทยาลัย

๔. ผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา จัดให้มีการนำข้อมูลจากการทำวิจัยมาประกอบการเรียนการสอนระเบียบวิธีวิจัย การจัดการองค์กร การพัฒนาองค์กร ด้วยวิธีการปรับพฤติกรรมตามหลักศีล ๕
- อาจารย์ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินการโครงการศีล ๕ การต่อยอดผลการดำเนินการวิจัยสู่การค้นหากลไกที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนหมู่บ้านศีล ๕
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานวัฒนธรรม สำนักวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดในชุมชน เป็นต้น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงวิชาการโดยใช้ข้อมูลเป็นฐานในการพัฒนาบุคลากร

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ**

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ	ผลที่ได้รับของโครงการ
เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	- สํารวจข้อมูลพื้นฐานจากโครงการวิจัยทั้ง ๓ ชุด	- ศึกษาวิเคราะห์เอกสารการดำเนินโครงการ จากโครงการวิจัยทั้ง ๓ ชุด เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล สํหรับกำหนดเกณฑ์และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕	- ได้ข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบ ๔ ภาค นำมาใช้สร้างแบบสอบถามสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕
เพื่อวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ สํหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	- ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการสร้างเกณฑ์และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเชิงปริมาณประกอบการยืนยันองค์ประกอบศีล ๕ สํหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕	- คณะผู้วิจัยลงพื้นที่วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ และนำข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	- ได้ข้อมูลยืนยันองค์ประกอบหลักศีล ๕ และระบุเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕
เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	- สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕	- ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕	- ได้เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก ศีล ๕ สํหรับให้หน่วยงานและชุมชนที่สนใจการประเมินหมู่บ้านศีล ๕ ได้นำเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตไปประยุกต์ใช้

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และเพื่อสร้างเครื่องชี้วัดมาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อทุกตอน แบบสัมภาษณ์นี้จะสมบูรณ์ และใช้ประโยชน์ในการวิจัยได้ คำตอบทุกข้อและความคิดเห็นต่างๆ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่เกิดผลเสียต่อท่านแต่อย่างใด

๒. แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

**แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลัก
ศีล ๕**

ประเด็นการสัมภาษณ์

๑. ด้านยุทธศาสตร์ (เป้าหมาย) การขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ท่านรับรู้
หรือมีส่วนร่วมในการจัดทำ ดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้อย่างไร

.....
.....

๑.๑ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการขับเคลื่อนโครงการฯ อย่างไร

.....
.....

๑.๒ การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ในหมู่บ้านของท่าน มีผลงานที่ชัดเจนและมีหลักฐาน
สามารถวัดผลการดำเนินงานได้อย่างไร

.....
.....

๑.๓ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ในการดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิต
ตามหลักศีล ๕ มีหรือไม่อย่างไร

.....
.....

๑.๔ ท่านคิดว่าผลการดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕
ตามความคิดของท่านผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

.....
.....

๑.๕ ในหมู่บ้านของท่านมีการวิเคราะห์และปรับปรุงให้เกิดโครงการและกิจกรรมให้มี
ประสิทธิภาพสัมฤทธิ์ผลและมีความทันสมัยและทันเหตุการณ์ได้อย่างไร

.....
.....

๒. ด้านการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล ๕ หมู่บ้านของท่านมีการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้ให้เกิดการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างไร

.....
.....

๒.๑ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรรักษาศีล ๕

.....
.....

๒.๒ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีทำร้ายร่างกายและ/หรือ คดีฆ่ากันตาย

๒.๓ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สิน

๒.๔ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับพฤติกรรมผิดทางเพศ

๒.๕ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีการหลอกลวง ดูหมิ่น

๒.๖ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ

๒.๗ การรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาสมัครเป็นสมาชิกรักษาศีล ๕

๒.๘ มีการจัดตั้งสถานศึกษาและจัดทำป้ายสถานศึกษารักษาศีล ๕

๓. ด้านกิจกรรมตามวิถีชีวิตชาวพุทธ ท่านคิดว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นภายในหมู่บ้าน เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของท่านหรือไม่อย่างไร

๓.๑ การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๓.๒ การจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย

๓.๓ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

๓.๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริม ทำนุบำรุงพระศาสนา

๓.๕ การจัดกิจกรรมรณรงค์การ ลด ละ เลิกอบายมุข และสิ่งเสพติดให้โทษ

๓.๖ การจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรประจำวัน/วันธรรมสวนะ/ทำบุญสถานศึกษา

๓.๗ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความปรองดอง สมานฉันท์

๓.๘ การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

๓.๙ การจัดกิจกรรมเข้าวัดวันเสาร์/อาทิตย์ใกล้เขตพระพุทธศาสนา

๓.๑๐ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือสถานศึกษา

๓.๑๑ การจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

๓.๑๒ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑๓ การจัดกิจกรรมมีคฤเทศก์ ทางวัฒนธรรมประจำสถานศึกษาหรือศาสนพิธีกร

๓.๑๔ การจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน สำนักงาน หรือสถานศึกษาดีเด่น

๓.๑๕ กิจกรรมพัฒนาวัด บ้าน โรงเรียน และสถานที่สำคัญตามวงรอบ

๔. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมดังต่อไปนี้อย่างไร

๔.๑ ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม

.....

.....

๔.๒ ด้านสุขภาพอนามัย

.....

.....

๔.๓ ด้านสัมมาชีพ

.....

.....

๔.๔ ด้านสันติสุข

.....

.....

๔.๕ ด้านศึกษาสงเคราะห์

.....

.....

๔.๖ ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

.....

.....

๔.๗ ด้านกตัญญูตเวทิตาธรรม

.....

.....

๔.๘ ด้านสามัคคีธรรม

.....

.....

แบบสังเกตเพื่อการวิจัย

เรื่อง การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

คำชี้แจง

๑. แบบสังเกตฉบับนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ และเพื่อสร้างเครื่องชี้วัดมาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อทุกตอน แบบสัมภาษณ์จึงจะสมบูรณ์ และใช้ประโยชน์ในการวิจัยได้ คำตอบทุกข้อและความคิดเห็นต่างๆ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและไม่เกิดผลเสียต่อท่านแต่อย่างใด

๒. แบบสังเกตสภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

แบบสังเกตสภาพปัญหาและเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล ๕

ประเด็นการสังเกต

๑. ด้านยุทธศาสตร์ (เป้าหมาย) การขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕

มี ไม่มี

.....

๑.๑ การจัดทำแผนการขับเคลื่อนโครงการฯ

มี ไม่มี

.....

๑.๒ ผลงานที่ชัดเจนและมีหลักฐานสามารถวัดผลการดำเนินงานได้

มี ไม่มี

.....

๑.๓ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ในการดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕

มี ไม่มี

.....

๑.๔ ผลการดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เกิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕

มี ไม่มี

.....

.....

๑.๕ การวิเคราะห์และปรับปรุงให้เกิดโครงการและกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพสัมฤทธิ์ผล
และมีความทันสมัยและทันเหตุการณ์

มี ไม่มี

.....

.....

๒. ด้านการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล ๕ มีการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๑ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรรักษาศีล ๕

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๒ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีทำร้ายร่างกายและ/หรือ คดีฆ่ากันตาย

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๓ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สิน

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๔ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับพฤติกรรมผิดทางเพศ

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๕ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีการหลอกลวง ดูหมิ่น

มี ไม่มี

.....

.....

๒.๖ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีคดีเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ

มี ไม่มี

๒.๗ การรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาสมัครเป็นสมาชิกรักษาศีล ๕

มี ไม่มี

๒.๘ มีการจัดตั้งสถานศึกษาและจัดทำป้ายสถานศึกษารักษาศีล ๕

มี ไม่มี

๓. ด้านกิจกรรมตามวิถีชีวิตชาวพุทธ กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในหมู่บ้าน เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต

มี ไม่มี

๓.๑ การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

มี ไม่มี

๓.๒ การจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย

มี ไม่มี

๓.๓ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

มี ไม่มี

๓.๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริม ทำนุบำรุงพระศาสนา

มี ไม่มี

๓.๕ การจัดกิจกรรมรณรงค์การ ลด ละ เลิกอบายมุข และสิ่งเสพติดให้โทษ

มี ไม่มี

๓.๖ การจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรประจำวัน/วันธรรมสวนะ/ทำบุญสถานศึกษา

มี ไม่มี

๓.๗ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความปรองดอง สมานฉันท์

มี ไม่มี

๓.๘ การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ

มี ไม่มี

๓.๙ การจัดกิจกรรมเข้าวัดวันเสาร์/อาทิตย์ใกล้เขตพระพุทธศาสนา

มี ไม่มี

๓.๑๐ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือสถานศึกษา

มี ไม่มี

๓.๑๑ การจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

มี ไม่มี

๓.๑๒ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มี ไม่มี

๓.๑๓ การจัดกิจกรรมมัคคุเทศก์ ทางวัฒนธรรมประจำสถานศึกษาหรือศาสนพิธีกร

มี ไม่มี

๓.๑๔ การจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน สำนักงาน หรือสถานศึกษาดีเด่น

มี ไม่มี

๓.๑๕ กิจกรรมพัฒนาวัด บ้าน โรงเรียน และสถานที่สำคัญตามวงรอบ

มี ไม่มี

๔. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

๔.๑ ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม

มี ไม่มี

๔.๒ ด้านสุขภาพอนามัย

มี ไม่มี

๔.๓ ด้านสัมมาชีพ

มี ไม่มี

๔.๔ ด้านสันติสุข

มี ไม่มี

๔.๕ ด้านศึกษาสงเคราะห์

มี ไม่มี

๔.๖ ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์

มี ไม่มี

.....

.....

๔.๗ ด้านกัญญาตเวทิตาธรรม

มี ไม่มี

.....

.....

๔.๘ ด้านสามัคคีธรรม

มี ไม่มี

.....

.....